

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน ๒๕๖๕

คำนำ

จังหวัดมหาสารคาม โดยหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้แทนภาคเอกชนและผู้แทนภาคการเกษตร ได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม โดยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของจังหวัด

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ฉบับนี้ ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นกรอบการจัดทำคำของบประมาณที่เกี่ยวข้อง และเป็นเครื่องมือในการติดตามแผนงานโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงเป็นแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรในทุกมิติต่อไป ซึ่งความสำเร็จในการจัดทำแผนฯ ในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
กันยายน ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม	๕๑
ส่วนที่ ๔ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม	๕๘
ส่วนที่ ๕ สรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน	๖๒
ภาคผนวก	๘๑

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒.๑ สถิติปริมาณน้ำฝน ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔	๒๕
ตารางที่ ๒.๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔	๒๕
ตารางที่ ๒.๓ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด	๒๖
ตารางที่ ๒.๔ จำนวนประชากรของจังหวัดมหาสารคาม	๒๗
ตารางที่ ๒.๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ตารางที่ ๒.๖ ขนาดและจำนวนโรงงานของจังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒.๗ จำนวนอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒.๘ จำนวนแรงงานของจังหวัดมหาสารคาม	๓๓
ตารางที่ ๒.๙ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ.	๓๔
ตารางที่ ๒.๑๐ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม	๓๖
ตารางที่ ๒.๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม	๓๗
ตารางที่ ๒.๑๒ ระดับความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม	๓๗
ตารางที่ ๒.๑๓ ข้อมูลอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน ๑๗ แห่ง	๓๘
ตารางที่ ๒.๑๔ ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า แยกรายอำเภอ จำนวน ๙๙ แห่ง	๓๘
ตารางที่ ๒.๑๕ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม	๓๙
ตารางที่ ๒.๑๖ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม	๓๙
ตารางที่ ๒.๑๗ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๔/๒๕๖๕	๔๐
ตารางที่ ๒.๑๘ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๔/๒๕๖๕	๔๐
ตารางที่ ๒.๑๙ ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดจากการเพาะเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔	๔๑
ตารางที่ ๒.๒๐ ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดชนิดหลักที่เกษตรกรเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (ไม่รวมจระเข้)	๔๑
ตารางที่ ๒.๒๑ จำนวนเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ตามประเภทฟาร์มเลี้ยง	๔๑
ตารางที่ ๒.๒๒ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	๔๒
ตารางที่ ๒.๒๓ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว	๔๒
ตารางที่ ๒.๒๔ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว (ต่อ)	๔๒
ตารางที่ ๒.๒๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรพืช	๔๓
ตารางที่ ๒.๒๖ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรประมง	๔๓
ตารางที่ ๒.๒๗ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)	๔๔
ตารางที่ ๒.๒๘ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัดมหาสารคาม	๔๔
ตารางที่ ๒.๒๙ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตร ของจังหวัด	๔๕
ตารางที่ ๒.๓๐ ต้นทุนสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ปี ๖๔/๖๕	๔๖
ตารางที่ ๒.๓๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก	๔๗
ตารางที่ ๒.๓๒ สถานะการดำเนินงานของสหกรณ์	๔๗
ตารางที่ ๒.๓๓ กลุ่มเกษตรกรภายใต้การดำเนินงานของสหกรณ์	๔๘

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒.๓๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๕	๔๘
ตารางที่ ๒.๓๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดมหาสารคาม	๔๙
ตารางที่ ๒.๓๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ	๔๙
ตารางที่ ๒.๓๗ จำนวน Smart Farmer, Young Smart Farmer , ศูนย์ ศพก. และแปลงใหญ่	๕๐

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับมาตรา ๘๔(๘) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และมาตรา ๘๔(๑๔) รัฐต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรา ๘๕(๒) กำหนดให้รัฐดำเนินการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตามแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ โดยทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ร่วมกันพิจารณาภารกิจของหน่วยงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนในแต่ละระดับ รวมทั้งน่านโยบายสำคัญ และสถานการณ์สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มากำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนภารกิจให้ได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนด ตลอดจนพิจารณาความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดินควบคู่กับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนปฏิบัติการฯ จะเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการกำกับ ดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละผลผลิต ให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม เพื่อมุ่งสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายระดับชาติร่วมกันต่อไป

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นโยบายรัฐบาล นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยง สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)^๑ มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “**ประเทศไทยมีมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน**” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น คนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลา ของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ โดยมีความเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๐๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง (๐๒) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)** (๐๔) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๐๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๐๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ^๒ เป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา ประเทศตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายในปี ๒๕๘๐ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด ๒๓ ฉบับ เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๕ ฉบับ ได้แก่ (๐๑) ความมั่นคง (๐๓) การเกษตร (หลัก) (๐๕) การท่องเที่ยว (๐๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๐๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และ ดิจิทัล (๐๘) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (๐๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๑๕) พลังทาง สังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (๒๐) การบริการ ประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๒) กฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรม และ (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น (๐๓) การเกษตร จะให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่น และเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและ การแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สมัยใหม่ในการผลิตและการจัดทำฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาค เกษตร เพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑, ตุลาคม). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**.

^๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒, เมษายน). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**.

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า รวมทั้งการสร้าง ความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยง ไปสู่ภาคการผลิตอื่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจาก สถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่างๆ พัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาระบบ การตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิต สินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัย และการ ส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ควบคุมการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและ ต่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และ เชื้อจุลินทรีย์

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ ยกกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาด กลางและเล็ก และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้อง กับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง

๔) ส่งเสริมการทำตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตร ชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบล

เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่างๆ

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำการระบบฟาร์มอัจฉริยะ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ

เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ การคุ้มครองที่ดินการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม

๒) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนทางการเกษตรของท้องถิ่น ส่งเสริมการทำเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้หน่วยงานของ รัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของ ประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน การมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหาร และผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ สนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น และมีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ

๖) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่างๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า และเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศ^๓ ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประชาชนชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคี สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญ โดยสรุปใน ๖ มิติ ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง การฟื้นฟูและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างประสิทธิภาพและความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของภาครัฐ และการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แผนการปฏิรูปประเทศมี ๑๓ ฉบับ มีความเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๕ ฉบับ ได้แก่ (๒) การบริหารราชการแผ่นดิน (๓) กฎหมาย

^๓ ประกาศ นร. เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). (๒๕๖๔, ๒๕ กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๔๔ ง.

(๕) เศรษฐกิจ (หลัก) (๖) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (๗) สาธารณสุข ในส่วนของแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลักแนวคิด การบริหารงานคุณภาพที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย

- ๑) การสร้างเกษตรมูลค่าสูง
- ๒) การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง
- ๓) การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย
- ๔) การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค
- ๕) การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้กำลังคนในระบบมีทักษะสอดคล้องตามความต้องการของภาค อุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย และได้รับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น บุคลากรในภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการรายย่อยมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้ดียิ่งขึ้น

๒.๔ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๔ มุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานแรงและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ **พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”** ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างนโยบายและกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลัก ไปสู่การขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนา (Agenda) ที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลาย หน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้กำหนด **หมุดหมายการพัฒนา จำนวน ๑๓ ประการ** ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการจะ “ขจัด” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทย สู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และการบรรลุเป้าหมายหลักในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๓ โดยมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๑ หมุดหมาย ได้แก่

หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง โดยสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ ความมั่นคงอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร และเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะ หุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

หมุดหมายที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยเปลี่ยนการ ท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น ปรับโครงสร้าง การท่องเที่ยวให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจมากขึ้น และการท่องเที่ยวไทย ต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

หมุดหมายที่ ๕ ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยทำให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าและการลงทุน เป็นห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางคมนาคม และโลจิสติกส์ของภูมิภาค

^๔ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๔, ตุลาคม). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

หมายเหตุที่ ๖ ไทยเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สำคัญของโลก โดยมูลค่าเศรษฐกิจดิจิทัลภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น การส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศเพิ่มขึ้น และมูลค่าอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

หมายเหตุที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ โดยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้ของ SME SME มีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจ สามารถ Scale up และปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่ และ SME สามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพจากภาครัฐ

หมายเหตุที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน โดยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง และการพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

หมายเหตุที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และคนไทยทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

หมายเหตุที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยการเพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจหมุนเวียนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

หมายเหตุที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการลดความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการสร้างภูมิคุ้มกันและการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

หมายเหตุที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยคนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หมายเหตุที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยการบริการภาครัฐมีคุณภาพเข้าถึงได้ และภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูงและคล่องตัว

๒.๕ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)^๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการเกษตรของประเทศในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรโดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

^๕ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๖๐, เมษายน). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙).

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้า และส่งเสริมการเกษตรตลอดโซ่อุปทานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ ๔.๐ บริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตร และพัฒนาผลงานวิจัยด้านการเกษตรนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาบุคลากรเป็น Smart Officer และ Smart Researcher เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตร

๒.๖ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐^๖ โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นกลไกเร่งให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้ Thailand ๔.๐ ที่ต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจจากการใช้ความได้เปรียบด้านทรัพยากรและแรงงาน ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น ด้วยการระดมทรัพยากรและความสามารถของทุกภาคส่วนในการมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เป็นการพัฒนารวม ๔ + ๑ สาขายุทธศาสตร์ คือ เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีศักยภาพจะเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น ๑ ล้านล้านบาท จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ (Nature) วัฒนธรรม (Culture) และความเอื้อเพื่อแม่ (Nurture) ภายใต้กลไกตุ๊กตา ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย/สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ โดยเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ เน้นการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์เพื่อความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นทุนพื้นฐานต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตเพื่อส่งต่อสู่คนรุ่นต่อไป รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติจากการมองว่า “Nature as Resource” เป็น “Nature as Source” ดังนั้น ธรรมชาติจึงไม่ใช่แค่เพียงทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตเท่านั้น แต่ธรรมชาติคือแหล่งกำเนิดของชีวิตและทุกสรรพสิ่งบนโลก เป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องรักษาสมดุลระหว่างการใช้และใช้ไป รวมถึงการนำกลับมาใช้ซ้ำตามหลักการหมุนเวียน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การพัฒนาคลังข้อมูลดิจิทัลความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมเพื่อการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์
๒. การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรด้วยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคม
๓. การบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืนด้วยการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อลดการใช้ ลดการสูญเสีย การนำกลับมาใช้ซ้ำ และยกระดับคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ให้สูงขึ้น
๔. การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และการเพิ่มทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรให้แก่ชุมชนและคนรุ่นใหม่

^๖ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (๒๕๖๕, กุมภาพันธ์). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐.

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่

ใช้ศักยภาพของพื้นที่โดยการระดมจากภายใน เน้นการตอบสนองความต้องการในแต่ละพื้นที่เป็นอันดับแรก ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ การดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความเข้มแข็งจากภายในอันประกอบด้วย “ความหลากหลายทางชีวภาพ” “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และ “ความเอื้อเพื่อแม่” มาต่อยอดและยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการให้มีมูลค่าสูงขึ้น ด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการยกระดับมาตรฐาน สร้างคุณค่าใหม่ รวมถึงการนำหลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้เพื่อการลดการใช้ทรัพยากร การดำเนินการดังกล่าวมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่การเดินหน้าไปด้วยกัน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการเติบโตของทุกภาคส่วนไปพร้อมๆ กัน เพื่อเพิ่มโอกาสของชุมชนและผู้ประกอบการที่อยู่ในภูมิภาคได้รับการพัฒนา รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างทัดเทียมกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการหรือแก้ปัญหาสุขภาพ ปัญหามลพิษ ยกระดับคุณภาพ ความปลอดภัยของอาหาร ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพิงแหล่งพลังงานทางเลือกในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคให้เติบโตด้วยรูปแบบของระเบียบเศรษฐกิจ BCG
๒. การนำทุนทางทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมไปสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๓. การใช้ทรัพยากรด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวในพื้นที่เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชน
๔. การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมูลค่าสูงจากความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการยกระดับมาตรฐาน การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการจัดการวัตถุดิบเหลือทิ้งจากการผลิตให้เป็นศูนย์
๕. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบบูรณาการด้วยกลไกตุ๊กตา เช่น กลไกมหาวิทยาลัยสู่ตำบล อุทยานวิทยาศาสตร์ และคลัสเตอร์
๖. การพัฒนาตลาดและศักยภาพในการเข้าถึงตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ด้วยการใช้อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และแพลตฟอร์มการเชื่อมโยงตลาด
๗. การยกระดับคุณภาพ ความปลอดภัยและมาตรฐานของอาหารท้องถิ่น (Street food/ วิสาหกิจชุมชน) ด้วย Food machinery และมาตรฐานการประกอบการที่ดี
๘. การสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากทั้งระบบ เช่น การยกระดับประสิทธิภาพการผลิต การควบคุมความปลอดภัย ความคิดสร้างสรรค์ ระบบประกันคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการเดิมให้สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องด้วยการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมายกระดับประสิทธิภาพการผลิต ลดความสูญเสียในกระบวนการผลิตให้เป็นศูนย์ การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ หรือการนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ยกระดับมาตรฐานสู่การเป็นแหล่งผลิตและให้บริการที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย มีสุขอนามัยที่ดี ให้ความสำคัญกับระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาตรการผลิตที่ยั่งยืนเทียบเท่ามาตรฐานสากล รวมถึงการยกระดับผลิตภัณฑ์หรือบริการด้วยการใช้นวัตกรรมเข้มข้น เช่น ระบบการผลิตพีซีในโรงงานอัจฉริยะ (Plan factory) การให้บริการด้านสุขภาพที่มีความแม่นยำสูง หรือการแพทย์เฉพาะบุคคล โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นผู้นำในการผลิตและการให้บริการทั้งในระดับประเทศและเวทีโลก โดยมีแนวทางการดำเนินการในแต่ละสาขายุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. สาขาการเกษตรและอาหาร

- ๑) การปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรสู่ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และมูลค่าสูงด้วยการใช้การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) สนับสนุนการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียม เกษตรปลอดภัย และเพิ่มความหลากหลายชนิดสินค้า
- ๒) การขับเคลื่อนเกษตรสู่การเป็นทั้ง B, C และ G ด้วยการบูรณาการในพื้นที่ (Area based)
- ๓) การแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูง ด้วยการแปรรูปเป็นอาหารสุขภาพ อาหารทางการแพทย์ สารออกฤทธิ์ สำคัญเพื่อเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมถึงโปรตีนจากแมลงหรือพืช
- ๔) การยกระดับประสิทธิภาพการผลิตด้วยการนำแพลตฟอร์มดิจิทัล เทคโนโลยีขั้นสูง ระบบอัตโนมัติมาใช้บริหารจัดการกระบวนการผลิต และการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค
- ๕) ปรับปรุงกระบวนการผลิตสู่ระบบการผลิตสีเขียวและการผลิตที่ยั่งยืน ลดการสูญเสียระหว่างการผลิตและขยะอาหาร และการยกระดับกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง
- ๖) การสร้างแบรนด์อาหารไทยในตลาดโลกด้วยการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบไทย อัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยและการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว
- ๗) การลงทุนและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านนวัตกรรมอาหาร เช่น หน่วยวิเคราะห์ทดสอบด้านอาหารฟังก์ชัน โรงงานต้นแบบผลิตอาหารฟังก์ชันและสารประกอบ Functional ingredient มาตรฐาน GMP

๒. สาขาสุขภาพและการแพทย์

- ๑) การสร้างและยกระดับความสามารถในการพัฒนาและผลิตวัคซีน ยา และชีววัตถุในการป้องกันและควบคุมโรคจากไวรัสและการเข้าสู่ตลาดสากล
- ๒) การยกระดับคุณภาพการรักษาสู่ระบบการแพทย์แม่นยำ ด้วยการส่งเสริมให้มีการใช้บริการการแพทย์จีโนมิกส์ ผลิตภัณฑ์การแพทย์ขั้นสูง (Advanced Therapy Medicinal Products, ATMPs)
- ๓) การเร่งรัดการพัฒนาเครื่องมือ และวัสดุทางการแพทย์ด้วยกลไกนวัตกรรมแบบวิศวกรรมย้อนกลับ
- ๔) การส่งเสริมการวิจัยทางคลินิก เพื่อรองรับการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และสุขภาพ ได้แก่ ยา วัคซีน อาหารสุขภาพ อาหารการแพทย์ เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ และวัสดุทางการแพทย์
- ๕) การส่งเสริมการสร้างตลาดด้วยกลไกการขึ้นทะเบียนนวัตกรรม Sandbox การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และปรับรูปแบบการจัดซื้อจากรายปีเป็น Multi-year procurement
- ๖) การสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อรองรับอุตสาหกรรม และบริการการแพทย์และสุขภาพ

๓. สาขาล้างงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ

- ๑) การสร้างโอกาสทางการตลาดแก่ผลิตภัณฑ์ชีวภาพให้แข่งขันอย่างเป็นธรรมด้วยกลไกการกำหนดราคาระบบคาร์บอน การจัดสรรคาร์บอนเครดิต และการลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด
- ๒) การส่งเสริมการนำพืช ผลผลิต และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม
- ๓) การใช้นวัตกรรมชีวภาพเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการ และการสร้างธุรกิจนวัตกรรมให้แก่ SMEs และการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของโลก

๔. สาขาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

- ๑) การผลักดันให้เกิดการนำโมเดลการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น Happy Model เพื่อกระจายรายได้อย่างทั่วถึงไปสู่เมืองท่องเที่ยวรอง ลดความเหลื่อมล้ำ และมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ๒) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการท่องเที่ยวสีเขียว เพื่อรักษาสีเขียวตามแนวทาง Happy Model

๓) การกระจายนักท่องเที่ยวสู่เมืองท่องเที่ยวรองด้วยการพัฒนาสินค้าและบริการในเมืองท่องเที่ยวรอง โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรม พัฒนาเรื่องราว และการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้วย Digital Technology

๔) การขยายตลาดการท่องเที่ยวด้วยการส่งเสริมพัฒนาระบบการจ่ายเงินแบบ One Payment System เพื่ออำนวยความสะดวกและรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการใช้จ่าย รวมถึงพัฒนาดิจิทัลคอนเทนต์ที่น่าสนใจจุดเด่นของประเทศไทยในด้านต่างๆ เช่น วัฒนธรรม

๕) การส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพสูงผ่านการจัดงานประชุมและนิทรรศการ กีฬา และอีเวนต์ (Event) ขนาดใหญ่

๕. เศรษฐกิจหมุนเวียน

๑) การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโอกาสการลงทุนและการสร้างตลาดด้วยโมเดลธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน

๒) การส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่จากการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่

๓) การพัฒนาแพลตฟอร์มและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ

๔) การสร้างระบบกลไกการบริหารจัดการที่เอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ

๕) การสร้างกำลังคนที่มีความรู้และความเข้าใจ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการอบรมหรือหลักสูตร รวมทั้งสร้างความตระหนักในการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

เน้นการสร้างภูมิคุ้มกัน และสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างเท่าทันเพื่อบรรเทาผลกระทบ รวมถึงเข้าถึงโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่เกิดขึ้นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นการปูทางสู่อนาคตด้วยการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพ เพื่อการสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคตด้วยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปเพิ่มศักยภาพของชุมชน ผู้ประกอบการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต/บริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด รวมถึงสร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อนำไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ นอกจากนี้ ต้องพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเศรษฐกิจ BCG ในอนาคต รวมถึงการวิจัย พัฒนาขั้นก้าวหน้าเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การยกระดับความสามารถของกำลังคนในสาขา BCG

๒. การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓. การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณภาพ

๔. การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า

๒.๗ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐^๗

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มุ่งสู่การพัฒนาเป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง” ตามแนวคิด การเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

^๗ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๔, กรกฎาคม). ร่างกรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐.

๑. พัฒนาภาคเกษตรไปสู่เกษตรสมัยใหม่เพื่อต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ
๒. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอเพื่อรองรับการพัฒนา
๓. พัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นไปสู่มาตรฐานสากลเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชน
๔. พัฒนาเมือง เขตเศรษฐกิจพิเศษและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC-Bioeconomy) ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาค
๕. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ได้มาตรฐาน
๖. ยกระดับคุณภาพชีวิตให้ได้มาตรฐานและแก้ปัญหาความยากจนให้กับผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. มีบทบาทเป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศแต่เป็นพืชเชิงเดี่ยว พึ่งพาน้ำฝน ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลิตภาพต่ำ ในขณะที่เกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในด้านเป็นฐานรายได้หลัก ของประชากรส่วนใหญ่ และการจ้างงาน ในปี ๒๕๖๒ ผลิตภัณฑ์การเกษตร มีมูลค่า ๓๐๘,๕๗๕ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๙.๓ ของผลิตภัณฑ์ภาค พืชหลักที่สำคัญของภาค ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาค โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และทุ่งสัมฤทธิ์ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ แต่ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากทำการเกษตรแบบดั้งเดิมและใช้สารเคมีสูง ซึ่งในแต่ละปีมีการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓ พันล้านบาทต่อปี เป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลังมากที่สุดของประเทศ โดยอ้อยส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี และมันสำปะหลัง ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี สำหรับการปลูกข้าวอินทรีย์ มีแนวโน้มขยายพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ในประเทศไทยร้อยละ ๘๐.๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (จังหวัดยโสธร สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด) และจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนอีกร้อยละ ๒๐.๐ อยู่ในภาคเหนือตอนบน ตลาดข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป

๒. มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุดแต่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย พื้นที่ถือครองทำการเกษตร ต่อครัวเรือนมากกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ ในปี ๒๕๖๒ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวม ๖๓.๘๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั่วประเทศ โดยพื้นที่การเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งลักษณะ ภูมิประเทศส่วนใหญ่พื้นที่ค่อนข้างราบ เหมาะสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ มีความเหมาะสมในการทำเกษตรแปลงใหญ่ขณะที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีพื้นที่เกษตรไม่มากเนื่องจากเป็นภูเขาสูงสลับที่ราบเชิงเขาและมีพื้นที่ฟาร์มขนาดเล็กมากประมาณ ๑๐ ไร่ต่อครัวเรือน จึงเหมาะกับเกษตรแบบประณีตหรือเกษตรอินทรีย์ จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุดของภาคซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความยากจน ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครพนม กาฬสินธุ์ และศรีสะเกษ โดยมีเนื้อที่ถือครอง ๑๒.๐ ๑๒.๓ ๑๓.๑ และ ๑๓.๒ ไร่ต่อครัวเรือนตามลำดับ

๓. การเพิ่มพื้นที่ชลประทานมีข้อจำกัดด้านกายภาพไม่สามารถพัฒนาโครงการขนาดใหญ่เพื่อเพิ่มปริมาณการกักเก็บให้เพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดปี พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยในปี ๒๕๖๒ พื้นที่ชลประทานประมาณ ๗.๙ ล้านไร่ และมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๑๒.๓ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๒

โดยพื้นที่โครงการชลประทานของภาคส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ มีสัดส่วนร้อยละ ๓๓.๙ ๓๑.๓ และ ๑๙.๖ ของพื้นที่ชลประทานทั้งภาค ตามลำดับ แต่ยังมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ ๑๒.๓ จึงเป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งการเก็บกักน้ำในฤดูแล้ง และชะลอน้ำในช่วงฤดูฝนไม่ให้น้ำท่วมพืชผลเสียหาย

๒.๘ แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๔ เป็นแผนหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ ตลอดจนผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละผลผลิตให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม **มีวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรรมคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี”** โดยมีเป้าหมายผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น และการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล ประกอบด้วย ๕ ประเด็นการพัฒนา ๒๘ แนวทางการพัฒนา ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ท่องเที่ยวเกษตรเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การเกษตร การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ และการพัฒนาการเกษตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การเสริมสร้างทุนทางสังคม การรองรับสังคมเกษตรสูงวัยเชิงรุก การยกระดับศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมเชิงนิเวศ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้ปฏิบัติตามมาตรฐานสากล การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ การเพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาบริการประชาชน การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ การพัฒนากฎหมาย และการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเกษตร

^๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (๒๕๖๔, ตุลาคม). แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

๒.๙ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์^๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาให้ทราบถึงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สังคมไทยมีความสุข สามัคคี และเอื้ออาทร คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งและมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีนโยบายประกอบด้วย นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง โดยมีนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๑. นโยบายหลัก ๘ ด้าน ประกอบด้วย นโยบายหลักที่ ๑ การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ นโยบายหลักที่ ๔ การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก นโยบายหลักที่ ๕ การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย นโยบายหลักที่ ๖ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค นโยบายหลักที่ ๗ การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก นโยบายหลักที่ ๑๐ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน นโยบายหลักที่ ๑๑ การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ และนโยบายหลักที่ ๑๒ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบและกระบวนการยุติธรรม

๒. นโยบายเร่งด่วน ๑๐ เรื่อง ประกอบด้วย นโยบายเร่งด่วนที่ ๑ การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน นโยบายเร่งด่วนที่ ๓ มาตรการเศรษฐกิจ นโยบายเร่งด่วนที่ ๔ การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม นโยบายเร่งด่วนที่ ๕ ยกระดับศักยภาพแรงงาน นโยบายเร่งด่วนที่ ๖ การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต นโยบายเร่งด่วนที่ ๗ เตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑ นโยบายเร่งด่วนที่ ๘ การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ นโยบายเร่งด่วนที่ ๙ การแก้ไขปัญหาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ นโยบายเร่งด่วนที่ ๑๐ การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน และนโยบายเร่งด่วนที่ ๑๑ การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย

๒.๑๐ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ดร.เฉลิมชัย ศรีอ่อน) ได้มีแนวทางการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนด้านการเกษตรให้มีความยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์และแนวทางนโยบายหลัก ดังนี้

๑.๑ ยุทธศาสตร์ ๕ ประเด็น ประกอบด้วย

๑) ยุทธศาสตร์ตลาดนำการผลิต โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการประสานความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย Lazada Shopee Alibaba สถาบันวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้มีความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบตลาดออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการจัดกิจกรรมจับคู่ธุรกิจผู้ซื้อกับผู้ขายเพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจเกษตรทั้งผลผลิตและสินค้าเกษตรแปรรูป เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรชุมชนที่เชื่อมโยงกับตลาดชุมชนหรือตลาดเกษตรกร อีกทั้งส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ โดยมีความร่วมมือด้านการตลาดที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑) ความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ การสร้างกลไกความร่วมมือให้เกิดการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ ให้เกิดการขับเคลื่อนภายใต้ยุทธศาสตร์ตลาดนำการผลิต ผ่านคณะทำงานร่วมของทั้ง ๒ กระทรวง โดยการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน ได้แก่ (๑) การสร้างและใช้ข้อมูลจากฐานเดียวกัน (Single Big Data) จัดทำ Dashboard สินค้าเกษตร (๒) การสร้างแพลตฟอร์มกลาง “เกษตรผลิต พาณิชย์ตลาด” โดยคัดเลือกกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ และ

^๙ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒. (๒๕๖๒, ๒๕ กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๑๘๖ ง.

วิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มนำร่องในการออกแบบจัดทำแพลตฟอร์มกลาง (๓) การสร้างความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัย และการตรวจสอบย้อนกลับ และ (๔) การพัฒนาคนและผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด

๑.๒) ความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยพัฒนาเกษตรกรแม่นยำสู่ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม ในสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดหวาน และมะเขือเทศ ร่วมกับบริษัทผู้รับซื้อในเครือข่ายสภาอุตสาหกรรม เป็นการดำเนินงานที่เน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ ด้วยกระบวนการจัดการที่ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น สนับสนุนแผนการตลาดที่ชัดเจนของอุตสาหกรรม ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และช่วงเวลาการรับซื้อ ทั้งนี้ พื้นที่เป้าหมาย คือ พื้นที่เกษตรกรรมที่ผลิตสินค้าตามเป้าหมายของอุตสาหกรรมที่ห่างจากแหล่งรับซื้อผลผลิตในรัศมีไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร เพื่อลดภาระต้นทุนการจัดการด้านโลจิสติกส์

๑.๓) การพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มโอกาสและการรับรู้ความต้องการ ของตลาด โดยการพัฒนาช่องทางเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ การจัดทำร้านค้าออนไลน์ให้ กับสินค้าเกษตร ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ พัฒนาระบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาต่อยอดระบบเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การใช้งานของเกษตรกร เช่น การ Live จำหน่าย สินค้าทาง Facebook รวมถึงการเชื่อมโยงระบบจัดเก็บและขนส่งสินค้า ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่าย/คลัสเตอร์ ให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยการพัฒนากลไกเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

๒) ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีเกษตร ๔.๐ เพื่อการพัฒนาภาคเกษตรกรรมโดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดโซ่อุปทานและโซ่คุณค่า (Supply-Value Chain) ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด โดย

๒.๑) พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อเป็นต้นแบบเกษตรอัจฉริยะให้กับเกษตรกร รวมถึงเป็นกลไกส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตรผ่านการรวมกลุ่ม

๒.๒) พัฒนาศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร การประดิษฐ์ นวัตกรรม รวมทั้งเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ของแต่ละจังหวัด โดยเชื่อมโยงการทำงานกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ เกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) และเกษตร อัจฉริยะ

๒.๓) พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) และส่งเสริม สถาบันเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ให้เป็นผู้ให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Providers : ASP) เพื่อยกระดับการให้บริการทางการเกษตร และเป็นช่องทางการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่ได้อย่างครบวงจร

๓) ยุทธศาสตร์ ๓'S คือ "Safety" ความปลอดภัยของอาหาร "Security" ความมั่นคง มั่งคั่ง ของภาคการเกษตรและอาหาร และ "Sustainability" ความยั่งยืนของภาคการเกษตร

๓.๑) Safety เน้นสินค้าเกษตรและอาหารของไทยมีความปลอดภัย เชื่อมั่นในระบบที่มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) มาตรฐานสินค้าเกษตรของไทยเป็นไปตามมาตรฐานสากล และมั่นใจว่าสินค้าเกษตรและอาหารของไทยผลิตด้วยความปลอดภัยทั้งระบบ เพื่อผู้บริโภคภายในประเทศและส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ

๓.๒) Security เน้น ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) Food Security ไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลก สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารได้เพียงพอ และสามารถผลิตเลี้ยงคนทั่วโลกได้ โดยมีตัวอย่างสินค้าดาวเด่นของไทย อาทิ ข้าว มันสำปะหลัง ไข่ สินค้าประมง (๒) Health Security ไทยมีมาตรการควบคุม ป้องกัน การระบาดของโรคที่เข้มงวด (๓) Biosecurity ไทยมีระบบควบคุม/ป้องกันโรคระบาดในสัตว์และพืช

รวมทั้งศัตรูพืช การนำแอปพลิเคชัน e-Smart Plus มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงฟาร์มสุกรแบบ Realtime สำหรับโรค African Swine Fever (ASF) และ (๔) Farmer Security เน้นการเสริมสร้างเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ให้ความเข้มแข็ง ส่งเสริมเกษตรกรพอเพียง และ Smart Farmer, Young Smart Farmer เพื่อให้ภาคเกษตรมีความมั่นคง

๓.๓) Sustainability ระบบการทำเกษตรของไทยเน้นความยั่งยืน เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร การลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง มีการนำเทคโนโลยีฝนหลวงมาใช้ประโยชน์ มีการจัดสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของดิน การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ รวมถึงการขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio - Circular - Green Economy : BCG Economy) และ SDGs ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

๔) ยุทธศาสตร์การบริหารเชิงรุกแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน

๔.๑) การบูรณาการเพื่อพัฒนาฐานข้อมูล Big Data ในการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริหารและสนับสนุนข้อมูลที่ดีแก่เกษตรกรสำหรับการตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงตรวจสอบศักยภาพพื้นที่ โดยบูรณาการจัดหาระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) สำหรับเป็นเครื่องมือในการวางแผนบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญ ที่คำนึงถึงความเหมาะสมด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูล และช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลที่ดี โดยมีการรวบรวมข้อมูลและการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งสินค้า การตลาด และทรัพยากร และครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๗๗ จังหวัด เพื่อบริหารจัดการสินค้าเกษตรและทรัพยากรทางการเกษตร นำไปใช้วางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ รวมถึงการรับรู้ความต้องการคุณภาพและปริมาณของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

๔.๒) สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในด้านการพัฒนาการเกษตร การนำจุดแข็งหรือศักยภาพของแต่ละภาคส่วนมาร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาภาคเกษตรตลอดโซ่อุปทาน เช่น ความร่วมมือด้านการตลาดร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย แพลตฟอร์มตลาดออนไลน์ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาดให้มีความหลากหลาย ใช้ในการซื้อขายได้จริง

๕) ยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวศาสตร์พระราชา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร ได้แก่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการหลวง ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกลุ่มเกษตรกร เครือข่ายเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและพึ่งพาตนเองได้

๑.๒ แนวทางนโยบายหลัก ๑๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑) นโยบาย “ตลาดนำการผลิต” เป็นนโยบายหลักโดยเพิ่มช่องทางตลาดให้หลากหลายทั้งในรูปแบบตลาดออนไลน์ (แพลตฟอร์มรายสินค้าเพื่อรองรับ New Normal) ตลาดออฟไลน์ โมเดิร์นเทรด (Modern Trade) รถโมบาย ตลาดสด ตลาดชุมชน คาราวานสินค้า เกษตรพันธสัญญา และเคาน์เตอร์เทรด จัดกิจกรรมจับคู่ธุรกิจผู้ซื้อกับผู้ขายเพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจ โดยร่วมมืออย่างเข้มข้นกับกระทรวงพาณิชย์ภายใต้โมเดล “เกษตร - พาณิชย์ทันสมัย”

๒) การสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันเกษตรกรและเศรษฐกิจฐานราก โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีอำนาจต่อรองในการซื้อขายผลผลิต ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรชุมชน เชื่อมโยงกับตลาดชุมชน/ตลาดเกษตรกร ตลาดสีเขียว (Green Market) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ สามารถช่วยเหลือสมาชิกเกษตรกร เอื้อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ ทั้งสังคม ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เข้มแข็งและยั่งยืน

๓) การส่งเสริมสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และ Start Up เป็นหน่วยธุรกิจให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Providers : ASP) เพื่อยกระดับสู่การให้บริการทางการเกษตร เช่น เทคโนโลยีในการดูแลรักษา ไร่จักรกลในการเตรียมดินและการเก็บเกี่ยว สำหรับให้บริการแก่พี่น้องเกษตรกรแบบครบวงจร

๔) การส่งเสริมเกษตรกรพันธสัญญา (Contract Farming) เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพการผลิตอย่างยั่งยืน ระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ และร่วมกันยกระดับคุณภาพผลผลิต และแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด

๕) การพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร โดยเชื่อมโยงการทำงานกับ ศพก. เพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture)

๖) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร เพื่อตอบสนองต่อโซ่อุปทานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการค้าสินค้าเกษตรออนไลน์ที่ขยายตัวต่อเนื่อง เพื่อรักษาคุณภาพสินค้าเกษตรให้มีความสดใหม่และถึงมือผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว รวมถึงพัฒนาระบบเชื่อมโยงทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตร

๗) การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ มีการกระจายน้ำอย่างเหมาะสมและทั่วถึง รวมทั้งพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นาของเกษตรกรและชุมชน เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอสำหรับใช้ในการอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร ตลอดจนป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย

๘) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้ตรงตามศักยภาพของที่ดิน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากที่สุด โดยกำหนดเขตความเหมาะสมในการทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสูงสุดผ่านข้อมูล Agri - Map

๙) การส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อบ่มเพาะเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางวิชาการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่

๑๐) การประกันภัยพืชผล ให้ความคุ้มครองความเสียหายหรือความสูญเสียต่อพืชผลที่เอาประกันภัย ซึ่งเกิดจากภัยต่างๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ลมพายุ ลูกเห็บตก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสร้างเสถียรภาพทางรายได้และความมั่นคงในอนาคตให้แก่เกษตรกร รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างทันท่วงที

๑๑) การส่งเสริมเกษตรกรรายยั่งยืน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร ด้วยการลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และมีการพัฒนาอาหารของไทย ให้เป็นรูปแบบอาหารที่ปลอดภัยและมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัยใน ๕ร ได้แก่ โรงเรียน โรงแรม โรงพยาบาล เรือนจำ และร้านอาหาร

๑๒) การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น สมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ ส่งเสริมสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต ทั้งสินค้าอาหารอนาคต (Future Food) และสินค้าเกษตรที่ตอบสนองผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Functional Food) รวมทั้งสินค้าเกษตรเพื่อพลังงานและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

๑๓) การวิจัยและพัฒนา เพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทยบนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและผู้บริโภค

๑๔) การพัฒนาฐานข้อมูล Big Data ในการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริหารและช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลที่ดีและเพียงพอต่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการผลิตและการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

๑๕) การประกันรายได้ของผู้ปลูกข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์ม น้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๒. แนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบแนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้กับผู้บริหารและบุคลากรของส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยสรุปเป็นแนวทางการดำเนินงานหลักใน ๓ ด้าน ดังนี้

๒.๑ การกิจเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

- ๑) เร่งรัดงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวง
- ๒) ขยายพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรฐานราก
- ๓) ยกระดับศักยภาพแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่
- ๔) ผลักดันการสร้างเกษตรมูลค่าสูง
- ๕) พัฒนาช่องทางเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ
- ๖) ผลักดันการพัฒนา Big Data อย่างเป็นรูปธรรม
- ๗) ยกระดับ ศพก. ศูนย์พัฒนา Smart Farmer ครบวงจร
- ๘) ปรับปรุงกลไกและคณะทำงานขับเคลื่อนระดับพื้นที่
- ๙) มอบหมายรองปลัดกระทรวงดูแลการขับเคลื่อนระดับพื้นที่
- ๑๐) ปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้ทันสมัยเข้าถึงเกษตรกร

๒.๒ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร ประกอบด้วย

- ๑) การแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19
- ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร
- ๓) การรับเรื่องราวร้องทุกข์และการเยี่ยมเยียนพี่น้องเกษตรกร
- ๔) การแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร

๒.๓ วางรากฐานการทำงานของกระทรวงรองรับความปกติใหม่ (New Normal) ประกอบด้วย

- ๑) สร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจนและพัฒนา Smart Officer ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- ๒) สร้างความตระหนักในวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยมร่วม และสร้างอัตลักษณ์ของกระทรวงรวมทั้งยกระดับสวัสดิการเพื่อคนกระทรวง
- ๓) กำหนดตัวชี้วัดร่วมเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนบูรณาการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- ๔) ปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และบทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงให้สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวและแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ
- ๕) สร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวง
- ๖) สร้างหอบังคับการ (Control Tower) เพื่อตรวจสอบ ติดตาม การบริหารแผนงานและงบประมาณของกระทรวง
- ๗) ทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดให้เป็นแผนหลักด้านการเกษตรของกระทรวงในจังหวัด เพื่อบูรณาการงบประมาณและสร้างแนวร่วมการพัฒนา
- ๘) ให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการกรมเป็นผู้นำการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการในพื้นที่
- ๙) ผลักดันการศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรทุกด้าน

๒.๑๑ ประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๑) แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

“เกษตรกรรมยั่งยืน นำภูมิปัญญาสร้างคุณค่า พัฒนาการค้าการลงทุน สู้สังคมมีสุข
ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี”

เป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัด

- ๑) ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็งและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัด
- ๒) การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๓) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดเป็นตามเป้าประสงค์การพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้กับ
เกษตรกร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ
สินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและ
วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มศักยภาพด้านการค้า การลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัว
ทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู้สังคมมีสุขภายใต้
สิ่งแวดล้อมที่ดี

วัตถุประสงค์/เป้าหมายและตัวชี้วัด/แนวทางการพัฒนาในแต่ละประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ “ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้
กับเกษตรกร”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
๒. เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตสินค้าเกษตร

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
๒. มีระบบการบริหารจัดการด้านการเกษตรอย่างเหมาะสม

แนวทางการพัฒนา

๑. เสริมสร้างการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน
๒. ยกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ “ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
ให้กับสินค้าบริการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและ
วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อนำภูมิปัญญา มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิง
ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. จำนวนสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม ที่นำเอาภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่ม

แนวทางการพัฒนา

๑. ส่งเสริมการนำภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าบริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ “เพิ่มศักยภาพด้านการค้า การลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

แนวทางการพัฒนา

๑. ส่งเสริมศักยภาพการค้าการลงทุน และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ “พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนสู่สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเชิดชูปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ
๒. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๓. เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น
๒. จำนวนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น
๓. ประชากรในจังหวัดมีสุขภาวะที่ดีขึ้น
๔. เด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียนมีพัฒนาการสมวัยอย่างเต็มศักยภาพ
๕. ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

๑. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู่สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

**๒) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ฉบับทบทวน
เป้าหมายการพัฒนา**

“เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

เป้าประสงค์การพัฒนา

- ๑) เป็นศูนย์กลางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูง
- ๒) เป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวของภูมิภาคที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแห่งอนาคต
- ๓) เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีพื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น

ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ขยายตัวร้อยละ ๕
- ๒) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ขยายตัวร้อยละ ๕
- ๓) มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ส่งเสริมการปรับโครงสร้างให้เป็นภาคการผลิตที่มีผลตอบแทนสูง ผ่านการยกระดับผลิตภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร กลุ่มเป้าหมายด้วยภูมิปัญญา เทคโนโลยี และนวัตกรรม
- ๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบโลจิสติกส์การเกษตร และการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตและสินค้าการเกษตร
- ๓) สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เพื่อแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิต และส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
- ๔) สร้างผู้ประกอบการด้านการเกษตร และพัฒนาช่องทางตลาดที่หลากหลายเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเชิงคุณค่าเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) มูลค่าการลงทุนในกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๐
- ๒) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SMEs ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด ร้อยละ ๕๐
- ๓) อัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอื่นๆในกลุ่มจังหวัด ๕๐:๕๐

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาโครงข่ายคมนาคม เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ ระบบรางและอุตสาหกรรมอากาศยาน เพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

- ๒) พัฒนาศักยภาพ SMEs ผู้ประกอบการธุรกิจใหม่เกิดใหม่ (Start up) และส่งเสริมพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการและการพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต
- ๓) ส่งเสริมการค้า การลงทุนของกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต
- ๔) พัฒนาการท่องเที่ยว และยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณค่า ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- ๕) การพัฒนาตลาดสินค้า การบริการ และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่สมดุลด้วยเศรษฐกิจ BCG และลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยพลังชุมชนและเทคโนโลยี

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น
- ๒) ดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ
- ๓) ดัชนีการรับมือภัยพิบัติด้านน้ำ

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) เพื่อการพัฒนาที่สมดุล
- ๒) อนุรักษ์และบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการปลูกป่าและอุตสาหกรรมเกษตรสาขाप่าไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวกลุ่มจังหวัด
- ๓) ส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการจัดการของเสีย น้ำเสีย ฝุ่น กลุ่มจังหวัดวันแบบบูรณาการ
- ๔) เสริมสร้างการบูรณาการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยพลังชุมชนและเทคโนโลยี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคมมีคุณภาพ ชุมชนพื้นที่และเมืองมีความเจริญน่าอยู่อย่างยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) ความสุขมวลรวมของประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
- ๒) จำนวนชุมชน พื้นที่ ได้รับการพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่สำหรับทุกคน

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยกคุณภาพชีวิตในทุกช่วงวัยอย่างเท่าเทียมกัน
- ๒) สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคม แก้ไขปัญหาคนยากจนข้ามรุ่น
- ๓) พัฒนาชุมชน พื้นที่ และเมืองให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่สำหรับทุกคน

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ ๕,๒๙๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ ๑๔ ของภาคและเป็นลำดับที่ ๔๑ ของประเทศไทย

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดบุรีรัมย์

๓) สภาพพื้นที่

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่โดยทั่วไปมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๓๐ - ๒๓๐ เมตร ด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน และอำเภอกันทรวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่จังหวัด และค่อย ๆ ลาดเทมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้มีลำน้ำสำคัญสายหลักไหลผ่าน คือ ลำน้ำชี

๔) ลักษณะดิน

ลักษณะดินส่วนใหญ่ที่พบในจังหวัดมหาสารคาม มี ๔ ชนิด ดังนี้

๔.๑) กลุ่มดินไร่ สามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มดินไร่ทั่วไป มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศใต้ของจังหวัด อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอวาปีปทุม และอำเภอแกลง กลุ่มดินไร่ซึ่งเป็นดินทราย ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณด้านทิศตะวันตกของจังหวัดบริเวณ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ และอำเภอนาเชือก

๔.๒) กลุ่มดินนา ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัด สามารถแยกออกเป็นกลุ่มย่อยตามคุณสมบัติของดินได้เป็นกลุ่มดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอวาปีปทุม อำเภอนาคู อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และบางส่วนของอำเภอเมืองมหาสารคาม กลุ่มดินนาที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำชีทางทิศเหนือของจังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอกันทรวิชัย และบางส่วนของทางทิศใต้ของจังหวัดในบริเวณพื้นที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอวาปีปทุม

๔.๓) กลุ่มดินคละ ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มดินไร่ทั่วไปครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งจังหวัดมหาสารคาม

๔.๔) ดินทราย อยู่กระจัดกระจายบริเวณซีกตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก และอำเภอนาคู ดินทรายเหล่านี้มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย

ทั้งนี้ พบว่าจังหวัดมหาสารคามมีดินที่เป็นปัญหา ประมาณ ๒,๔๔๒,๗๒๔ ไร่ ได้แก่ ดินเค็ม ดินทรายจัด และดินปนกรวด สำหรับพื้นที่ดินเค็มพบว่ามีกระจายทั่วไปทางตอนกลางและตอนล่างของจังหวัด สามารถจำแนกตามระดับความเค็ม ดังนี้

๑) ดินเค็มน้อย (slightly salt affected areas) เป็นบริเวณที่พบคราบเกลือ มีปริมาณน้อยกว่า ๑% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ ๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ของพื้นที่นาในจังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอลำปุม และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ทั้งนี้ พื้นที่ดินเค็มน้อยหากมีการใช้ประโยชน์ดินอย่างไม่เหมาะสม เกลือจากน้ำใต้ดินมีโอกาสที่จะแพร่กระจายทำให้ดินแปรสภาพไปเป็นดินเค็มปานกลาง หรือเป็นดินเค็มมาก

๒) ดินเค็มปานกลาง (moderately salt affected areas) คือพื้นที่บริเวณที่พบคราบเกลือกระจายตามผิวดินมีปริมาณ ๑ - ๑๐% ของพื้นที่ที่มีปริมาณรองลงมาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕ ของพื้นที่จังหวัดอยู่ในที่ราบในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

๓) ดินเค็มมาก (highly salt affected areas) คือบริเวณที่พบคราบเกลือตามผิวดินกระจายอยู่ทั่วไปไม่มีปริมาณมากกว่า ๑๐% ของพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ ๑.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณอำเภอลำปุม

พื้นที่ดินทรายจัดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย มีเนื้อที่ ๑,๑๗๗,๒๕๖ ไร่ หรือร้อยละ ๓๕.๖๐ ของพื้นที่จังหวัด พบมากด้านทิศตะวันตกของจังหวัดในเขตอำเภอบรบือ อำเภอโกสุมพิสัย รองลงมา ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง และอำเภอนาดูน ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ ๑,๐๑๔,๒๐๕ ไร่ หรือ ร้อยละ ๓๐.๖๗ ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตอำเภอลำปุม รองลงมา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอเชียงยืน และอำเภอเมือง ดินปนกรวดเป็นดินต้นปนลูกรังปนกรวดที่มีการระบายน้ำได้ปานกลาง มีเนื้อที่ ๔,๖๓๐ ไร่ หรือ ร้อยละ ๐.๑๔ ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน รองลงมาในเขตพื้นที่ อำเภอลำปุม อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอบรบือ

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ฤดูกาล

มีลักษณะฝนตกสลับกับอากาศแห้ง (Wet and dry climate) มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ประมาณ ๑๑๘ มิลลิเมตร/ปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ที่ประมาณ ๒๗.๔๘ องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีจังหวัดจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ ๓๙ องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ในช่วงเดือนมกราคม อยู่ที่ประมาณ ๑๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีอยู่ที่ประมาณ ๒๗ องศาเซลเซียส จังหวัดมีฤดูกาลต่างๆ แบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมไปจนถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กรกฎาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

(ที่มา : สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม)

๒) ปริมาณน้ำฝน (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางที่ ๒.๑ สถิติปริมาณน้ำฝน ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔

ปี	ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	ฝนสูงสุด (มิลลิเมตร)	วันที่ฝนสูงสุด
๒๕๕๕	๑๔๖๖.๙	๑๐๑	๖๙.๒	๒๘ ส.ค.๕๕
๒๕๕๖	๑,๑๕๖.๗๐	๙๔	๘๐.๘	๒๑ ก.ย.๕๖
๒๕๕๗	๑,๔๙๑.๙๐	๘๘	๑๔๙.๕	๒๔ ก.ย.๕๗
๒๕๕๘	๘๘๙.๑๐	๑๐๐	๔๙.๘	๑ มิ.ย.๕๘
๒๕๕๙	๑,๗๒๙.๘๐	๑๐๖	๑๓๐.๖	๕ ส.ค.๕๙
๒๕๖๐	๑๘๙๑.๒	๑๒๓	๑๓๒.๑	๒๖ ก.ค.๖๐
๒๕๖๑	๑,๒๓๓.๕๐	๑๐๐	๖๕.๗	๓๐ ส.ค.๖๑
๒๕๖๒	๑,๒๔๖.๘๐	๘๒	๑๘๓.๗	๓๐ ส.ค.๖๒
๒๕๖๓	๑,๒๖๕.๒๐	๙๘	๗๓.๖	๑ ส.ค.๖๓
๒๕๖๔	๑,๒๘๘.๙๐	๙๒	๑๐๕.๓	๔ ก.ย. ๖๔
ค่าเฉลี่ย ๑๐ ปี	๑,๓๖๖	๙๘.๔	๑๐๔.๐๓	

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๓) อุณหภูมิ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางที่ ๒.๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔

ปี	อุณหภูมิ (°C)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๕	๓๙.๓	๑๕.๐	๒๗.๘๒
๒๕๕๖	๔๒.๐	๑๑.๐	๒๗.๖๘
๒๕๕๗	๔๐.๓	๑๐.๐	๒๗.๖๘
๒๕๕๘	๔๑.๖	๑๑.๔	๒๘.๒๑
๒๕๕๙	๔๒.๕	๙.๕	๒๘.๒๑
๒๕๖๐	๓๙.๔	๙.๗	๒๗.๕๗
๒๕๖๑	๔๐.๓	๑๑.๖	๒๗.๕๔
๒๕๖๒	๔๓.๓	๑๑.๕	๒๘.๖๕
๒๕๖๓	๔๑.๐	๑๒.๕	๒๘.๐๔
๒๕๖๔	๓๙.๘	๑๑.๑	๒๗.๔๑

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๑.๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดมหาสารคามมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนทั้งหมด ๒,๘๔๔ แห่ง สามารถใช้ในฤดูแล้ง ๑,๕๕๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๕ แยกเป็นแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง ๙๓๙ สาย สามารถใช้ในฤดูแล้ง ๕๖๑ สาย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ และหนองบึง ๑,๙๐๕ แห่ง ๙๙๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑ ทั้งนี้ อำเภอโกสุมพิสัยมีแหล่งน้ำธรรมชาติมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อำเภอนาปีนรุฒ และอำเภอนาเชือก มีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวน ๔๔๙ แห่ง ๔๐๔ แห่ง และ ๓๓๑ แห่ง ตามลำดับ

๑.๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ป่าไม้ ๑๓๓,๑๒๘.๘๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด บริเวณอำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอนาปีนรุฒ มีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑๐ แห่ง (พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติส่วนใหญ่มอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม) มีวนอุทยาน จำนวน ๒ แห่ง คือ วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่ อำเภอโกสุมพิสัย เนื้อที่ ๑๗๗.๒๔๓ ไร่ และวนอุทยานชีหลง ตั้งอยู่อำเภอกันทรวิชัย เนื้อที่ ๒๗๙.๑๕๙ ไร่ มีสวนรุกขชาติ ๒ แห่ง คือ สวนรุกขชาติพุทธมณฑล อำเภอนาดูน และสวนรุกขชาติท่าสองคอน อำเภอมือมหาสารคาม มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง และประกาศเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก เนื้อที่ ๓๗๖.๐๒๕ ไร่ (ที่มา: สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม)

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

ตารางที่ ๒.๓ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลา กลางจังหวัด (กม.)	จำนวน				
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง/ตำบล	อบต.	ชุมชน
๑. เมืองมหาสารคาม	๕๕๖.๗	๑๐.๕๒	๕	๑๔	๑๘๕	๑ / ๑	๑๓	๓๐
๒. กันทรวิชัย	๓๗๒.๒	๗.๐๓	๑๖	๑๐	๑๘๓	๓	๘	-
๓. โกสุมพิสัย	๘๒๗.๙	๑๕.๖๕	๒๙	๑๗	๒๓๓	๑	๑๗	-
๔. เขียงยืน	๒๘๙	๕.๔๖	๕๓	๘	๑๑๖	๒	๗	-
๕. นาเชือก	๕๒๘.๒	๙.๙๘	๕๘	๑๐	๑๔๕	๑	๑๐	๕
๖. บรบือ	๖๘๑.๖	๑๒.๘๘	๒๖	๑๕	๒๐๙	๑	๑๕	-
๗. พยัคฆภูมิพิสัย	๔๐๙.๘	๗.๗๔	๘๐	๑๔	๒๒๗	๑	๑๔	๑๒
๘. นาปีนรุฒ	๖๐๕.๘	๑๑.๔๕	๔๐	๑๕	๒๔๑	๑	๑๕	๘
๙. นาดูน	๒๔๘.๔	๔.๖๙	๖๓	๙	๙๔	๓	๖	-
๑๐. แกดดำ	๑๔๙.๕	๒.๘๓	๒๔	๕	๘๘	๒	๔	-
๑๑. ยางสีสุราช	๒๔๒.๕	๔.๕๘	๗๓	๗	๙๑	-	๗	-
๑๒. กุดรัง	๒๖๗.๐	๕.๐๕	๓๕	๕	๘๕	-	๕	-
๑๓. ชื่นชม	๑๑๓.๐	๒.๑๔	๗๐	๔	๔๗	๒	๒	๔๗
รวม	๕,๒๙๑.๖	๑๐๐	๕๗๒	๑๓๓	๑,๙๔๔	๑/๑๘	๑๒๓	๑๐๒

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ตารางที่ ๒.๔ จำนวนประชากรของจังหวัดมหาสารคาม

จำนวนประชากรรวม ๙๔๕,๔๐๘ คน ลดลงจากปีก่อนในช่วงเวลาเดียวกันจำนวน ๘,๒๕๒ คน มีจำนวนครัวเรือน ๒๕๑,๕๓๑ ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวนในช่วงเวลาเดียวกันจำนวน ๓,๕๑๐ ครัวเรือน

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวน ครัวเรือน
๑. เมืองมหาสารคาม	๗๒,๗๙๐	๘๐,๖๕๘	๑๕๓,๔๔๘	๓๖,๕๔๐
๒. แกดำ	๑๔,๙๓๑	๑๔,๘๑๖	๓๐,๐๔๗	๖,๖๑๕
๓. โกสุมพิสัย	๕๘,๒๑๘	๖๐,๓๒๗	๑๑๘,๕๔๕	๓๑,๙๓๐
๔. กันทรวิชัย	๓๙,๐๒๒	๔๒,๖๖๖	๘๑,๖๘๘	๑๖,๕๔๒
๕. เขียงยืน	๒๙,๗๘๓	๓๐,๗๓๐	๖๐,๕๑๓	๑๘,๓๐๕
๖. บรบือ	๕๓,๐๕๕	๕๓,๗๙๙	๑๐๖,๘๕๔	๓๔,๕๘๘
๗. นาเชือก	๓๐,๓๓๓	๓๐,๕๙๑	๖๐,๙๒๔	๑๗,๕๐๓
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๔๓,๒๖๔	๔๔,๒๔๗	๘๗,๕๑๑	๒๒,๒๖๑
๙. วาปีปทุม	๕๕,๖๓๒	๕๖,๕๒๒	๑๑๒,๑๕๔	๓๐,๘๑๑
๑๐. นาโดน	๑๘,๖๕๖	๑๘,๖๙๐	๓๗,๓๔๖	๘,๗๖๘
๑๑. ยางสีสุราช	๑๗,๓๙๗	๑๗,๕๙๗	๓๔,๙๙๔	๙,๘๕๗
๑๒. กุดรัง	๑๘,๖๔๒	๑๘,๔๒๓	๓๗,๐๖๕	๑๐,๗๗๕
๑๓. ชื่นชม	๑๒,๑๑๒	๑๒,๕๐๗	๒๔,๖๑๙	๗,๐๓๖
รวม	๔๖๓,๘๓๕	๔๘๑,๕๗๓	๙๔๕,๔๐๘	๒๕๑,๕๓๑

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๓ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑.๓.๑ การศึกษา

จังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษา ๑,๐๒๙ แห่ง ดังนี้

๑) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๕๙๘ แห่ง

๑.๑) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑
จำนวน ๑๙๖ แห่ง

๑.๒) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒
จำนวน ๒๒๑ แห่ง

๑.๓) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓
จำนวน ๑๔๕ แห่ง

๑.๔) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เขต ๒๖
จำนวน ๓๕ แห่ง

๑.๕) ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๓๓ แห่ง

๓) สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน ๑๓ แห่ง

- ๔) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๕๙ แห่ง
- ๔.๑) โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๖ แห่ง
- (๑) โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๒๐ แห่ง
- (๒) โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง จำนวน ๗ แห่ง
- (๓) โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔ แห่ง
- (๔) โรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล จำนวน ๕ แห่ง
- ๔.๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๓๒๓ แห่ง
- ๕) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๕ แห่ง ประกอบด้วย
- ๕.๑) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ๕.๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ๕.๓) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย จำนวน ๓ แห่ง (แยกฝ่ายประถมและมัธยม)
- ๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๙ แห่ง
- ๖.๑) สังกัดรัฐบาล จำนวน ๖ แห่ง
- (๑) วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม
- (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม
- (๓) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจังหวัดมหาสารคาม
- (๔) วิทยาลัยสารพัดช่างมหาสารคาม
- (๕) วิทยาลัยเทคนิควาปีปทุม
- (๖) วิทยาลัยการอาชีพพยัคฆภูมิพิสัย
- ๖.๒) สังกัดเอกชน จำนวน ๓ แห่ง
- ๓) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา : มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง
- ๔) กระทรวงสาธารณสุข : วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง
- ๕) สถาบันศึกษาสังกัดกรมการศาสนา (โรงเรียนปริยัติธรรม) จำนวน ๙ แห่ง

๑.๓.๒ สถานบริการสาธารณสุข

จังหวัดมหาสารคาม มีสถานบริการสาธารณสุขทั้งของรัฐและของเอกชน จำนวน ๒๙๒ แห่ง มีแพทย์รวมทั้งหมด ๒๘๗ คน จำนวนแพทย์ต่อประชากร ๑ ต่อ ๓,๓๕๔ ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขมากขึ้น และมีโอกาสได้รับบริการทางการแพทย์มากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาสุขภาพ เนื่องจากประชาชนยังขาดความตระหนักเกี่ยวกับโรคร้ายต่างๆ และมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง

๑.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑.๔.๑ การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งของจังหวัดมหาสารคาม จะใช้การคมนาคมทางถนนเป็นหลักประกอบด้วย ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน และทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น ดังนี้

๑) ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ประกอบด้วย

๑.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ (บ้านไผ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อุบลราชธานี) เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญในระดับภาค ทำหน้าที่เชื่อมโยงจังหวัดตอนกลางกับจังหวัดตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางทิศตะวันออก

๑.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ (ตอนเลี้ยวเมืองด้านตะวันออกและด้านตะวันตก) เป็นระบบถนนวงแหวนของชุมชนเมืองมหาสารคาม มีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนสายหลัก และทำให้การเชื่อมโยงติดต่อของชุมชนภายในจังหวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำหน้าที่เป็นทางเลี้ยวเมือง (BY PASS) กรณีไม่ต้องการผ่านชุมชนเมืองมหาสารคาม

๒) ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ประกอบด้วย

๒.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ (มหาสารคาม-โกสุมพิสัย-ท่าพระ เชื่อมโยงกับถนนมิตรภาพจังหวัดขอนแก่น) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอโกสุมพิสัย เทศบาลตำบลท่าพระ และบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ)

๒.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๓ (มหาสารคาม-กันทรวิชัย-กาฬสินธุ์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านอำเภอกันทรวิชัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

๒.๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙ (บรบือ-นาเชือก-พยัคฆภูมิพิสัย-บุรีรัมย์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙ (สายขอนแก่น - เชียงยืน - กาฬสินธุ์)

๒.๕) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๒ (สายพยัคฆภูมิพิสัย - พุทไธสง - สุวรรณภูมิ)

๓) ถนนทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด/อำเภอ หรือสถานที่สำคัญ เพื่อให้สามารถติดต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน และทำหน้าที่การเชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วย

๓.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๐ (อำเภอเมืองมหาสารคาม - อำเภอวาปีปทุม - อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย - จังหวัดบุรีรัมย์)

๓.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๕ (ร้อยเอ็ด - หอนงคูโคก - อำเภอวาปีปทุม)

๓.๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๓๗ (สายโกสุมพิสัย - เชียงยืน)

๓.๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๕๒ (สายเชียงยืน - ชื่นชม - กระนวน)

๓.๕) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๐๐ (สายโกสุมพิสัย - กุดรัง)

๓.๖) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๒๒ (สายโกสุมพิสัย - กุดรัง - บรบือ - นาดี)

๓.๗) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๖๓ (สายบรบือ - วาปีปทุม)

๓.๘) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๑ (สายนาเชือก - นาดี)

๓.๙) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๑๘ (สายกันทรวิชัย - เชียงยืน)

๓.๑๐) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๐ (สายมหาสารคาม - แกดคำ)

๔) ทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น

เป็นระบบถนนที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนศูนย์กลางชนบทและพื้นที่ชนบท เป็นเส้นทางที่นำผลผลิตจากพื้นที่เกษตรกรรมมายังตลาดที่เป็นชุมชนศูนย์กลางของพื้นที่และการกระจายสินค้าตลอดจนการบริการต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่โดยรอบและมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนประธานและทำหน้าที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด

(ที่มา : สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม)

๑.๔.๒ ไฟฟ้า

จังหวัดมหาสารคาม มีผลการสำรวจข้อมูลจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทต่างๆ ซึ่งข้อมูลสะสมในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

(๑) จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ทั้งสิ้น ๓๑๓,๙๔๕ ราย โดยอำเภอที่มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดอันดับแรก คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม เท่ากับ ๙๙,๖๒๘ ราย รองลงมาได้แก่ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย เท่ากับ ๕๓,๖๗๓ ราย อันดับที่สาม ได้แก่ อำเภอบรบือ เท่ากับ ๔๖,๗๒๖ ราย

(๒) การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (วัดดี/ชั่วโมง) จากสถิติของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมหาสารคาม ข้อมูลสะสมในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า จังหวัดได้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้ส่วนต่างๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สถานธุรกิจ และอุตสาหกรรม สถานที่ราชการและสาธารณะ และอื่นๆ รวมทั้งสิ้น ๙๖๔,๘๘๘,๘๗๕.๘ วัดดี/ชั่วโมง (ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมหาสารคาม ๒๕๖๔)

๑.๔.๓ การประปา

จังหวัดมีพื้นที่ให้บริการน้ำประปารวมทั้งสิ้น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอลืออำนาจ จำแนกการให้บริการออกเป็น ๒ สาขา คือ

๑) การประปาส่วนภูมิภาค สาขามหาสารคาม มีพื้นที่ให้บริการน้ำประปา ๔ อำเภอ ประกอบด้วย

๑.๑) อำเภอเมืองมหาสารคาม ให้บริการพื้นที่ เทศบาลเมืองมหาสารคาม เทศบาลตำบลแวงน่าง อบต.แก้ง อบต.แก้งเลิงจาน อบต.เขวา อบต.ท่าสองคอน อบต.แวงน่าง อบต.หนองกุง อบต.หนองโน อบต.หนองปลิง และ อบต.ห้วยแอ่ง

๑.๒) อำเภอกันทรวิชัย ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลขามเรียง เทศบาลตำบลโคกพระ เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อบต.ขามเฒ่าพัฒนา อบต.คันธารราษฎร์ อบต.โคกพระ อบต.ศรีสุข และ อบต.มะค่า

๑.๓) อำเภอโกสุมพิสัย ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลหัวขวาง และ อบต.หัวขวาง

๑.๔) อำเภอบรบือ ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลบรบือ อบต.โนนราษี อบต.บรบือ อบต.บ่อใหญ่ อบต.หนองสิม อบต.หนองโก อบต.หนองจิก และ อบต.กุดรัง (อำเภอกุดรัง)

๒) การประปาส่วนภูมิภาคพยัคฆภูมิพิสัย มีพื้นที่รับผิดชอบในการให้บริการน้ำประปา ๒ อำเภอ คือ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอลืออำนาจ

๑.๔.๔ ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด (โปรดทำเครื่องหมาย)

มีด่าน ศุลกากร ที่ตั้ง..... ประเภท.....(ด่านชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน คนเดินเท้า อื่นๆ)

ตรวจพืช ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ไม่มี มี ที่ตั้งสถานกักกันพืช ไม่มี มี

ตรวจประมง ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ไม่มี มี ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ไม่มี มี

ปศุสัตว์ ที่ตั้ง ด่านกักกันสัตว์มหาสารคาม หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ไม่มี มี ที่ตั้งด่านกักกันสัตว์ ไม่มี มี

๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑.๕.๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ๑๖ สาขา

ผลผลิตมวลรวมจังหวัด (GPP) ประเมินการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๖๓ มูลค่า ๖๒,๓๕๕ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๒๓๘ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๘๐,๔๒๒ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๔๖ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๑๑ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดมหาสารคามขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร ภาคการศึกษาและภาคการผลิต

ด้านอุตสาหกรรมเป็นสำคัญตามลำดับ และสำหรับผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๖๒,๗๕๕ ล้านบาท แยกเป็นภาคเกษตร ๑๓,๓๘๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๓๕๑ ล้านบาท และภาคนอกเกษตร ๔๙,๓๖๘ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๑,๘๘๗ ล้านบาท ดังตารางต่อไปนี้
ตารางที่ ๒.๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม

สาขา	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓
๑. ภาคเกษตร	๑๒,๑๐๗	๑๒,๖๔๐	๑๓,๐๓๖	๑๓,๓๘๗
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๑๒,๑๐๗	๑๒,๖๔๐	๑๓,๐๓๖	๑๓,๓๘๗
๒. ภาคนอกเกษตร	๔๔,๗๔๗	๔๖,๔๗๙	๔๗,๔๘๑	๔๙,๓๖๘
๒.๑ ด้านอุตสาหกรรม	๗,๙๐๒	๘,๙๔๒	๘,๙๙๘	๙,๓๖๔
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๔๘	๖๖	๖๑	๕๗
การผลิต	๖,๘๖๐	๗,๙๓๔	๗,๘๙๙	๘,๑๗๘
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบปรับอากาศ	๗๘๐	๗๐๔	๗๙๕	๘๔๙
การจัดหาน้ำ การกำจัดน้ำเสียและของเสียรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒๑๕	๒๓๘	๒๔๓	๒๘๐
๒.๒ ด้านบริการ	๓๖,๘๔๕	๓๗,๕๓๘	๓๘,๔๘๓	๔๐,๐๐๔
การก่อสร้าง	๒,๙๗๙	๓,๓๓๘	๓,๐๖๓	๓,๔๐๔
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์	๖,๐๗๖	๖,๔๐๘	๖,๗๙๗	๗,๐๑๒
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๑,๖๔๘	๑,๗๖๐	๑,๙๕๘	๑,๗๒๕
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๓๓๒	๓๗๕	๔๐๑	๔๓๔
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๓๕๘	๔๓๑	๕๗๖	๕๕๐
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๕,๔๖๑	๕,๙๒๕	๖,๒๕๐	๖,๔๐๘
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๓,๒๒๖	๒,๗๑๓	๒,๖๗๗	๒,๙๕๕
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจการทางวิชาการ	๒๗	๒๐	๒๗	๒๓
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	๔๗	๕๖	๖๖	๖๖
การบริหารราชการ/การป้องกันประเทศ/การประกันสังคมภาคบังคับ	๒,๓๓๑	๒,๔๖๘	๒,๕๓๔	๒,๖๔๐
การศึกษา	๑๑,๒๐๗	๑๐,๗๐๓	๑๐,๖๘๓	๑๑,๒๑๐
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๐๖๓	๒,๒๖๑	๒,๓๙๐	๒,๕๖๐
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	๑๓๑	๑๕๓	๑๘๒	๑๖๒
กิจกรรมบริการอื่นๆ	๙๕๘	๙๒๗	๘๘๐	๘๗๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๕๖,๘๕๔	๕๙,๑๒๐	๖๐,๕๑๗	๖๒,๗๕๕
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	๗๑,๓๓๑	๗๔,๖๙๒	๗๖,๙๙๙	๘๐,๔๒๒
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๙๗	๗๙๒	๗๘๖	๗๘๐

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.))

๑.๔.๒ ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๖ ขนาดและจำนวนโรงงานของจังหวัดมหาสารคาม

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ๒๔๒ แห่ง เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน ๔ แห่ง แบ่งเป็นขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ๘ แห่ง ขนาดกลางลดลง ๓ แห่ง ส่วนขนาดใหญ่ลดลง ๑ แห่ง เงินทุนเพิ่มขึ้น ๒๒๘.๑๔ ล้านบาท

ขนาดโรงงาน	จำนวนโรงงาน	จำนวนคนงาน (คน)	จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)
๑. ขนาดเล็ก	๒๐๖	๓,๘๔๑	๓,๑๒๑.๘๑
๒. ขนาดกลาง	๓๑	๒,๔๒๖	๒,๙๗๗.๖๘
๓. ขนาดใหญ่	๕	๕๑๕	๕,๙๘๔.๖๕
รวม	๒๔๒	๖,๗๘๒	๑๒,๐๘๔.๑๔

(ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม)

ตารางที่ ๒.๗ จำนวนอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคาม

รหัส	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน
๑	ผลิตภัณฑ์จากพืช	๒๔	๒,๔๕๗.๕๕	๖๖๐
๒	อุตสาหกรรมอาหาร	๔๒	๓,๙๖๗.๒๙	๑,๑๔๗
๓	อุตสาหกรรมเครื่องตี	๑	๑,๔๘๐.๐๐	๙๕
๔	สิ่งทอ	๗	๓๗๔.๐๐	๑,๓๖๒
๕	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	๒	๔๐.๓๔	๖๓๘
๖	ผลิตหนังสือพิมพ์และผลิตภัณฑ์จากหนังสือพิมพ์	-	-	-
๗	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	๒๒	๑๘๒.๑๗	๒๔๙
๘	เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้/แก้ว/ยางหรือโลหะ อื่นๆ	๑	๐.๘๐	๕
๙	ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	-	-	-
๑๐	การพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการทำแม่พิมพ์	๑	๗๖.๑๖	๑๓
๑๑	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	๑	๑๗๘.๐๐	๒๒๔
๑๒	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	๑๐	๓๐๗.๒๔	๗๖
๑๓	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	-	-	-
๑๔	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	๗	๑๕๖.๒๕	๑๕๔
๑๕	ผลิตภัณฑ์โลหะ	๖๑	๑,๐๓๑.๕๙	๗๙๑
๑๖	ผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	๒	๖๑.๒๕	๓๑
๑๗	ผลิตภัณฑ์โลหะ	๗	๖๘.๔๒	๖๔
๑๘	ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	๑	๑๑.๕๐	๙

รหัส	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน
๑๙	ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	๑	๑๘.๘๘	๔๕๐
๒๐	ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและ อุปกรณ์	๒๔	๙๔๔.๖๓	๕๗๓
๒๑	การผลิตอื่นๆ	๒๘	๗๒๘.๐๘	๒๔๑
รวม		๒๔๒	๑๒๐๘๔.๑๔	๖,๗๘๒

(ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖ ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านสังคม การท่องเที่ยว แรงงาน วัฒนธรรม

๑.๖.๑ ข้อมูลแรงงาน

ตารางที่ ๒.๘ จำนวนแรงงานของจังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	จำนวนปัจจุบัน (คน)	ข้อมูลเทียบเคียง ๒๕๖๔
๑.กำลังแรงงานวัยทำงานหรืออายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป	๖๗๕,๓๑๓	ลดลง ๔,๘๘๖ ราย
<u> </u> อยู่ในกำลังแรงงาน	๔๑๑,๒๑๐	เพิ่มขึ้น ๑๐,๓๗๑ ราย
<u> </u> ผู้มีงานทำ	๔๐๕,๒๖๒	เพิ่มขึ้น ๑๑,๙๑๔ ราย
<u> </u> ผู้ว่างงาน	๕,๕๖๘	ลดลง ๓๒๔ ราย
<u> </u> ผู้รอฤดูกาล	๓๗๙	ลดลง ๑,๒๑๙ ราย
๒.การมีงานทำ	๔๐๕,๒๖๒	เพิ่มขึ้น ๑๑,๙๑๔ ราย
๒.๑ ในภาคเกษตรกรรม	๒๑๖,๑๘๙	เพิ่มขึ้น ๒๙,๘๑๓ ราย
๒.๒ นอกภาคเกษตร ได้แก่ (๓ ลำดับแรก)	๑๘๙,๐๗๓	ลดลง ๑๗,๘๙๙ ราย
(๑) การขายส่งและขายปลีก	๕๙,๒๔๓	เพิ่มขึ้น ๕,๒๑๙ ราย
(๒) การผลิต	๓๒,๑๔๐	ลดลง ๓,๑๔๙ ราย
(๓) การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	๒๑,๑๘๖	ลดลง ๓,๐๒๖ ราย
๓.แรงงานนอกระบบ	๓๑๑,๖๐๕	ลดลง ๓,๓๙๘ ราย
๓.๑ ในภาคเกษตรกรรม	๒๔๒,๖๒๔	เพิ่มขึ้น ๒๕,๐๐๔ ราย
๓.๒ นอกภาคเกษตร ได้แก่ (๒ ลำดับแรก)	๖๘,๙๘๑	ลดลง ๒๘,๔๐๒ ราย
(๑) การบริการและการค้า	๑๙,๖๐๑	ลดลง ๔๒,๕๕๒ ราย
(๒) การผลิต	๔๙,๓๘๐	เพิ่มขึ้น ๑๔,๑๕๐ ราย

(ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. (๓๘,๐๐๐)

ตารางที่ ๒.๙ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ.

ปี	จำนวนประชากร			ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (ครัวเรือน)	รายได้/คน/ปี (บาท)
	ชาย	หญิง	รวม		
๒๕๖๐	๓๔๒,๙๘๙	๓๖๑,๙๙๙	๗๐๔,๙๘๘	๑,๗๙๗	๗๔,๘๒๓.๖๑
๒๕๖๑	๓๔๙,๖๘๖	๓๖๘,๙๗๘	๗๑๘,๖๖๔	๑,๓๔๘	๗๓,๑๕๓.๒๙
๒๕๖๒	๓๔๙,๖๓๔	๓๖๙,๕๑๓	๗๑๙,๑๔๗	๑,๒๗๒	๗๒,๙๘๑.๔๒
๒๕๖๓	-	-	-	-	-
๒๕๖๔	๓๒๙,๔๓๒	๓๕๕,๕๐๕	๖๘๔,๙๓๗	๑,๐๙๙	๔๑,๘๓๓.๘๗

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖.๓ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

๑) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

๑.๑) บ้านหนองเขื่อนช้าง ตั้งอยู่บ้านหนองเขื่อนช้าง ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งหัตถกรรมด้านผ้าทอพื้นเมือง

๑.๒) บ้านหม้อ ตั้งอยู่บ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งหัตถกรรมที่ผลิตภาชนะดินเผา

๑.๓) กลุ่มจิตรกรรมบ้านเบญจรงค์แกลลอรี่ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๔๗ หมู่ที่ ๒ บ้านโคกพระ ถนนถีนานนท์ ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องเบญจรงค์แบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ และงานจิตรกรรม

๑.๔) ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์เครื่องหวาย บ้านเลขที่ ๙๔ หมู่ ๗ บ้านวังไผ่ ถนนมหาสารคาม กมลาไสย ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องหวายประเภทเฟอร์นิเจอร์

๑.๕) งานนมัสการพระธาตุนาคุณ อำภอนาคุณ เป็นงานประเพณีประจำปี ซึ่งจัดขึ้นในช่วงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี เพื่อเป็นการนมัสการองค์พระธาตุ ในงานมีขบวนแห่ประเพณี ๑๒ เดือน และการแสดงตำนานนครจำปาศรี

๑.๖) งานบุญเบิกฟ้า จัดขึ้นในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี ถือเป็นงานประเพณีประจำปีของชาวจังหวัดมหาสารคาม และเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูการทำนา เพื่อให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของชาวนา ตลอดจนการบำรุงดิน อันเป็นหัวใจของการผลิตข้าว กำหนดจัดงาน ๑๐ วัน ๑๐ คืน

๑.๗) งานประเพณีบุญบั้งไฟ จัดขึ้นในเดือน ๖ ของทุกปีที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

๑.๘) งานออนซอนกลองยาว เป็นประเพณีของชาวอำเภอนาหว้า ซึ่งทุกหมู่บ้านมีคณะกลองยาว โดยมีการผลิตกลองยาวเสียงดีไว้สำหรับประกวดกลองยาวของชนะเลิศระดับประเทศ ซึ่งจะจัดงานหลังวันมาฆบูชาประมาณ ๑ เดือน หรือประมาณกลางเดือนมีนาคมของทุกปี

๑.๙) งานประเพณีแข่งเรือยาว ลอยกระทง ล่องเรือไฟ เป็นงานประเพณีชาวพุทธ ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมากระทั่งปัจจุบัน จะจัดขึ้นในวันออกพรรษา เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีอันดีงาม สถานที่จัดงานบริเวณบึงบอน ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย

๑.๑๐) งานบุญพาข้าวลิง หรืองานบุญเลี้ยงอาหารลิง เป็นงานประจำปีของชาว อำเภอโกสุมพิสัย ยึดเอาวันที่ ๒ เดือนเมษายนของทุกปีเป็นวันจัดงาน เพื่อหารายได้สมทบเป็นกองทุนจัดซื้ออาหารไว้เลี้ยงฝูงลิงตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นการแสดงออกในการทำบุญทำทานให้กับสัตว์

๑.๑๑) พระพุทธรมงคล ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นพระพุทธรูปยืนข้างต้นโพธิ์จันทน์ต้นโพธิ์ห่อหุ้มไปบางส่วน มีลักษณะเป็นพระที่ทำมาจากหินทราย ศิลปะยุคทวารวดี สูงราว ๔ เมตร พระพุทธรมงคลเป็นพระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

๑.๑๒) พระพุทธรมิ่งเมืองหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อบุญยืน” ตั้งอยู่ที่วัดสุวรรณาวาสไม้ไกลจากพระพุทธรมงคล ด้วยเป็นพระที่มีตำนานการสร้างร่วมกันถูกสร้างขึ้นมาพร้อมๆ กันด้วยวัตถุประสงค์การสร้างเดียวกัน ลักษณะเป็นพระที่ทำมาจากศิลาแลงสูงราว ๔ เมตร กว้าง ๑ เมตร

๑.๑๓) วัดป่าวังน้ำเย็น ตำบลเก็ง อำเภอเมืองมหาสารคาม วัดแห่งนี้มีศาลาการเปรียญไม้ที่ใหญ่หิมา สร้างโดยใช้เสาไม้สักร้อย ๆ ต้น ภายในวัดยังมีเจดีย์ศรีมหาสารคาม ที่องค์เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

๒) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่

๒.๑) วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่ที่บ้านหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชี มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณ มีต้นไม้หลากหลายชนิดทำให้มีความร่มรื่น และยังมีฝูงลิงแสมขนสีทองอาศัยอยู่บนพันตัว

๒.๒) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดุนลำพัน ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๓๕๐ ไร่ ภายในเป็นป่าพรุน้ำจืด หรือป่าทามผสมกับป่าบกทำให้มีความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ป่า เป็นที่อยู่ของปูทูลกระหม่อม หรือปูแ่ง ซึ่งเป็นปูที่หายากและพบเพียงแห่งเดียวที่ป่าดุนลำพัน

๒.๓) หาดเจ้าสำราญ อยู่ที่บ้านวังยาว ตำบลเก็ง อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นหาดทรายที่มีลักษณะส่วนโค้งไปตามลำน้ำชี ระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร ในฤดูแล้งน้ำในลำน้ำชีจะลดลงสามารถมองเห็นหาดทรายได้สวยงาม

๒.๔) อุทยานวังมัจฉา ตั้งอยู่ที่บ้านโขงกุดหวาย ตำบลเก็ง อำเภอเมืองมหาสารคาม มีพื้นที่เป็นเกาะล้อมรอบด้วยน้ำเป็นแหล่งปลาชุกชุม บนเกาะมีสัตว์ป่าหลายชนิดเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนและชมธรรมชาติ

๒.๕) สะพานไม้วัดป่าวังเกาะเก็ง ตั้งอยู่ที่ตำบลเก็ง อำเภอเมืองมหาสารคาม วัดป่าแห่งนี้มีดีที่สะพานไม้ ด้วยวัดป่าวังเกาะเก็งตั้งอยู่ในพื้นที่ดินที่ถูกลำน้ำชีหลงล้อมรอบจนมีสภาพเป็นเกาะ พระอาจารย์กมล (หลวงพ่อดูม) จึงได้ร่วมกับชาวบ้านและนักศึกษาที่มาออกค่ายอาสาพัฒนาลงมือทำการก่อสร้างสะพานแห่งนี้ ตัวสะพานได้นำแบบมาจากสะพานมอญ และได้เพิ่มศาลาพักตรงกึ่งกลางเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คน ทั้งนี้ บริเวณคูก้นน้ำใต้สะพานมีฝูงปลาชะโดยักษ์อาศัยอยู่จำนวนมาก นอกจากนี้ภายในวัดมีลักษณะเป็นป่ารกทึบมีฝูงหมูป่าเป็นจำนวนมาก

๒.๖) สะพานไม้แกดำ ตั้งอยู่ที่ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ เป็นสะพานไม้ยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ทอดจากชายฝั่งหนองแกดำด้านวัดดาวดึงษ์แกดำ ไปยังหมู่บ้านหัวขัว คำว่า ขัว ภาษาอีสานแปลว่า สะพาน ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งมานี้ น่าจะเป็นไปได้ว่า สะพาน และหมู่บ้านสร้างขึ้นมาพร้อม ๆ กันคนแก่คนเฒ่าที่รู้จักในหมู่บ้านอายุ ๘๐ กว่าปี ก็บอกว่าเกิดมาก็เห็นสะพานอยู่อย่างนี้แล้วเหมือนกัน แต่ถ้าถามถึงคนผู้สร้างสะพาน ล้วนล้มหายตายจากไปหมดแล้ว จึงประมาณอายุของสะพานได้น่าจะ ๑๐๐ ปี สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการไปมาหาสู่กันระหว่างคน ๒ ฝากฝั่งหนอง

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๑ ครัวเรือนเกษตรกร

ตารางที่ ๒.๑๐ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม (เพิ่มขึ้น ๔,๖๑๘ ครัวเรือนจากปีที่ผ่านมา)

อำเภอ	จำนวนครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	ร้อยละจำนวนครัวเรือนเกษตรกร/ครัวเรือนทั้งหมด
เมืองมหาสารคาม	๔๖,๓๓๒	๒๑,๖๒๖	๔๖.๖๗
บรบือ	๓๐,๘๐๔	๒๑,๑๘๗	๖๘.๗๘
วาปีปทุม	๒๘,๗๐๑	๒๒,๗๓๙	๗๙.๒๒
โกสุมพิสัย	๓๑,๔๕๗	๒๑,๗๔๒	๖๙.๑๑
กันทรวิชัย	๒๒,๖๗๖	๑๔,๐๘๘	๖๒.๑๒
พยัคฆภูมิพิสัย	๒๑,๙๕๕	๑๗,๑๐๔	๗๗.๙๐
เขียงยืน	๑๗,๐๑๓	๑๒,๓๐๐	๗๒.๒๙
นาเชือก	๑๕,๔๕๐	๑๒,๒๔๔	๗๙.๒๔
นาคูน	๘,๘๕๙	๗,๗๐๗	๘๖.๙๙
ยางสีสุราช	๘,๔๐๙	๗,๐๐๖	๘๓.๓๑
แกดำ	๗,๑๐๙	๖,๑๑๙	๘๖.๐๗
กุตุรัง	๙,๒๔๐	๗,๑๘๑	๗๗.๗๑
ชื่นชม	๖,๐๙๒	๔,๙๔๒	๘๑.๑๒
รวม	๒๕๔,๐๙๗	๑๗๕,๙๘๕	๖๙.๒๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ ๒.๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม

เมื่อเทียบกับข้อมูลปีที่ผ่านมา พบว่า พื้นที่ที่ทานาเพิ่มขึ้น ๑๗๖,๐๐๓ ไร่ และ พื้นที่ไม้ผล/ไม้ยืนต้น เพิ่มขึ้น ๘๔๕ ไร่ ส่วนพื้นที่พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก เพิ่มขึ้น ๔๘,๙๕๒.๗ ไร่

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร								รวมพื้นที่ทำการเกษตร	
		ที่นา		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก		เกษตรอื่นๆ		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ทั้งหมด
		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ ของพื้นที่	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ ของพื้นที่	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ ของพื้นที่	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ ของพื้นที่		
เมืองฯ	๓๔๗,๙๓๕.๖	๒๐๒,๒๖๗	๕๘.๑	๒๔๙.๕	๐.๐๗	๗,๘๔๙.๓	๒.๓			๒๑๐,๓๖๕.๘	๖๐.๕
โกสุมพิสัย	๕๑๗,๔๒๒.๕	๒๕๓,๔๗๕	๔๙.๐	๕,๗๓๔.๕	๑.๑๑	๑๒๒,๑๗๐.๖	๒๓.๖			๓๘๑,๓๘๐.๑	๗๓.๗
วาปีปทุม	๓๗๘,๖๐๘.๘	๒๘๕,๔๕๙	๗๕.๔	๔,๐๑๐.๐	๑.๐๖	๕,๑๒๑.๑	๑.๔			๒๙๔,๕๙๐.๑	๗๗.๘
บรบือ	๔๒๖,๐๑๓.๘	๒๘๖,๐๐๗	๖๗.๑	๕,๑๓๓.๕	๑.๒๑	๓๒,๓๘๙.๘	๗.๖			๓๒๓,๕๓๐.๓	๗๕.๙
พยัคฆภูมิพิสัย	๓๓๐,๑๒๓.๘	๒๙๐,๙๘๒	๘๘.๑	๓๔๐.๐	๐.๑	๑.๘	๐.๐๑			๒๙๑,๓๒๓.๘	๘๘.๒
กันทรวิชัย	๒๓๒,๖๓๘.๑	๑๗๓,๐๒๖	๗๔.๔	๑,๗๓๘.๒	๐.๗๕	๘๐๐.๗	๐.๓			๑๗๕,๕๖๕.๙	๗๕.๕
นาเชือก	๒๕๖,๑๑๔.๔	๑๖๐,๒๗๐	๖๒.๖	๑,๓๐๙.๓	๐.๕๑	๑๗,๕๖๕.๘	๖.๘๖			๑๗๙,๑๔๕.๑	๖๙.๙
เขียงยืน	๑๘๐,๖๔๑.๙	๑๒๘,๙๖๔	๗๑.๔	๑,๖๕๐.๕	๐.๙๑	๑๓,๘๕๕.๔	๗.๗			๑๔๔,๔๖๙.๙	๘๐.๐
นาคูน	๑๕๕,๒๘๐.๖	๑๑๘,๓๑๑	๗๖.๒	๒,๖๘๑.๐	๑.๗๓	๑,๕๔๔.๐	๑.๐			๑๒๒,๕๓๖.๐	๗๘.๙
แกดำ	๙๓,๔๕๐.๖	๗๒,๔๔๗	๗๗.๕	๘๓๕.๐	๐.๘๙	๑,๕๕๙.๐	๑.๗			๗๔,๘๔๑.๐	๘๐.๑
ยางสีสุราช	๑๕๑,๕๖๖.๙	๙๒,๕๓๖	๖๑.๑	๔๘๔.๐	๐.๓๒	๑,๔๘๐.๘	๑.๐			๙๔,๕๐๐.๘	๖๒.๓
กุฉีกรัง	๑๖๖,๘๗๕.๐	๙๗,๒๒๗	๕๘.๓	๔๒๕.๕	๐.๒๕	๓๖,๗๖๐.๓	๒๒.๐			๑๓๓,๔๑๒.๘	๘๐.๕
ชื่นชม	๗๐,๖๓๐.๐	๓๗,๘๗๘	๕๓.๖	๓๖๘.๕	๐.๕๒	๒๓,๘๑๔.๓	๓๓.๗			๖๒,๐๖๐.๘	๘๗.๙
รวม	๓,๓๐๗,๓๐๑.๙	๒,๑๙๘,๘๔๙	๖๖.๕	๒๔,๙๕๙.๕	๐.๗๕	๒๖๔,๙๑๒.๗	๘.๐			๒,๔๘๘,๗๒๑.๑	๗๕.๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๒.๑๒ ระดับความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม (พื้นที่ปลูกจริง)

ระดับความเหมาะสม/ชนิดพืช	S๑ (ไร่)	S๒ (ไร่)	S๑ + S๒ (ไร่)	S๓ (ไร่)	N (ไร่)	N + S๒ (ไร่)	รวม
ข้าว	๑๕๙,๗๕๖.๖๕	๘๔๔,๙๕๘.๘๐	๑,๐๐๔,๗๑๕.๔๕	๖๐๔,๐๕๓.๓๐	๔๖๐,๒๓๔.๓๕	๑,๐๖๔,๒๘๗.๖๕	๒,๐๖๙,๐๐๓.๑๑
มันสำปะหลัง	๒,๗๕๙.๕๔	๒๕๒,๘๕๖.๔๒	๒๕๕,๖๑๕.๙๖	๑๙๖.๔๙	๖๓,๘๙๓.๒๓	๖๔,๐๘๙.๗๒	๓๑๙,๗๐๕.๖๘
อ้อย	๔.๐๐	๑๐๒,๑๑๔.๕๘	๑๐๒,๑๑๘.๕๘	๔๙,๖๔๑.๓๖	๐.๐๐	๔๙,๖๔๑.๓๖	๑๕๑,๗๕๙.๘๖
ยางพารา	๒๙๓.๙๓	๙,๐๗๕.๑๗	๙,๓๖๙.๑๐	๖๒๑.๐๕	๐.๐๐	๖๒๑.๐๕	๙,๙๙๐.๐๐

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

ตารางที่ ๒.๑๓ ข้อมูลอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน..๑๗..แห่ง

ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ตำบล	อำเภอ	พื้นที่รับน้ำ (ตร.ม)	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑. ห้วยคะคาง	โคกก่อ	เมืองมหาสารคาม	๒๐๘.๐	๔.๑๒๖	๔,๑๘๖
๒. แก่งเลิงจาน	แก่งเลิงจาน	เมืองมหาสารคาม	๘๐.๐	๘.๐๒๔	๓,๐๐๐
๓. หนองกระทุ่ม	เขวา	เมืองมหาสารคาม	๓๘.๐	๒.๖๓๖	๒,๔๐๙
๔. ห้วยขอนแก่น	วังยาว	โกสุมพิสัย	๗๘.๑	๘.๖๕๙	๗,๓๖๖
๕. หนองบัว	โคกพระ	กันทรวิชัย	๒๖.๐	๓.๕๘๐	๑,๙๒๙
๖. หนองแกดำ	แกดำ	แกดำ	๕๓.๕	๑.๖๒๕	๑,๗๐๐
๗. ห้วยหนองจอก	หนองแสง	วาปีปทุม	๑๔๑.๐	๓.๐๓๖	๑,๐๑๓
๘. หนองไฮ	ประชาพัฒนา	วาปีปทุม	๗.๘	๒.๒๔๔	๑,๑๔๗
๙. ฮองซองแมว	จัวบา	วาปีปทุม	๓.๐	๐.๕๖๔	อุบโภาค-บริโภาค
๑๐. ห้วยค้อ	เขวาไร่	นาเชือก	๒๐๘.๐	๓๑.๓๓๘	๑๘,๕๑๐
๑๑. ห้วยประคู้	บ่อใหญ่	บรบือ	๑๖.๘	๒.๘๐๔	๒,๗๒๐
๑๒. ร่องหัวช้าง	หนองโก	บรบือ	๒๕.๐	๑.๒๙๐	๑,๔๖๐
๑๓. เอกสัถย์สุนทร	หนองสิม	บรบือ	๘.๒	๐.๘๗	๑,๕๐๐
๑๔. ห้วยเชียงคำ	ก้ำพี้	บรบือ	๒๑.๘	๕.๐๖๖	๓,๒๐๐
๑๕. หนองคูขาด	หนองคูขาด	บรบือ	๒.๒๔	๐.๓๖๘	๓๘๐
๑๖. หนองบ่อ	บรบือ	บรบือ	๒๐.๕	๓.๕๘๔	๒,๐๐๐
๑๗. หนองเทวราช	เชียงยืน	เชียงยืน	๖.๐	๑.๖๐๖	๖๐๐
รวม			๙๔๓.๙๐	๘๑.๔๒	๕๓,๑๒๐

ตารางที่ ๒.๑๔ ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า แยกรายอำเภอ จำนวน...๙๙...แห่ง

(จำนวนสถานีสูบน้ำฯ เพิ่มขึ้น ๑ แห่ง และพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ๑,๕๐๐ ไร่ จากปีที่ผ่านมา)

อำเภอ	จำนวนแห่ง	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑. เมืองมหาสารคาม	๓๖	๖๒,๔๒๘
๒. โกสุมพิสัย	๒๗	๔๒,๖๕๗
๓. กันทรวิชัย	๒๗	๕๓,๒๖๐
๔. ชื่นชม	๕	๖,๗๐๐
๕. วาปีปทุม	๑	๓,๑๔๘
๖. เชียงยืน	๓	๗,๐๐๐
รวม	๙๙	๑๗๕,๑๙๓

ตารางที่ ๒.๑๕ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อโครงการ	อำเภอ	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย	โกสุมพิสัย	๘๗,๔๔๗
	เขียงยืน	๓๕,๘๐๙
	รวม	๑๒๓,๒๕๖
๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง เขื่อนมหาสารคาม เขื่อนวังยาว	เขียงขวัญ	๘,๖๐๐
	เขียงขวัญ	๒,๙๘๐
	รวม	๑๑,๕๘๐
๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่	มหาสารคาม	๓๓,๕๕๓
	รวม	๓๓,๕๕๓
๔. โครงการชลประทานร้อยเอ็ด (บางส่วน) อ่างเก็บน้ำห้วยแอง อ่างเก็บน้ำห้วยแล้ง	เมืองร้อยเอ็ด	๔,๕๙๔
	จตุรพักตรพิมาน	๒,๒๒๐
	รวม	๖,๘๑๔
๕. โครงการชลประทานมหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	๕๑,๑๒๐
	รวม	๕๑,๑๒๐
รวม		๒๒๖,๓๒๓

ตารางที่ ๒.๑๖ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อโครงการ	อำเภอ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑. พื้นที่ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยบ้านตูม-ตัว	เมืองมหาสารคาม	๓๗,๐๐๐

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๔.๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๑๗ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๔/๒๕๖๕

ชนิดพืช	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยว	ผลผลิต ที่เก็บเกี่ยวได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย/เนื้อที่เก็บเกี่ยว (กิโลกรัม)	ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
๑. ข้าวนาปี	๑๓๐,๕๕๓	๒,๒๔๖,๕๕๙.๐๑	๒,๑๑๐,๘๗๐.๐๐	๘๖๖,๖๕๔,๗๑๗	๔๑๐.๕๗	๙.๐๐
๒. ข้าวนาปี (หอมมะลิ)	๑๑๘,๔๕๙	๑,๒๖๕,๕๗๒.๐๑	๑,๑๘๓,๙๔๔.๕๐	๔๖๖,๔๒๘,๓๐๖	๓๙๓.๙๖	๑๐.๐๐
๓. ข้าวนาปี (เจ้า)	-	-	-	-	-	-
๔. ข้าวนาปี (เหนียว)	๑๑๙,๒๖๐	๙๘๐,๖๔๘.๕๐	๙๒๖,๕๘๗.๐๐	๔๐๐,๐๙๑,๐๑๒	๔๓๑.๗๙	๗.๘๓
๕. ข้าวนาปรัง	๑๘,๐๒๑	๑๘๓,๖๗๙.๗๕	๑๗๔,๗๙๖.๐๐	๑๒๒,๖๓๔,๙๐๐	๗๐๑.๕๙	๖.๘๓
๖. มันสำปะหลัง	๑๗,๕๐๔	๑๗๒,๖๒๕.๐๐	๑๖๙,๕๕๐.๐๐	๕๕๔,๐๔๕,๐๐๐	๓,๒๖๘.๐๐	๒.๓๖
๗. อ้อยโรงงาน	๘,๙๖๐	๑๒๙,๐๒๕.๐๐	๑๐๒,๙๖๙.๐๐	๑,๐๐๘,๘๒๕,๐๐๐	๙,๗๙๗.๐๐	๐.๙๐

หมายเหตุ : ข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูลประมาณการยังไม่ใช่ข้อมูลเอกภาพที่ได้รับการรับรอง (ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๔.๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๑๘ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๔/๒๕๖๕

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต (ลูกต่อปี)		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
๑. โคเนื้อ	๖๐,๗๕๐	๓๓๒,๓๕๓	๑,๓๘๐	ตัว	๘๘ บาท/กก.	๓๐,๓๖๐,๐๐๐
๒. โคนม	๒๘๐	๘,๙๗๕	๒๘๘	ตัว	๑๘ บาท/กก.	๕๗๖,๐๐๐
๓. กระบือ	๑๓,๙๐๖	๖๙,๖๒๙	๑๖๖	ตัว	๙๓ บาท/กก.	๔,๖๓๑,๔๐๐
๔. สุกร	๓,๕๓๑	๑๒๕,๙๖๓			๑๐๕ บาท/กก.	
๕. ไก่	๗๒,๔๒๙	๓,๓๕๘,๗๕๐			๙๐ บาท/กก.	
๖. เป็ด	๑๐,๓๕๐	๒๐๐,๑๒๙			๙๕ บาท/กก.	
๘. แพะ	๔๔๗	๗๐,๔๗๕			๑๒๐ บาท/กก.	
๙. แกะ	๑๙	๔๔๖			๑๑๗ บาท/กก.	

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๔.๓ ด้านการประมงของจังหวัด ปี ๖๔/๖๕

เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.๑) ทั้งหมด จำนวน ๑๗,๓๖๗ ฟาร์ม เนื้อที่การเลี้ยงรวมทั้งสิ้น ๑๗,๐๓๖ ไร่ โดยจำแนกเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงแบบยังชีพจำนวน ๑๖,๓๕๕ ฟาร์ม และเกษตรกรที่เลี้ยงแบบเชิงพาณิชย์จำนวน ๙๒๒ ฟาร์ม มีผลผลิตสัตว์น้ำจืดรวม ๒,๓๘๖.๘๑๑ ตัน คิดเป็นมูลค่า ๑๕๑.๐๘ ล้านบาท ตารางที่ ๒.๑๙ ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดจากการเพาะเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔

รูปแบบการเลี้ยง	พ.ศ. ๒๕๖๓				พ.ศ. ๒๕๖๔			
	ผู้เลี้ยง (ฟาร์ม)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ผู้เลี้ยง (ฟาร์ม)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ในบ่อ	๑๕,๗๓๘	๑๕,๑๓๓	๓,๐๕๕	๑๕๙.๗๓			๒,๐๙๕.๑๕	๑๒๔.๑๓
ในนา	๑๘๓	๓๗๗	๖๖	๓.๘๓			๑๔.๙๔	๐.๙๑
ในกระชัง	๘๘	๑๒	๑๙	๑.๖๕			๒๗๖.๕๐	๒๖.๐๓
ในร่องสวน	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	๑๖,๐๑๐	๑๕,๕๒๓	๓,๑๔๐	๑๖๕.๒๓	๑๗,๓๖๗	๑๗,๐๓๖	๒,๓๘๖.๘๑๑	๑๕๑.๐๗

ตารางที่ ๒.๒๐ : ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดชนิดหลักที่เกษตรกรเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (ไม่รวมจระเข้)

ชนิดปลา	จำนวน (ตัน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ปลานิล	๑,๓๕๐.๑๗	๕๖.๕๗	๘๑.๘๗	๕๔.๑๙
ปลาตะเพียน	๔๖๒.๑๘	๑๙.๓๗	๒๔.๔๓	๑๖.๑๗
ปลาดุก	๒๙๗.๙๐	๑๒.๔๘	๑๗.๙๓	๑๑.๘๗
กบ	๒๓๘.๐๙	๙.๙๗	๒๔.๗๗	๑๖.๓๙
อื่นๆ	๓๘.๔๗	๑.๖๑	๒.๐๘	๑.๓๘
รวม	๒,๓๘๖.๘๑๑	๑๐๐	๑๕๑.๐๘	๑๐๐

ตารางที่ ๒.๒๑ : จำนวนเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ตามประเภทฟาร์มเลี้ยง

อำเภอ	ประเภทฟาร์ม			รวม (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
	ยังชีพ (ราย)	พาณิชย์ (ราย)			
		เลี้ยงปลาเนื้อ	เพาะพันธุ์/อนุบาล		
โกสุมพิสัย	๒,๔๖๘	๗๐๒	๓๑๔	๓,๔๘๔	๑๙.๕๐
นาเชือก	๒,๕๖๖	๔	๔	๒,๕๗๔	๑๔.๔๑
บรบือ	๒,๒๖๙	๑๓	๒	๒,๒๘๔	๑๒.๗๘
วาปีปทุม	๒,๐๘๖	๒๒	๓	๒,๑๑๑	๑๑.๘๒
พยัคฆภูมิพิสัย	๑,๘๘๗	๒๗	๕๕	๑,๙๖๙	๑๑.๐๒
เมืองมหาสารคาม	๑,๓๖๑	๔๒	๑๖	๑,๔๑๙	๗.๙๔
เขียงยืน	๑,๑๓๘	๒๑	๗๘	๑,๒๓๗	๖.๙๒
กันทรวิชัย	๘๕๘	๔๕	๒๐	๙๒๓	๕.๑๗
ชื่นชม	๖๓๖	๗	๐	๖๔๓	๓.๖๐
กุฉีรัง	๔๒๘	๐	๔	๔๓๒	๒.๘๒
ยางสีสุราช	๓๕๐	๓๖	๑	๓๘๗	๒.๑๗
นาคูน	๒๑๗	๑	๒	๒๒๐	๑.๒๓
แกดำ	๑๓๑	๕๒	๐	๑๘๓	๑.๐๒
รวม	๑๖,๓๕๕	๙๗๒	๔๙๙	๑๗,๘๒๖	๑๐๐

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม : สิงหาคม ๒๕๖๕)

๒.๔.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ตารางที่ ๒.๒๒ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวนปริมาณผลผลิต (ตัน)
ด้านพืช		
- ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	๔๘๕,๓๒๙.๗๕ ไร่	๖๐,๑๘๗.๕๑
- มันแกวบรปือ	๒,๑๐๐ ไร่	๗,๕๖๐
ด้านสัตว์		
-	-	-
ด้านประมง		
-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม , ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๔.๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒.๒๓ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต (กก.)
GAP		
กลุ่มตรวจติดตามปีที่ ๑ (GAP Grain)	๑๒ กลุ่ม ๔๔๓ ราย ๔,๗๓๔ ไร่	๑,๔๒๐,๒๐๐
กลุ่มตรวจต่ออายุ (GAP Grain)	๔๒ กลุ่ม ๑,๔๓๓ ราย ๑๔,๐๓๕ ไร่	๔,๒๑๐,๕๐๐
มาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP Seed)	๔ กลุ่ม ๑๐๕ ราย ๕๒๕ ไร่	๑๕๗,๕๐๐
รวม	๕๘ กลุ่ม ๑,๙๘๑ ราย ๑๙,๒๙๔ ไร่	๕,๗๘๘,๒๐๐

ตารางที่ ๒.๒๔ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว (ต่อ)

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต (กก.)
เกษตรอินทรีย์		
กลุ่มที่ได้รับการรับรองระยะปรับเปลี่ยน (T๒)		
-	-	-
กลุ่มที่ได้รับการรับรองระบบอินทรีย์ (T๓)		
มาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์	๗๓ กลุ่ม ๑,๖๗๕ ราย ๑๔,๐๐๔.๕๐ ไร่	๔,๒๐๑,๓๕๐
กลุ่มที่ได้รับการรับรองต่อเนื่อง		
มาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์	๑๐ กลุ่ม ๑๔๒ ราย ๑,๖๓๖ ไร่	๔๙๐,๘๐๐
รวม	๘๓ กลุ่ม ๑,๘๑๗ ราย ๑๕,๖๔๐.๕๐ ไร่	๔,๖๙๒,๑๕๐

(ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๒.๒๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรพืช

ข้อมูลสินค้าเกษตร (พืช) GAP เพิ่มขึ้น ๔๒๕.๒๘ ไร่ ส่วนข้อมูลสินค้าเกษตรอินทรีย์ (พืช) ลดลง ๓๘๓.๘๗ ไร่ เมื่อเทียบกับข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกันในปีที่ผ่านมา

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ(ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต(ผลผลิตสด)
GAP	๑,๐๕๒ ราย/๑,๔๐๕.๒๘ ไร่	๓,๘๒๕.๕๘๐ ตัน
๑. กลุ่มพืชสมุนไพร	๑๖๗ ราย/๖๖.๒๐ ไร่	๒๑๘.๗๑๐ ตัน
๒. พืชตระกูลกะหล่ำ	๑๖๒ ราย/๗๙.๖๑ ไร่	๒๕๘.๐๒๐ ตัน
๓. ถั่ว	๑๒๔ ราย/๑๐๓.๓๘ ไร่	๒๓๕.๑๐๐ ตัน
๔. พืชตระกูลพริก	๙๘ ราย/๒๕.๕๓ ไร่	๖๐.๐๗๕ ตัน
๕. ข้าวโพด	๘๒ ราย/๑๒๐.๒๐ ไร่	๑๒๒.๓๐๐ ตัน
๖. มะม่วง	๘๑ ราย/๓๔๘.๐๕ ไร่	๕๔๕.๖๐๐ ตัน
๗. พืชตระกูลแตง	๗๕ ราย/๔๕๙.๒๕ ไร่	๑,๙๓๒.๙๑๐ ตัน
๘. พืชตระกูลมะเขือ	๕๒ ราย/๑๕.๙๐ ไร่	๕๖.๔๓๐ ตัน
๙. พืชตระกูลถั่ว	๓๒ ราย/๑๑.๑๓ ไร่	๑๖.๗๖๕ ตัน
๑๐. มะนาว	๒๘ ราย/๑๙.๒๕ ไร่	๕๙.๒๔๐ ตัน
๑๑. อื่นๆ	๑๕๑ ราย/๑๕๖.๘๐ ไร่	๓๒๐.๔๒๖ ตัน
อินทรีย์	๑๔๐ ราย/๖๐๙.๗๔ ไร่	๕,๕๔๗.๙๓๔ ตัน
๑. พืชไร่	๖๙ ราย/๔๕๒.๔๙ ไร่	๕,๐๔๐ ตัน
๒. พืชผสมผสาน	๖๘ ราย/๑๕๖.๕ ไร่	๕๐๐.๒๕๔ ตัน
๓. พืชผัก	๓ ราย/๐.๗๕ ไร่	๗.๖๘๐ ตัน

(ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม : สิงหาคม ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๒.๒๖ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรประมง

มาตรฐาน/ ชนิดสินค้า	ประเภทการเลี้ยง/หน่วยนับ		พื้นที่ (ไร่)		จำนวนปริมาณผลผลิต	
	โรงเพาะฟัก	ฟาร์มเลี้ยง	โรงเพาะฟัก	ฟาร์มเลี้ยง	โรงเพาะฟัก (ตัว)	ฟาร์มเลี้ยง (กก.)
Safety Level						
๑. ปลาอื่นๆ	๘๓	๑๑	๘๒๑	๗	๘๔,๓๕๐,๐๐๐	๓,๙๐๐
๒. กบ	๓๗	-	๓๗	-	๓๐,๐๕๐,๐๐๐	-
GAP						
๑. ปลานิล	๒	-	๓๕	-	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	-
๒. ปลาดุก	-	๑๐	-	๓๙.๗๕	-	๑๔๔,๕๕๐
๓. ปลากดเหลือง	๑	-	๑๑	-	๕,๐๐๐,๐๐๐	-
๔. ปลาหมอไทย	-	๑	-	๑	-	๕๐๐
๕. ปลาอื่นๆ	๙	๑๙	๑๐๕.๒๕	๓๗.๗๕	๔๙,๐๐๐,๐๐๐	๑๔,๑๐๐
๖. กบ	-	๑	-	๐.๐๕	-	๑๐๐
เกษตรอินทรีย์						
๑.ระยะปรับเปลี่ยน	-	๑๕	-	๑๕	-	๓,๐๐๐

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม : สิงหาคม ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๒.๒๗ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
GAP		
๑. สุกร	๑๑๓ ราย	๙๗,๙๙๕ ตัว
๒. ไก่เนื้อ	๙๘ ราย	๑,๕๖๗,๙๐๐ ตัว
๓. ไก่ไข่	๓๔ ราย	๖๓๙,๐๐๐ ตัว
๔. โคนม	๑๒๗ ราย	๔,๖๙๐ ตัว
๕. โคนเนื้อ	๑ ราย	๓๘๒ ตัว
๖. แพะเนื้อ	๑ ราย	๙๖ ตัว
เกษตรอินทรีย์		
๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	พื้นที่รวม ๑๐ ไร่	
กิจกรรม ปศุสัตว์อินทรีย์	ไก่ไข่และเป็ดไข่ ๑๐๐๐ ตัว	๒๐๐,๐๐๐ ฟอง/ปี

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๔.๖ สินค้า OTOP ของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๒๘ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัดมหาสารคาม

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่	แหล่งรับซื้อวัตถุดิบ
๑	ลูกประคบสมุนไพร	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มะค่าทรัพย์ทวี	๑๙ ม.๓ ต.มะค่า อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	ในชุมชน/ตลาดชุมชน
๒	สบู่เหลวธรรมชาติน้ำมันรำข้าว/ บอดีโลชั่นจากน้ำมันรำข้าว	อักษาสาโฮมเมด	๑๙๖ ถ.ผดุงวิถี ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม	กลุ่มวิสาหกิจปลูกข้าว ปลอดภัยบ้านหนองหิน
๓	ผ้ายกไหม/ผ้าไหมยกดอก	เฮือนผ้า เฮือนแพร	๓๒ ม.๑๓ ต.หนองเรือ อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม วิสาหกิจชุมชน บ้านหนองบัวแปะ
๔	ข้าวอินทรีย์	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ศูนย์ข้าวบ้านแก่น้อย ม.๒	๖๕ ม.๒ ต.หนองบัว แก้ว อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	ในชุมชน
๕	ข้าว	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองนกเขียน	๑๓ ม.๑๓ ต.ดงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ในชุมชน
๖	ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม วิสาหกิจชุมชน บ้านหนองบัวแปะ	๓๒ ม.๑ ต.สร้างแข่ง อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ในชุมชน

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่	แหล่งรับซื้อวัตถุดิบ
๗	ข้าวกล้องไรซ์เบอร์รี่/ ข้าวฮางอินทรีย์	กลุ่มข้าวฮางกุตุริง	๑๔๑ ม.๑ ต.กุตุริง อ.กุตุริง จ.มหาสารคาม	ในชุมชน
๘	ผักปลอดสารพิษ	กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ ของதியังสี่สุราช	๔๐ ม.๑๗ บ้านหนองบัว ต.นาภู อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ในชุมชน
๙	ผ้าพันคอใย้อมสีธรรมชาติ	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บ้านโคกล่าม ม.๑๐	๒๗ ม.๑๐ ต.หนองบัว อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	ในชุมชน/กลุ่มปลูกหม่อน เลี้ยงไหม วิสาหกิจชุมชน บ้านหนองบัวแปะ
๑๐	ผ้าไหมยกดอก	ผาสาทแก้ว ผ้าทอลาย โบราณ	๙๗ ถ.แจ้งสนิท ม.๙ ต.ห้วยแอ่ง อ.เมือง จ.มหาสารคาม	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม วิสาหกิจชุมชน บ้านหนองบัวแปะ

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๔.๗ การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๒๙ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๔												ปี ๒๕๖๕												
	ม ค	ก พ	มี ค	เม ย	พ ค	มิ ย	ก ค	ส ค	ก ย	ต ค	พ ย	ธ ค	ม ค	ก พ	มี ค	เม ย	พ ค	มิ ย	ก ค	ส ค	ก ย	ต ค	พ ย	ธ ค	
พืชไร่																									
๑.ข้าวนาปี																									
ช่วงเวลารเพาะปลูก																									
ช่วงเวลารออก ผลผลิต (ร้อยละ)																									
๒.มันสำปะหลังโรงงาน																									
ช่วงเวลารเพาะปลูก																									
ช่วงเวลารออก ผลผลิต (ร้อยละ)	๔	๕	๔	๓	๒	๒	๒	๒	๓	๑๙	๒๑	๓๓	๑๗	๑๕	๑๔	๙	๓	๒	๑	๑	๖	๙	๙	๑๔	
๓.อ้อยโรงงาน																									
ช่วงเวลารเพาะปลูก																									
ช่วงเวลารออก ผลผลิต (ร้อยละ)	๒๘	๒๗										๔๔	๔๐	๒๙										๓๑	

(ที่มา : ปฏิทินสินค้าเกษตรจังหวัดมหาสารคาม)

๒.๔.๘ ต้นทุนสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๐ ต้นทุนสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ปี ๖๔/๖๕

รายการ	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ข้อมูลปี ๖๕ เทียบปี ๖๔
ข้าวนาปี ปีเพาะปลูก ๒๕๖๔/๖๕			
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๓,๐๒๘.๓๕	๓,๔๗๔.๓๔	+๔๔๕.๙๙
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๖๙๔.๑๑	๖๙๔.๐๑	-๐.๑๐
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	๓,๗๒๒.๔๖	๔,๑๖๘.๓๕	+๔๔๕.๘๙
ต้นทุนรวมต่อตัน (บาท)	๑๐,๙๑๖.๓๐	๑๒,๐๑๒.๕๔	+๑,๐๙๖.๒๔
ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ (บาท)	-๘๔๕.๔๔	-๘๐๘.๐๐	+๓๗.๔๔
ผลตอบแทนสุทธิต่อตัน (บาท)	-๒,๔๗๙.๓๐	-๒,๓๒๘.๕๔	+๑๕๐.๗๖
ข้าวนาปรัง ปี ๒๕๖๕			
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๓,๓๕๐.๒๒	๓,๗๙๐.๔๑	+๔๔๐.๑๙
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๙๐๕.๗๑	๙๐๓.๘๔	-๑.๘๗
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	๔,๒๕๕.๙๓	๔,๖๙๔.๒๕	+๔๓๘.๓๒
ต้นทุนรวมต่อตัน (บาท)	๗,๔๖๖.๕๔	๘,๓๖๗.๖๕	+๙๐๑.๑๑
ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ (บาท)	๖๖๘.๘๗	๒๑๒.๘๒	-๔๕๖.๐๕
ผลตอบแทนสุทธิต่อตัน (บาท)	๑,๑๗๓.๔๖	๓๗๙.๓๕	-๗๙๔.๑๑
มันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๕			
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๔,๙๗๑.๘๖	๕,๑๕๒.๖๓	+๑๘๐.๗๗
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๙๘๑.๐๘	๙๘๓.๔๓	+๒.๓๕
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท/ไร่)	๕,๙๕๒.๙๔	๖,๑๓๖.๐๖	+๑๘๓.๑๒
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	๑.๗๒	๑.๗๙	+๐.๐๗
ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ (บาท)	๘๓๖.๕๐	๑,๗๓๐	+๘๙๓.๕๐
ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม (บาท)	๐.๒๔	๐.๕๐	+๐.๒๖
ยางพาราปี ๒๕๖๕			
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๙,๒๓๕.๕๗	๙,๒๘๕.๕๙	+๕๐.๐๒
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๓,๙๓๔.๓๗	๔,๒๗๕.๒๖	+๓๔๐.๘๙
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท/ไร่)	๑๓,๑๖๙.๙๔	๑๓,๕๖๐.๘๕	+๓๙๐.๙๑
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	๕๘.๗๙	๕๙.๔๘	+๐.๖๙
ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ (บาท)	-๑,๒๙๕.๗๐	-๒๔๕.๖๕	+๑,๐๕๐.๐๕
ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม (บาท)	-๕.๗๘	-๑.๐๘	+๔.๗๐

(ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๔ ขอนแก่น : สิงหาคม ๒๕๖๕)

๒.๕ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๒.๕.๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

จังหวัดมหาสารคาม มีสหกรณ์ทั้งหมดจำนวน ๙๙ แห่ง ลดลงจากปีก่อน ๑ แห่ง โดยหยุดดำเนินการไปแล้วจำนวน ๑๙ แห่ง คงเหลือ ๘๐ แห่ง ซึ่งลดลงจากปีก่อน ๒ แห่ง ที่มีสหกรณ์ที่ดำเนินการอยู่จำนวน ๘๒ แห่ง โดยสามารถแบ่งเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร ๕๐ แห่ง ลดลงจากปีก่อนจำนวน ๑ แห่ง สมาชิก ๑๕๒,๙๒๙ ราย ลดลงจากปีก่อน ๔,๐๗๘ ราย และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ๓๐ แห่ง ลดลงจากปีก่อนจำนวน ๑ แห่ง สมาชิก ๖๒,๐๓๒ ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๖,๒๒๕ ราย

ตารางที่ ๒.๓๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก
	(แห่ง)	(ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๕๐	๑๕๒,๙๒๙
๑. ระดับชั้น ๑	๑๔	๒๑,๕๓๓
๒. ระดับชั้น ๒	๓๓	๑๓๐,๓๕๘
๓. ระดับชั้น ๓	๓	๑,๐๓๘
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)	๑๖	-
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๓๐	๖๒,๐๓๒
๑. ระดับชั้น ๑	๗	๕,๖๔๐
๒. ระดับชั้น ๒	๒๒	๕๖,๑๖๙
๓. ระดับชั้น ๓	๑	๒๒๓
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)	๓	-

(ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๕.๒ สถานะการดำเนินงานของสหกรณ์

ตารางที่ ๒.๓๒ สถานะการดำเนินงานของสหกรณ์

ที่	ประเภท	ดำเนินการปกติ	ไม่ครบ ๒ ปี	หยุด	เลิก	ชำระบัญชี	ชำระบัญชี-ล้มละลาย	รวม
๑	สหกรณ์การเกษตร	๔๖	๒	๑	๐	๘	๑	๕๘
๒	สหกรณ์นิคม	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๓	สหกรณ์ประมง	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๔	สหกรณ์ออมทรัพย์	๙	๐	๐	๐	๑	๐	๑๐
๕	สหกรณ์ร้านค้า	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๖	สหกรณ์บริหาร	๓	๐	๐	๐	๐	๐	๓
๗	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	๑๕	๐	๓	๐	๑	๐	๑๙
รวม		๗๓	๒	๔	๐	๑๐	๑	๙๐

(ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๕)

๒.๕.๓ กลุ่มเกษตรกรภายใต้การดำเนินงานของสหกรณ์

ตารางที่ ๒.๓๓ กลุ่มเกษตรกรภายใต้การดำเนินงานของสหกรณ์

ที่	ประเภท	ดำเนินการปกติ	ไม่ครบ ๒ ปี	หยุด	เลิก	ชำระบัญชี	ชำระบัญชี-ล้มละลาย	รวม
๑	กลุ่มเกษตรกรทำนา	๕๑	๐	๑	๐	๑๖	๐	๖๘
๒	กลุ่มเกษตรกรทำสวน	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๑
๓	กลุ่มเกษตรกรทำไร่	๒	๐	๐	๐	๐	๑	๓
๔	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	๙	๐	๐	๐	๑	๐	๑๐
๕	กลุ่มเกษตรกรประมง	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๖	อื่นๆ	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
รวม		๖๓	๐	๑	๐	๑๗	๑	๘๒

(ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๕)

๒.๕.๔ กลุ่มเกษตรกรจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๕

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
๑. เมืองมหาสารคาม	๑๑	-	๒๓	๑๕๐	๗	๒๑๐	๔๖๔	๕,๘๗๕
๒. แกดดำ	๔	๓๐	๒๐	๑๔๖	๖	๑๔๐	๗๘	๑,๒๑๙
๓. โกสุมพิสัย	๙	๘๑	๒๙	๒๐๐	๑๐	๒๑๗	๑๒๑	๑,๖๔๐
๔. กันทรวิชัย	๘	-	๓๕	๓๖๐	๑๑	๓๒๔	๓๐๕	๓,๒๘๐
๕. เขียงยืน	๗	๒๐	๑๒	๑๓๙	๗	๑๐๙	๑๒๕	๑,๔๒๖
๖. บรบือ	๑๑	๘๒	๔๙	๔๐๐	๑๓	๒๙๐	๑๖๑	๓,๗๓๔
๗. นาเชือก	๖	๓๐	๒๐	๑๕๐	๘	๑๑๕	๒๕๑	๔,๓๙๘
๘. พยัคฆภูมิสิสัย	๗	๕๐	๓๐	๓๑๕	๘	๑๒๐	๓๙๒	๕,๖๔๖
๙. วาปีปทุม	๘	๒๗	๑๗	๑๒๐	๙	๑๒๐	๗๘๐	๑๑,๓๕๗
๑๐. นาดี	๖	๑๐	๑๓	๑๑๕	๗	๙๘	๓๒๘	๕,๒๐๑
๑๑. ยางสีสุราช	๖	๓๐	๑๔	๑๒๐	๙	๑๕๐	๓๑๗	๕,๓๑๙
๑๒. กุดรัง	๕	๕๐	๒๗	๑๒๕	๖	๑๗๗	๔๔๖	๕,๓๒๕
๑๓. ชื่นชม	๒	๓๐	๒	๒๓	๔	๑๓๒	๘๔	๙๐๑
รวม	๙๐	๔๔๐	๒๙๑	๒,๓๖๓	๑๐๕	๒,๒๐๒	๓,๘๕๒	๕๕,๓๒๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๖ ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตร												
	เกษตรและสหกรณ์	ฝนหลวง	บัญชี	ประมง	ปศุสัตว์	หมอดิน	เกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	สหกรณ์	ชลประทาน	เศรษฐกิจการเกษตร	ปฏิรูปที่ดิน	ชวาชนำ	ยางพารา
เมือง	๐	๓	๓	๗	๕	๑๘๕	๑๘๕	๔	๓	๑	๓	๓๒	๐
แกดำ	๐	๐	๓	๓	๓	๘๘	๙๔	๔	๐	๑	๐	๕๑	๐
โกสุมพิสัย	๑	๐	๗	๑๕	๕	๒๓๓	๒๕๐	๔	๓	๑	๒๑	๑๐	๐
กันทรวิชัย	๒	๒	๖	๖	๔	๑๘๓	๑๘๓	๔	๐	๑	๐	๓๕	๔
เขียงยืน	๑	๕	๒	๑๐	๔	๑๑๖	๑๑๖	๔	๐	๑	๐	๔๖	๐
บรบือ	๐	๔	๓	๑๑	๓	๒๐๙	๒๒๖	๔	๒	๑	๑๒	๓๙	๐
นาเชือก	๐	๑๐	๕	๑๓	๓	๑๔๕	๑๖๗	๔	๖	๑	๙	๑๐๒	๐
พยัคฆภูมิพิสัย	๐	๗	๓	๗	๓	๒๒๗	๒๒๘	๔	๐	๑	๐	๘๐	๐
วาปีปทุม	๐	๙	๘	๖	๓	๒๔๑	๓๗๘	๔	๐	๑	๐	๑๐๔	๗
นาโดน	๑	๙	๒	๐	๓	๙๔	๑๐๑	๔	๐	๑	๕	๔๕	๐
ยางสีสุราช	๐	๓	๑	๒	๓	๙๑	๙๑	๔	๐	๑	๑	๑๑๕	๐
กุฉีกรัง	๐	๘	๖	๔	๓	๘๕	๘๖	๒	๐	๑	๔	๒๕	๐
ชื่นชม	๐	๐	๒	๔	๓	๔๗	๖๑	๓	๐	๑	๐	๐	๐
รวมทั้งสิ้น	๕	๖๐	๕๑	๘๘	๔๕	๑,๙๔๔	๒,๑๖๖	๔๙	๑๔	๑๓	๕๕	๖๘๔	๑๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๗ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง (ข้อมูลปัจจุบัน ถ้ามี)

ตารางที่ ๒.๓๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ

อำเภอ	ชื่อปราชญ์ชาวบ้าน	ชื่อศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	กิจกรรมหลัก
กันทรวิชัย	นายอดิศร เหล่าสะพาน	ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนมัน	การเพาะเห็ด เกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัย
กันทรวิชัย	นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนชุมชน	เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
นาโดน	นายล้วน กุลแก้ว	ศูนย์คุณธรรมนำชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	เกษตรแบบผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
เขียงยืน	นายกฤติเดช ศรีเนตรภักดิ์	ศูนย์เรียนรู้ศรีเนตรพัฒนา	เกษตรอินทรีย์ การเพาะเห็ด การใช้พลังงานทดแทน
โกสุมพิสัย	นายบรรจง แสนยะมูล	ศูนย์เรียนรู้ไร่แสนดี เกษตรทฤษฎีใหม่	เกษตรอินทรีย์ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้

(ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๒.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูล Smart Farmer, Young Smart Farmer, แหล่งแปรรูป, แหล่งกระจายสินค้า ฯลฯ

ตารางที่ ๒.๓๗ จำนวน Smart Farmer, Young Smart Farmer , ศูนย์ ศพก. และแปลงใหญ่

ข้อมูล	จำนวน (แห่ง/ราย/แปลง)	จำนวนสมาชิก	จำนวนพื้นที่
๑. Smart Farmer	๑๘๖		
๒. Young Smart Farmer	๒๖๑		
๓. ศพก. หลัก	๑๓		
๔. ศพก. เครือข่าย	๒๔๗		
๕. กลุ่มแปลงใหญ่ (รวม)	๒๖๗	๑๒,๗๘๑	๑๑๗,๔๔๗.๐๐
แยกเป็น			
๕.๑ ข้าว	๑๖๓	๗,๙๒๒	๙๓,๐๑๔.๐๐
๕.๒ มันสำปะหลัง	๒๘	๑,๒๓๐	๑๒,๕๐๑.๕๐
๕.๓ อ้อยโรงงาน	๘	๔๕๖	๔,๒๘๘.๐๐
๕.๔ หม่อนไหม	๑	๓๓	๗๖.๐๐
๕.๕ พืชผัก/สมุนไพร	๔๓	๑,๘๙๒	๑,๘๖๐.๐๐
๕.๖ ปศุสัตว์	๑๔	๗๙๑	๓,๒๕๖.๒๕
๕.๗ ประมง	๒	๗๘	๕๙.๐๐
๕.๘ ยางพารา	๑	๖๑	๓๘๐.๐๐
ข้อมูล	จำนวน (แห่ง/ราย/แปลง)	จำนวนสมาชิก	จำนวนพื้นที่
๕.๙ มะม่วง	๒	๑๐๗	๗๓๖.๐๐
๕.๑๐ ข้าวโพด	๑	๓๑	๖๒.๐๐
๕.๑๑ ฝรั่ง	๑	๕๐	๐.๐๐
๕.๑๒ กัญน้ำวัว	๑	๔๑	๕๗๙.๒๕
๕.๑๓ แตงโม	๑	๕๙	๕๙๐.๐๐
๕.๑๔ ถั่วลิสง	๑	๓๐	๔๕.๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัด ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

ซึ่งจะวิเคราะห์ว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อน อย่างไรในปัจจุบันทั้ง ๗ ประการ ประกอบด้วย

๑. กลยุทธ์ (Strategy)
๒. โครงสร้างขององค์กร (Structure)
๓. ระบบการปฏิบัติงาน (System)
๔. บุคลากร (Staff)
๕. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)
๖. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
๗. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

ตารางที่ ๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
กลยุทธ์ (Strategy)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เป็นแหล่งผลิตพืช ประมงน้ำจืด และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ โคเนื้อ อ้อยโรงงาน และพันธุ์ปลาน้ำจืด ๒. มีพื้นที่ที่เหมาะสมและมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง โคเนื้อ ๓. มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเพื่อรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงสี โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ ๒. ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ ระบบกระจายน้ำและการจัดหาแหล่งน้ำยังไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในทุกฤดูกาล ๓. ขาดการจัดสรรพื้นที่และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่มีการปลูกพืชตามหลักการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ๔. สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดการบำรุงดิน และส่วนใหญ่เป็นดินทราย ไม่สามารถอุ้มน้ำได้
โครงสร้างขององค์กร (Structure)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. คริวเรือนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ๒. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> ๑. อัตราการเคลื่อนย้ายของวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมออกนอกพื้นที่ยังสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ๓. ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ๔. เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	<p>๑. มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ทำเกษตรกรรมยั่งยืนและการเกษตรในหลากหลายรูปแบบ และต่อยอดพัฒนาไปถึงการแปรรูปและการตลาด</p> <p>๒. มีการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงานมากขึ้น</p> <p>๓. เกษตรกรยังมีวิถีชีวิตการใช้ภูมิปัญญา และมีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำการเกษตร</p>	<p>๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว</p> <p>๒. ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ยังเน้นรูปแบบการผลิตในปริมาณมาก ไม่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน</p> <p>๓. เกษตรกรยังมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก</p> <p>๔. เกษตรกรยังขาดการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่ฯ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง</p>
บุคลากร (Staff)	<p>๑. เกษตรกรมีการสั่งสมองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมมายาวนาน</p> <p>๒. มีสถาบันเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง</p> <p>๓. มีศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๕ ศูนย์ และมี ศูนย์ AIC และศูนย์ ศพก. รวมทั้ง ศูนย์เครือข่ายทุกอำเภอ</p> <p>๔. มี Smart Farmer/Young Smart Farmer และมีอาสาสมัครด้านการเกษตรครบทุกด้านและมีเป็นจำนวนมาก</p>	<p>๑. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุนและรายได้ การบริหารจัดการผลผลิต การตลาด และการแปรรูปผลผลิต</p> <p>๒. เกษตรกรขาดกำลังใจทำการเกษตร เนื่องจากผลผลิตราคาตกต่ำ</p> <p>๓. การขาดแคลนแรงงานในช่วงฤดูการผลิต</p> <p>๔. เกษตรกรขาดที่ปรึกษาด้านธุรกิจเกษตร</p> <p>๕. ขาดการสร้างเครือข่ายเกษตรกร</p>
ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	<p>๑. เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในอาชีพของตนเอง</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านวิชาการเกษตรและสหกรณ์</p>	<p>๑. เกษตรกรขาดการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ</p> <p>๒. ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>
รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	<p>๑. นโยบายของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตร</p> <p>๒. มีผู้นำเกษตรกรในพื้นที่</p> <p>๓. ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาในพื้นที่</p> <p>๔. มีอาสาสมัครในทุกพื้นที่ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาปศุสัตว์ ประมงอาสา หมอดินอาสา เป็นต้น</p>	<p>๑. ขาดการบริหารจัดการด้านการตลาดสินค้าเกษตรในจังหวัด</p> <p>๒. ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ที่มีปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย</p> <p>๓. เกษตรกรยังขาดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการผลิตและการบริหารจัดการด้านการตลาด โดยเฉพาะตลาดออนไลน์</p> <p>๔. เกษตรกรใช้พื้นที่เกษตรกรรมไม่คุ้มค่า โดยมียุทธศาสตร์ในการใช้ประโยชน์จากที่ดินต่อปีน้อย คิดเป็น ๑ ใน ๓ ของระยะเวลาทั้งหมดต่อปี</p>
ค่านิยมร่วม (Shared Values)	<p>๑. อาชีพเกษตรกรยังเป็นอาชีพหลักของคนไทยและสามารถสร้างรายได้และสร้างเป็นอาชีพเสริมเสริมแก่กลุ่มคนอาชีพอื่นได้</p>	<p>๑. เกษตรกรปลูกพืชตามกระแสนิยม</p> <p>๒. คนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพเกษตร ล้าหลัง ไม่มีเกียรติ</p> <p>๓. ยังยึดติดกับการเกษตรแบบสารเคมี</p>

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

- ๑. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political Factors) เช่น นโยบายของรัฐ ระบบการปกครอง เสถียรภาพด้านการเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) เช่น การปรับอัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย อัตราการจ้างงาน ภาวะทางเศรษฐกิจ
- ๓. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่านิยม การบริโภคอุปโภค
- ๔. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๕. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors) เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ระเบียบข้อบังคับด้านธุรกิจ
- ๖. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ธรรมชาติ

ตารางที่ ๓.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<p>ด้านการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> ๑. ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้น Food and Health Security และการยกเลิก ๓ สารเคมีอันตรายทางการเกษตรสู่การเป็นเกษตรแบบยั่งยืน ๒. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตรและการขับเคลื่อน BCG Model ๓. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด ๔. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย (Food Safety) เมืองเกษตรสีเขียว (Green Agricultural City) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และการบริหารจัดการน้ำและดินเพื่อการเกษตร ๕. นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และการสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนของรัฐบาล ๖. การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ ๗. การส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ความไม่มั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง ๒. ภาวะสงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการส่งออกและนำเข้าวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<p><u>ด้านเศรษฐกิจ</u></p> <p>๑. ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ , GAP , GI และโคเนื้อ เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ</p> <p>๒. การส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและตลาดสินค้าเกษตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยกระจายสินค้าทั้งภายในและภายนอกจังหวัด</p> <p>๓. เส้นทางขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างประเทศสายอีสต์เวสต์คอร์ริดอร์และการพัฒนาทางรถไฟของจังหวัดมหาสารคาม</p> <p>๔. พื้นที่ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคและมีความสะดวกในการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตร</p>	<p>๑. คู่แข่งทางการค้าของข้าวหอมมะลิมีเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๒. ค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงและปุ๋ย</p> <p>๓. การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ส่งผลต่อการขนส่งและส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ</p> <p>๔. ผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้เกิดภาวะคนตกงานและธุรกิจหลายกิจการปิดตัวลง</p> <p>๕. มาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ</p> <p>๖. การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเขตการค้าเสรี (FTA) ทำให้การแข่งขันด้านการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นและสินค้าเกษตรราคาถูกถูกนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศ</p> <p>๗. ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อลดลงเนื่องจากผู้บริโภคใช้มาตรการรัดเข็มขัด</p>
<p><u>ด้านสังคม</u></p> <p>๑. กระแสผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นทำให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง</p> <p>๒. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. New Normal และ Social Network</p>	<p>๑. แรงงานภาคการเกษตรโดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพเกษตร</p> <p>๒. การขยายตัวของชุมชนเมืองมีแนวโน้มสูงขึ้นพื้นที่การเกษตรมีแนวโน้มลดลงรวมทั้งการถือครองเปลี่ยนมือเป็นของนายทุน</p>
<p><u>ด้านเทคโนโลยี</u></p> <p>๑. หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร</p> <p>๒. ประชาชนหันมาสนใจสั่งซื้อสินค้าทางการเกษตรในตลาดออนไลน์มากขึ้น</p> <p>๓. มี Application สำหรับจำหน่ายสินค้าเกษตร</p> <p>๔. มหาวิทยาลัยและสถานศึกษาจำนวนมากในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร รวมไปถึงการมีผลงานวิจัยหลากหลายที่สามารถนำมาพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การทำ GPS / Big Data / Application</p> <p>๕. การส่งเสริมและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์</p>	<p>๑. เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยังมีราคาสูง</p> <p>๒. เทคโนโลยีและนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว</p> <p>๓. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่</p>

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<p><u>ด้านกฎหมาย</u></p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและการบังคับควบคุมการใช้สารเคมี ๒. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ๓. มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยมากขึ้น ๔. การเกษตรพันธสัญญา	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ไม่ปรับตัวให้ทันต่อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป ๒. เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจการบังคับใช้และควบคุมการใช้สารเคมี ๓. เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานบังคับใช้และควบคุมยังมีไม่เพียงพอ ๔. กฎหมายการจ้างงาน
<p><u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u></p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีลักษณะพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศเหมาะสมแก่การทำการเกษตร โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าวหอมมะลิและเลี้ยงสัตว์ ๒. กระแสการทำการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และการทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ๓. เกิดกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สภาพพื้นที่มีลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ท่วมซ้ำซาก และแล้งซ้ำซาก ๒. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ส่งผลให้เกิดความแปรปรวน เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และส่งผลกระทบต่อระบบการผลิตของจังหวัด

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ตารางที่ ๓.๓ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

การกำหนดแนวทางการพัฒนา (TOWS Matrix)

		สภาพแวดล้อมภายใน	
		จุดแข็ง (Strength : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
		<p>๑. เป็นแหล่งผลิตพืช ประมงน้ำจืด และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ โคเนื้อ อ้อยโรงงาน และพันธุ์ปลาน้ำจืด</p> <p>๒. มีพื้นที่ที่เหมาะสมและมีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง</p> <p>๓. มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเพื่อรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงสี โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง</p> <p>๔. คริวเรือนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>๕. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา</p> <p>๖. เกษตรกรยังมีวิถีชีวิตการใช้ภูมิปัญญาและมีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำการเกษตร</p> <p>๗. เกษตรกรมีการสั่งสมองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมมายาวนาน</p> <p>๘. มีศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๕ ศูนย์ และศูนย์ AIC และศูนย์ ศพ. รวมทั้งศูนย์เครือข่ายทุกอำเภอ</p> <p>๙. มี Smart Farmer/Young Smart Farmer และมีอาสาสมัครในทุกพื้นที่ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาศุคสัตว์ ประมงอาสา หมอดินอาสา เป็นต้น</p> <p>๑๐. อาชีพเกษตรกรยังเป็นอาชีพหลักของคนไทยและสามารถสร้างรายได้และสร้างเป็นอาชีพเสริมเสริมแก่กลุ่มคนอาชีพอื่นได้</p>	<p>๑. ระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอขาดแหล่งกักเก็บน้ำ/ระบบกระจายน้ำและการจัดหาแหล่งน้ำยังไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในทุกฤดูกาล</p> <p>๒. การจัดสรรพื้นที่และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่มีการปลูกพืชตามหลักการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)</p> <p>๓. สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดการบำรุงดิน และส่วนใหญ่เป็นดินทราย ไม่สามารถอุ้มน้ำได้</p> <p>๔. อัตราการเคลื่อนย้ายของวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมออกนอกพื้นที่ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ</p> <p>๕. เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ</p> <p>๖. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว โดยยังเน้นรูปแบบการผลิตในปริมาณมาก ไม่นั่นคุณภาพและมาตรฐาน</p> <p>๗. เกษตรกรยังใช้สารเคมี โดยยังคงยึดติดกับการเกษตรแบบสารเคมี</p> <p>๘. การใช้เทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม</p> <p>๙. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุนและรายได้ การบริหารจัดการผลผลิต การตลาดและการแปรรูปผลผลิต</p> <p>๑๐. ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ภัยแล้งและอุทกภัย</p>
สภาพแวดล้อมภายนอก	<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>๑. ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้น Food and Health Security และการยกเลิก ๓ สารเคมีอันตรายทางการเกษตรสู่การเป็นเกษตรกรรมแบบยั่งยืน</p> <p>๒. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย (Food Safety) เมืองเกษตรสีเขียว (Green Agricultural City) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และการบริหารจัดการน้ำและดินเพื่อการเกษตร</p> <p>๓. นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนแหล่งทุนให้กลุ่มเกษตรกรของรัฐบาล</p> <p>๔. ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ / GAP / GI และโคเนื้อ เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ</p> <p>๕. การส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและตลาดออนไลน์ที่ช่วยกระจายสินค้าทั้งภายในและภายนอกจังหวัด</p> <p>๖. เส้นทางขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างประเทศสายอีสต์เวสต์คอร์ริดอร์และการพัฒนาทางรถไฟของจังหวัดมหาสารคาม</p> <p>๗. พื้นที่ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคและมีความสะดวกในการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตร</p> <p>๘. กระแสผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นทำให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง</p> <p>๙. หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร</p> <p>๑๐. มหาวิทยาลัยและสถานศึกษาจำนวนมากในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร รวมไปถึงการมีผลงานวิจัยหลากหลายที่สามารถนำมาพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การทำ GPS / Big Data / Application</p> <p>๑๑. กระแสการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และการทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ</p>	<p>แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (S-O Strategies)</p> <p>* ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง</p> <p>* ส่งเสริมการทำเกษตรมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP / เกษตรอินทรีย์ และสินค้าเกษตร GI</p> <p>* ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากอาหารปลอดภัยและอาหารเพื่อสุขภาพ</p> <p>* ส่งเสริมการทำเกษตรแบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืนเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร</p> <p>* ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปโคเนื้อคุณภาพสูง</p>	<p>แนวทางการพัฒนาเชิงพัฒนา (W-O Strategies)</p> <p>* พัฒนาและสร้างพื้นที่กักเก็บน้ำ บ่อกักเก็บน้ำในระดับชุมชนและไร่นารวมไปถึงการพัฒนาระบบกระจายน้ำให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>* ส่งเสริมและพัฒนาแรงงานคืนถิ่นให้เป็นเกษตรกรและผู้ประกอบการด้านการเกษตรมีอาชีพ</p> <p>* การพัฒนาการกักเก็บและใช้ประโยชน์จากน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร</p> <p>* การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมพลังงานทดแทน โดยเฉพาะโซลาร์เซลล์</p> <p>* พัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการด้านการตลาด</p> <p>* การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสม</p> <p>* สร้างและพัฒนาระบบเตือนภัยด้านการเกษตรล่วงหน้าและข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์</p>

สภาพแวดล้อมภายนอก	ภัยคุกคาม (Threat : T)	แนวทางการพัฒนาเชิงรับ (S-T Strategies)	แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ปัญหา (W-T Strategies)
	<p>๑. ความไม่มั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง</p> <p>๒. คู่แข่งทางการค้าของข้าวหอมมะลิมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเขตการค้าเสรี (FTA) ทำให้การแข่งขันด้านการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นและสินค้าเกษตรราคาถูกกดดันเข้ามาจำหน่ายในประเทศ</p> <p>๓. ค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะน้ำมันและปุ๋ย</p> <p>๔. การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ส่งผลต่อการขนส่งและส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ และผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้เกิดภาวะคนตกงานและกำลังซื้อลดลง</p> <p>๕. มาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ และภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน สินค้าเกษตรราคาคงต่ำ</p> <p>๖. ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อลดลงเนื่องจากผู้บริโภคใช้มาตรการรัดเข็มขัด</p> <p>๗. แรงงานภาคการเกษตรโดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพเกษตรกร</p> <p>๘. เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยังมีราคาสูง</p> <p>๙. ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อย ท่วมซ้ำซาก และแล้งซ้ำซาก</p>	<p>* การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่</p> <p>* การสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและโคเนื้อ</p> <p>* ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่ลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพการผลิตของสินค้าด้านการเกษตร</p> <p>* ส่งเสริมการทำเกษตรและพืชผักสวนครัวในระดับครัวเรือนเพื่อลดค่าครองชีพ</p>	<p>* ส่งเสริมกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดโดยตรงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค</p> <p>* พัฒนาพื้นที่เกษตรที่ไม่เหมาะสมไปเป็นการเกษตรทางเลือกหรือเกษตรผสมผสานเพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยงจากราคาผลผลิตตกต่ำและความผันผวนของเศรษฐกิจ</p> <p>* ส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรแก่แรงงานคืนถิ่น</p> <p>* ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยและเพาะปลูกพืชหลังนา เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/ หนุ่ยอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนและจำหน่ายสู่ภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์</p>

ส่วนที่ ๔

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน

๑. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

“เกษตรมูลค่าสูงด้วยระบบเศรษฐกิจชีวภาพ นำสู่ชีวิตคุณภาพ
ภายใต้ทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน”

๒. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๒.๑ ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น
- ๒.๒ จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๒.๓ จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๒.๔ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น
- ๒.๕ บุคลากรของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาเป็น Smart Officer

๓. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

เป้าหมาย

๑. สินค้าเกษตรมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น บนพื้นฐานการผลิตที่มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๒. การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและการอุตสาหกรรมแปรรูปภาคการเกษตร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓% จากปีที่ผ่านมา
๒. ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

๑. การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๒. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

โครงการสำคัญ

๑. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร
๒. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่
๓. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร	
เป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพ ๒. สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ พัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพการเกษตรเพื่อสร้างรายได้และมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๓. เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งด้านการผลิตและการตลาด
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ของปีที่ผ่านมา ๒. จำนวนกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพหรือการเชื่อมโยงธุรกิจและการตลาดไม่น้อยกว่าปีละ ๓ แห่ง
แนวทางการพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การพัฒนาองค์ความรู้สู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ ๒. การเสริมสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ สร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๓. การสร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร
โครงการสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ๒. โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว	
เป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อพัฒนาและเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๒. การบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลและยั่งยืนในด้านการใช้ประโยชน์และการพัฒนาหรือการฟื้นฟูและอนุรักษ์
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จำนวนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นทุกปี ๒. จำนวนแปลงหรือพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม ปีละ ๕,๐๐๐ แปลง/ไร่ ๓. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น ปีละ ๔,๐๐๐ ไร่
แนวทางการพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. การพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร ๓. การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรและส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
โครงการสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (agri-Map) ๓. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

เป้าหมาย

๑. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการบูรณาการการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบได้
๒. ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการตามชนิดสินค้าที่สำคัญมีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐
๒. ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการตามชนิดสินค้า มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ชนิด

แนวทางการพัฒนา

๑. การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และการบูรณาการการทำงานของบุคลากร ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูง
๒. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP , SCD และ อ.พ.ก.)
๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด
๓. การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัด (พืช , สัตว์ และประมง)

๔. แผนที่แสดงความสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน กับแผน ๓ ระดับ

แผนระดับ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ประเด็น การเกษตรสร้างมูลค่า <ul style="list-style-type: none"> ประเด็นย่อย เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ 	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย ใช้ประโยชน์และการสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ประเด็น สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว <ul style="list-style-type: none"> ประเด็นย่อย เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
-------------------	---	--

แผนระดับ ๒ (ให้กรอกเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อย่างน้อยต้องระบุความสอดคล้องกับแผนแม่บทฯ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ : ผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : เกษตรปลอดภัย <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายแผนย่อย : สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน 	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายแผนย่อย : การบริโภคและการผลิตของประเทศ มีความยั่งยืนสูงขึ้น แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 	แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ <ul style="list-style-type: none"> เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป เรื่องความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ประเด็นการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล 	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ <ul style="list-style-type: none"> หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายการพัฒนา : มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น แนวทางการพัฒนา : การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 	นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ <ul style="list-style-type: none"> นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๒ : เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติรองรับนโยบายที่ ๑๘ : การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ
--	--	---	---	--	---

แผนระดับ ๓ (ให้กรอกเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อย่างน้อยต้องระบุความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนกระทรวง ๕ ปี และแผน BCG)	แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม “เกษตรกรรมยั่งยืน นำภูมิปัญญาสร้างคุณค่า พัฒนาการค้า การลงทุน สู่วัฒนธรรมสังคมที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดี” สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาของแผนพัฒนาจังหวัดฯ ที่กำหนดว่า ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ฉบับทบทวน “เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน” สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ที่กำหนดให้พัฒนาภาคเกษตรไปสู่เกษตรสมัยใหม่เพื่อต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ	แผนพัฒนาภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี ที่กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร	แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี” สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนปฏิบัติการฯ BCG ในการยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (สาขาการเกษตรและอาหาร)	แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG “เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม” สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาแผนพัฒนาจังหวัดในการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร
---	--	--	--	--	--

สาระสำคัญ แผนพัฒนา การเกษตรและ สหกรณ์ของจังหวัด	เป้าหมายการพัฒนา ด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด “เกษตรมูลค่าสูงด้วยระบบเศรษฐกิจชีวภาพ นำสู่ชีวิตคุณภาพ ภายใต้อุตสาหกรรมเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน”	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
		<ol style="list-style-type: none"> ผลิตภัณท์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้น จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้น พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น บุคลากรของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาเป็น Smart Officer

ประเด็นการพัฒนา ด้านการเกษตรและ สหกรณ์ของจังหวัด	๑. การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ภายใต้อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ	๒. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรกลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร	๓. การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว	๔. การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด
---	---	---	---	--

โครงการสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการพัฒนาผลิตภัณท์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป 	<ol style="list-style-type: none"> โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง(SmartFamer) โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 	<ol style="list-style-type: none"> โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (agri-Map) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน 	<ol style="list-style-type: none"> โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP , SCD และ อ.พ.ก.) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือน
---------------------	---	---	--	--

๕. สรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน

เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด : จังหวัดมหาสารคาม

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัดของประเด็นการพัฒนา	ค่าเป้าหมาย					
		พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑	๑. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓% จากปีที่ผ่านมา	๓%	๓%	๓%	๓%	๓%	๑๕%
	๒. ผลผลิตภัณฑมวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑ ต่อปี	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๕
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒	๑. จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ของปีที่ผ่านมา	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐
	๒. จำนวนกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพหรือการเชื่อมโยงธุรกิจและการตลาดไม่น้อยกว่าปีละ ๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๑๕ แห่ง
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓	๑. จำนวนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี
	๒. จำนวนแปลงหรือพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม ปีละ ๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๕,๐๐๐ ไร่	๕,๐๐๐ ไร่	๕,๐๐๐ ไร่	๕,๐๐๐ ไร่	๕,๐๐๐ ไร่	๒๕,๐๐๐ ไร่
	๓. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น ปีละ ๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๒๐,๐๐๐ ไร่
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔	๑. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐
	๒. ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการตามชนิดสินค้า มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ/กิจกรรมหลัก	แหล่ง งปม.	หน่วย ดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ								
๑. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร			๒,๔๗๓,๐๐๐	๒,๔๗๓,๐๐๐	๒,๔๗๓,๐๐๐	๒,๔๗๓,๐๐๐	๒,๔๗๓,๐๐๐	๑๒,๓๖๕,๐๐๐
๑.๑ ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP	ปกติ	สนง.กษจ.	๖๐๒,๕๐๐	๖๐๒,๕๐๐	๖๐๒,๕๐๐	๖๐๒,๕๐๐	๖๐๒,๕๐๐	๓,๐๑๒,๕๐๐
๑.๒ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าประมง	ปกติ	สนง. ปมจ. , ศพจ.	๑๒๘,๕๐๐	๑๒๘,๕๐๐	๑๒๘,๕๐๐	๑๒๘,๕๐๐	๑๒๘,๕๐๐	๖๔๒,๕๐๐
๑.๓ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์	ปกติ	สนง.ปศจ.	๓๐๗,๕๐๐	๓๐๗,๕๐๐	๓๐๗,๕๐๐	๓๐๗,๕๐๐	๓๐๗,๕๐๐	๑,๕๓๗,๕๐๐
๑.๔ ยกระดับมาตรฐานสินค้าพืช	ปกติ	ศวพ	๔๑๑,๕๐๐	๔๑๑,๕๐๐	๔๑๑,๕๐๐	๔๑๑,๕๐๐	๔๑๑,๕๐๐	๒,๐๕๗,๕๐๐
๑.๕ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าข้าว	ปกติ	ศวช	๑๐๒,๓๐๐	๑,๐๒๓,๐๐๐	๑,๐๒๓,๐๐๐	๑,๐๒๓,๐๐๐	๑,๐๒๓,๐๐๐	๕,๑๑๕,๐๐๐
๒. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่			๔,๒๓๒,๔๐๐	๔,๒๓๒,๔๐๐	๔,๒๓๒,๔๐๐	๔,๒๓๒,๔๐๐	๔,๒๓๒,๔๐๐	๒๑,๑๖๒,๐๐๐
๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่	ปกติ	สนง.กษจ.	๒๒๖,๘๖๐	๒,๒๖๘,๖๐๐	๒,๒๖๘,๖๐๐	๒,๒๖๘,๖๐๐	๒,๒๖๘,๖๐๐	๑๓,๓๔๓,๐๐๐
๒.๒ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ด้านปัจจัยพัฒนาดิน	ปกติ	สพด.	๑,๐๖๔,๓๐๐	๑,๐๖๔,๓๐๐	๑,๐๖๔,๓๐๐	๑,๐๖๔,๓๐๐	๑,๐๖๔,๓๐๐	๕,๓๒๑,๕๐๐
๒.๓ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ด้านปศุสัตว์	ปกติ	สนง.ปศจ. , ศวอ.	๕๘,๐๐๐	๕๘,๐๐๐	๕๘,๐๐๐	๕๘,๐๐๐	๕๘,๐๐๐	๒๙๐,๐๐๐
๒.๔ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ด้านการบัญชี	ปกติ	สศส.	๑๘๔,๕๐๐	๑๘๔,๕๐๐	๑๘๔,๕๐๐	๑๘๔,๕๐๐	๑๘๔,๕๐๐	๙๒๒,๕๐๐
๒.๕ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ด้านข้าว	ปกติ	ศวช.	๓๖๐,๕๐๐	๓๖๐,๕๐๐	๓๖๐,๕๐๐	๓๖๐,๕๐๐	๓๖๐,๕๐๐	๑,๘๐๒,๕๐๐
๒.๖ ส่งเสริมการทำสวนยางในรูปแบบแปลงใหญ่	ปกติ	กยท.	๔๒,๐๐๐	๔๒,๐๐๐	๔๒,๐๐๐	๔๒,๐๐๐	๔๒,๐๐๐	๒๑๐,๐๐๐
๒.๗ เพิ่มศักยภาพรายสินค้าในระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่	ปกติ	ศวพ.	๑๔๐,๐๐๐	๑๔๐,๐๐๐	๑๔๐,๐๐๐	๑๔๐,๐๐๐	๑๔๐,๐๐๐	๗๐๐,๐๐๐
๒.๘ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ในเขต สปก.	ปกติ	สปก.	๑๑๔,๕๐๐	๑๑๔,๕๐๐	๑๑๔,๕๐๐	๑๑๔,๕๐๐	๑๑๔,๕๐๐	๕๗๒,๕๐๐
๒. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป			๕๒๘,๕๐๐	๕๒๘,๕๐๐	๕๒๘,๕๐๐	๕๒๘,๕๐๐	๕๒๘,๕๐๐	๒,๖๔๒,๕๐๐
๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป	ปกติ	สนง.กษจ.	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๓๗๕,๐๐๐
๒.๒ ส่งเสริมการแปรรูปอาหารจากผลิตภัณฑ์ด้านปศุสัตว์	ปกติ	ศผส.	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐
๒.๓ ส่งเสริมและแปรรูปสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปกติ	สปก.	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๖๑๐,๐๐๐
๒.๔ ส่งเสริมกลุ่มการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการบัญชี	ปกติ	สศส.	๑๐๑,๕๐๐	๑๐๑,๕๐๐	๑๐๑,๕๐๐	๑๐๑,๕๐๐	๑๐๑,๕๐๐	๕๐๗,๕๐๐
๒.๕ ส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน	ปกติ	ศวพ.	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๖๕๐,๐๐๐
รวม			๗,๒๓๓,๙๐๐	๗,๒๓๓,๙๐๐	๗,๒๓๓,๙๐๐	๗,๒๓๓,๙๐๐	๗,๒๓๓,๙๐๐	๓๖,๑๖๙,๕๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ/กิจกรรมหลัก	แหล่ง งปม.	หน่วย ดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร								
๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)			๕๐๐,๗๕๐	๕๐๐,๗๕๐	๕๐๐,๗๕๐	๕๐๐,๗๕๐	๕๐๐,๗๕๐	๒,๕๐๓,๗๕๐
๑.๑ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (SF และ YSF)	ปกติ	สนง.กษจ.	๑๗๕,๕๐๐	๑๗๕,๕๐๐	๑๗๕,๕๐๐	๑๗๕,๕๐๐	๑๗๕,๕๐๐	๘๗๗,๕๐๐
๑.๒ เสริมสร้างศักยภาพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ให้กับ SF	ปกติ	ศพส.	๑๑๔,๒๕๐	๑๑๔,๒๕๐	๑๑๔,๒๕๐	๑๑๔,๒๕๐	๑๑๔,๒๕๐	๕๗๑,๒๕๐
๑.๓ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (SF) ด้านปศุสัตว์	ปกติ	สนง.ปศจ.	๒๔,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐
๑.๔ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (SF) ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปกติ	สปก.	๕๕,๕๐๐	๕๕,๕๐๐	๕๕,๕๐๐	๕๕,๕๐๐	๕๕,๕๐๐	๒๗๗,๕๐๐
๑.๕ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร Smart Farmer	ปกติ	กยท	๕๑,๕๐๐	๕๑,๕๐๐	๕๑,๕๐๐	๕๑,๕๐๐	๕๑,๕๐๐	๒๕๗,๕๐๐
๑.๖ อบรมเตรียมความพร้อมทหารกองประจำการ สู่การเป็นทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่	ปกติ	ศขพ.๗	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐
๒. โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร			๒,๓๕๙,๗๐๐	๒,๓๕๙,๗๐๐	๒,๓๕๙,๗๐๐	๒,๓๕๙,๗๐๐	๒,๓๕๙,๗๐๐	๑๑,๗๙๘,๕๐๐
๒.๑ ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ฯ (ศพก.) หลัก ๑๓ ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย	ปกติ	สนง.กษจ.	๑,๐๕๒,๐๐๐	๑,๐๕๒,๐๐๐	๑,๐๕๒,๐๐๐	๑,๐๕๒,๐๐๐	๑,๐๕๒,๐๐๐	๕,๒๖๐,๐๐๐
๒.๒ ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ปกติ	สพด.	๑๑๕,๗๐๐	๑๑๕,๗๐๐	๑๑๕,๗๐๐	๑๑๕,๗๐๐	๑๑๕,๗๐๐	๕๗๘,๕๐๐
๒.๓ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์	ปกติ	สนง.ปศจ.	๑๐๒,๐๐๐	๑๐๒,๐๐๐	๑๐๒,๐๐๐	๑๐๒,๐๐๐	๑๐๒,๐๐๐	๕๑๐,๐๐๐
๒.๔ ส่งเสริมด้านการบัญชีศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ปกติ	สตส.	๑๒๔,๕๐๐	๑๒๔,๕๐๐	๑๒๔,๕๐๐	๑๒๔,๕๐๐	๑๒๔,๕๐๐	๖๒๒,๕๐๐
๒.๕ ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน (ขมิ้นชัน)	ปกติ	ศวพ.	๒๕๘,๐๐๐	๒๕๘,๐๐๐	๒๕๘,๐๐๐	๒๕๘,๐๐๐	๒๕๘,๐๐๐	๑,๒๙๐,๐๐๐
๒.๖ ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว)	ปกติ	ศวช.	๖๑๒,๕๐๐	๖๑๒,๕๐๐	๖๑๒,๕๐๐	๖๑๒,๕๐๐	๖๑๒,๕๐๐	๓,๐๖๒,๕๐๐
๒.๗ ศูนย์เรียนรู้ด้านหม่อนไหมบ้านดอนไผ่งาม อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย	ปกติ	ศมม.	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๒.๘ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าประมง	ปกติ	สนง.ปมจ.	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๔๒๕,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ/กิจกรรมหลัก	แหล่ง งปม.	หน่วย ดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร (ต่อ)								
๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร			๑,๘๒๖,๐๐๐	๑,๘๒๖,๐๐๐	๑,๘๒๖,๐๐๐	๑,๘๒๖,๐๐๐	๑,๘๒๖,๐๐๐	๙,๑๓๐,๐๐๐
๓.๑ การสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	ปกติ	สนง.กษจ.	๑๒๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐
๓.๒ การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	ปกติ	สนง.กษจ.	๒๑๕,๐๐๐	๒๑๕,๐๐๐	๒๑๕,๐๐๐	๒๑๕,๐๐๐	๒๑๕,๐๐๐	๑,๐๗๕,๐๐๐
๓.๓ การยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร	ปกติ	สตส.	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๒๖๕,๐๐๐
๓.๔ ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ	ปกติ	สกจ.	๑,๒๕๑,๐๐๐	๑,๒๕๑,๐๐๐	๑,๒๕๑,๐๐๐	๑,๒๕๑,๐๐๐	๑,๒๕๑,๐๐๐	๖,๒๕๕,๐๐๐
๓.๕ การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	ปกติ	ศขพ.๗	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๓.๖ การพัฒนาสถาบันเกษตรกร	ปกติ	กยท.	๑๖๗,๐๐๐	๑๖๗,๐๐๐	๑๖๗,๐๐๐	๑๖๗,๐๐๐	๑๖๗,๐๐๐	๘๓๕,๐๐๐
รวม			๔,๖๘๖,๔๕๐	๔,๖๘๖,๔๕๐	๔,๖๘๖,๔๕๐	๔,๖๘๖,๔๕๐	๔,๖๘๖,๔๕๐	๒๓,๔๓๒,๒๕๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ/กิจกรรมหลัก	แหล่ง งปม.	หน่วย ดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว								
๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ			๑๕๒,๔๙๔,๘๐๐	๑๕๒,๔๙๔,๘๐๐	๑๕๒,๔๙๔,๘๐๐	๑๕๒,๔๙๔,๘๐๐	๑๕๒,๔๙๔,๘๐๐	๗๖๒,๔๗๔,๐๐๐
๑.๑ การขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	ปกติ	สพด.	๕๖,๖๑๔,๘๐๐	๕๖,๖๑๔,๘๐๐	๕๖,๖๑๔,๘๐๐	๕๖,๖๑๔,๘๐๐	๕๖,๖๑๔,๘๐๐	๒๘๓,๐๗๔,๐๐๐
๑.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำและระบายน้ำ	ปกติ	คป.	๒,๑๐๐,๐๐๐	๒,๑๐๐,๐๐๐	๒,๑๐๐,๐๐๐	๒,๑๐๐,๐๐๐	๒,๑๐๐,๐๐๐	๑๐,๕๐๐,๐๐๐
๑.๓ การปรับปรุงระบบเก็บกักพร้อมอาคารประกอบ	ปกติ	คป.	๓๒,๗๐๐,๐๐๐	๓๒,๗๐๐,๐๐๐	๓๒,๗๐๐,๐๐๐	๓๒,๗๐๐,๐๐๐	๓๒,๗๐๐,๐๐๐	๑๖๓,๕๐๐,๐๐๐
๑.๔ การขุดลอกคลองและอ่างเก็บน้ำ	ปกติ	คป.	๒๖,๓๐๐,๐๐๐	๒๖,๓๐๐,๐๐๐	๒๖,๓๐๐,๐๐๐	๒๖,๓๐๐,๐๐๐	๒๖,๓๐๐,๐๐๐	๑๓๑,๕๐๐,๐๐๐
๑.๕ การสร้างแก้มลิง	ปกติ	คป.	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๗๕,๐๐๐,๐๐๐
๑.๖ การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักลำเสียวใหญ่	จว.	คบ.เสียวใหญ่	๑๒,๕๓๐,๐๐๐	๑๒,๕๓๐,๐๐๐	๑๒,๕๓๐,๐๐๐	๑๒,๕๓๐,๐๐๐	๑๒,๕๓๐,๐๐๐	๖๒,๖๕๐,๐๐๐
๑.๗ การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักห้วยมะหลี่	จว.	คบ.เสียวใหญ่	๓,๒๐๐,๐๐๐	๓,๒๐๐,๐๐๐	๓,๒๐๐,๐๐๐	๓,๒๐๐,๐๐๐	๓,๒๐๐,๐๐๐	๑๖,๐๐๐,๐๐๐
๑.๘ การเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักลำห้วยคลองนา	จว.	คบ.เสียวใหญ่	๔,๐๕๐,๐๐๐	๔,๐๕๐,๐๐๐	๔,๐๕๐,๐๐๐	๔,๐๕๐,๐๐๐	๔,๐๕๐,๐๐๐	๒๐,๒๕๐,๐๐๐
๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (agri-Map)			๗,๕๙๖,๓๐๐	๗,๕๙๖,๓๐๐	๗,๕๙๖,๓๐๐	๗,๕๙๖,๓๐๐	๗,๕๙๖,๓๐๐	๓๗,๙๘๑,๕๐๐
๒.๑ ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (agri-Map)	ปกติ	สนง.กษจ.	๘๓๔,๐๐๐	๘๓๔,๐๐๐	๘๓๔,๐๐๐	๘๓๔,๐๐๐	๘๓๔,๐๐๐	๔,๑๗๐,๐๐๐
๒.๒ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	ปกติ	สพด.	๖,๔๙๒,๐๐๐	๖,๔๙๒,๐๐๐	๖,๔๙๒,๐๐๐	๖,๔๙๒,๐๐๐	๖,๔๙๒,๐๐๐	๓๒,๔๖๐,๐๐๐
๒.๓ บริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม Zoning by Agri-map	ปกติ	สตส.	๘๘,๐๐๐	๘๘,๐๐๐	๘๘,๐๐๐	๘๘,๐๐๐	๘๘,๐๐๐	๔๔๐,๐๐๐
๒.๔ ส่งเสริมเกษตรเชิงรุกด้านการประมง (Zoning by Agri-map) ส่งเสริมอาชีพประมง	ปกติ	สนง.ปมจ. , ศพจ.	๑๕๘,๐๐๐	๑๕๘,๐๐๐	๑๕๘,๐๐๐	๑๕๘,๐๐๐	๑๕๘,๐๐๐	๗๙๐,๐๐๐
๒.๕ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ปกติ	ศวอ.	๑๐,๕๐๐	๑๐,๕๐๐	๑๐,๕๐๐	๑๐,๕๐๐	๑๐,๕๐๐	๕๒,๕๐๐
๒.๖ ส่งเสริมส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางเพื่อการปลูกแทน	ปกติ	กยท.	๑๓,๘๐๐	๑๓,๘๐๐	๑๓,๘๐๐	๑๓,๘๐๐	๑๓,๘๐๐	๖๙,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ/กิจกรรมหลัก	แหล่ง งปม.	หน่วย ดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (ต่อ)								
๓. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน			๕,๙๗๔,๘๕๔	๕,๙๗๔,๘๕๔	๕,๙๗๔,๘๕๔	๕,๙๗๔,๘๕๔	๕,๙๗๔,๘๕๔	๒๙,๘๗๔,๒๗๐
๓.๑ ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร	ปกติ	สนง.กษจ.	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
๓.๒ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์	ปกติ	ศพจ.	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๑๒๕,๐๐๐
๓.๓ การส่งเสริมการทำปุ๋ยสัตว์อินทรีย์	ปกติ	สนง.ปศจ. , ศปส. , ศวอ.	๑๖๕,๐๐๐	๑๖๕,๐๐๐	๑๖๕,๐๐๐	๑๖๕,๐๐๐	๑๖๕,๐๐๐	๘๒๕,๐๐๐
๓.๔ การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านปุ๋ยสัตว์	ปกติ	สนง.ปศจ.	๔๕๘,๐๐๐	๔๕๘,๐๐๐	๔๕๘,๐๐๐	๔๕๘,๐๐๐	๔๕๘,๐๐๐	๒,๒๙๐,๐๐๐
๓.๕ การส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านบัญชีต้นทุน	ปกติ	สคส.	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๖๑๐,๐๐๐
๓.๖ การพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์	ปกติ	ศวพ.	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๙๑๐,๐๐๐
๓.๗ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (ข้าวอินทรีย์)	ปกติ	ศวช.	๓๗๕,๗๗๔	๓๗๕,๗๗๔	๓๗๕,๗๗๔	๓๗๕,๗๗๔	๓๗๕,๗๗๔	๑,๘๗๘,๘๗๐
๓.๘ การส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอก ภาคเกษตร (เกษตรทฤษฎีใหม่)	ปกติ	สกกจ.	๒๘,๐๐๐	๒๘,๐๐๐	๒๘,๐๐๐	๒๘,๐๐๐	๒๘,๐๐๐	๑๔๐,๐๐๐
๓.๙ การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปกติ	สปก.	๖๑๖,๓๐๐	๖๑๖,๓๐๐	๖๑๖,๓๐๐	๖๑๖,๓๐๐	๖๑๖,๓๐๐	๓,๐๘๑,๕๐๐
๓.๑๐ การส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปกติ	สปก.	๑,๐๒๘,๕๐๐	๑,๐๒๘,๕๐๐	๑,๐๒๘,๕๐๐	๑,๐๒๘,๕๐๐	๑,๐๒๘,๕๐๐	๕,๑๔๒,๕๐๐
๓.๑๑ การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปกติ	สปก.	๒๓๔,๒๘๐	๒๓๔,๒๘๐	๒๓๔,๒๘๐	๒๓๔,๒๘๐	๒๓๔,๒๘๐	๑,๑๗๑,๔๐๐
๓.๑๒ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (กิจกรรมรวมกลุ่มฯ)	ปกติ	กษ.	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
๓.๑๓ ส่งเสริมพืชเศรษฐกิจของจังหวัด (ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์)	จว.	สนง.กษจ.	๒,๖๔๐,๐๐๐	๒,๖๔๐,๐๐๐	๒,๖๔๐,๐๐๐	๒,๖๔๐,๐๐๐	๒,๖๔๐,๐๐๐	๑๓,๒๐๐,๐๐๐
รวม			๑๖๖,๐๖๕,๙๕๔	๑๖๖,๐๖๕,๙๕๔	๑๖๖,๐๖๕,๙๕๔	๑๖๖,๐๖๕,๙๕๔	๑๖๖,๐๖๕,๙๕๔	๘๓๐,๓๒๙,๗๗๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ/กิจกรรมหลัก	แหล่ง งปม.	หน่วย ดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด								
๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP , SCD และ อ.พ.ก.)			๑๔๑,๐๐๐	๑๔๑,๐๐๐	๑๔๑,๐๐๐	๑๔๑,๐๐๐	๑๔๑,๐๐๐	๗๐๕,๐๐๐
๑.๑ การสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (จังหวัด)	ปกติ	กษ.	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๒ การสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (อำเภอ)	ปกติ	กษ.	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๑.๓ ค่าใช้จ่ายสนับสนุนการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด	ปกติ	กษ.	๑๑๑,๐๐๐	๑๑๑,๐๐๐	๑๑๑,๐๐๐	๑๑๑,๐๐๐	๑๑๑,๐๐๐	๕๕๕,๐๐๐
๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด								
๒.๑ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	ปกติ	กษ.	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๓. โครงการจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือน (พืช , สัตว์ และประมง)								
๓.๑ จัดประชุมจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือน (พืช , สัตว์และประมง)	ปกติ	กษ.	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐
รวม			๑๖๖,๐๐๐	๑๖๖,๐๐๐	๑๖๖,๐๐๐	๑๖๖,๐๐๐	๑๖๖,๐๐๐	๘๓๐,๐๐๐
รวมทั้งสิ้น			๑๗๘,๑๕๒,๓๐๔	๑๗๘,๑๕๒,๓๐๔	๑๗๘,๑๕๒,๓๐๔	๑๗๘,๑๕๒,๓๐๔	๑๗๘,๑๕๒,๓๐๔	๘๙๐,๗๖๑,๕๒๐

ส่วนที่ ๕

แบบ กษ.๑-๑
(Project idea รายโครงการ)

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการยกระดับการการแข่งขันของเกษตรกรด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (การพัฒนามันฝรั่ง)
๒. แนวทางการพัฒนา	การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๓. หลักการและเหตุผล	ปัจจุบันในพื้นที่กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกมันฝรั่งรวม ๔๙๕.๕๘ ไร่ ได้มาตรฐาน GAP/Organics ๒๖๙.๔๖ ไร่ สมุนไพรเด่นและมีศักยภาพ คือ ขมิ้นชัน ไพล ฟักทะลายโจร ตลาดรองรับวัตถุดิบสมุนไพร ได้แก่ รพ.ภาครัฐและบริษัทภาคเอกชน รวมทั้งการส่งวัตถุดิบสมุนไพรให้ประเทศ จีน ลาว อเมริกา แต่ทั้งนี้ยังไม่สามารถผลิตวัตถุดิบสมุนไพรได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดที่มีปริมาณความต้องการวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเป็นจำนวนมาก กลุ่มจังหวัดจึงมีความต้องการ ขยายพื้นที่ปลูกสมุนไพรในระดับเขตสุขภาพ เพื่อให้สามารถผลิตสมุนไพรเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ชนิดสมุนไพรที่ควรส่งเสริมได้แก่ ใบบัวบก กระจี้บแดง ตะไคร้ ขมิ้นชัน ไพล โดยต้องส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่กระบวนการปลูกพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP/Organics และส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานตามความต้องการของโรงงานผลิตยา รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ได้มาตรฐานสามารถออกสู่ท้องตลาดทั้งในและต่างประเทศได้ และโรงงานผลิตยาสมุนไพรทั้ง ๔ จังหวัดในเขตสุขภาพที่ ๗ ผ่านการรับรองมาตรฐาน GMP มีเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตที่ทันสมัย แต่บางแห่งยังต้องการการพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในสถานบริการสาธารณสุข รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้เป็น Champion product เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สมุนไพรในท้องถิ่น รวมทั้งการจัดมหกรรมแสดงผลการค้าเนินงานด้านการพัฒนาเมืองสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นของกลุ่มจังหวัดให้ประชาชนทั่วไปรวมทั้งคู่ค้าตลาดสมุนไพร และผู้ประกอบการด้านสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศได้รับทราบ จะเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เมืองสมุนไพรจังหวัดมหาสารคามเป็นที่รู้จักและยอมรับของประเทเพื่อนบ้านและทั่วโลก
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรในกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกสมุนไพร ให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของโรงงานผลิตยาทั้งและต่างประเทศ ๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงงานผลิตยาสมุนไพร ให้สามารถผลิตยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล สามารถกระจายสู่ตลาดได้อย่างไร้ขีดจำกัด

หัวข้อ	รายละเอียด
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ (ต่อ)	๓. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานของยาสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีความน่าเชื่อถือตามมาตรฐานสากล ๔. เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานของเมืองสมุนไพรในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง รวมทั้งให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเมืองสมุนไพร
๕. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	ตัวชี้วัด : ระดับความสำเร็จของการพัฒนาเมืองสมุนไพร ผลผลิต : มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพสำหรับการส่งให้โรงงานผลิตยาสมุนไพรและโรงงานอุตสาหกรรมสมุนไพร มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็น Product champion ของแต่ละจังหวัดในเขตสุขภาพที่ ๗ ผลลัพธ์ : มีระดับความสำเร็จการดำเนินงานพัฒนาเมืองสมุนไพรระดับ ๕
๖. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์
๗. กิจกรรมหลัก	กิจกรรมที่ ๑ การอบรมเชิงปฏิบัติการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชสมุนไพร (สนง.กษจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๒ การศึกษาดูงานการผลิตพืชสมุนไพร (สนง.กษจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๓ การส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร (สนง.กษจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๔ การตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และอินทรีย์พืชสมุนไพร (สนง.กษจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๕ การอำนวยความสะดวก (การติดตาม ให้คำปรึกษาและประเมินผล) (สนง.กษจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๖ การตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร (Finish product) (สง.สสจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๗ การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสมุนไพรและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล (สนง.สสจ.มหาสารคาม) กิจกรรมที่ ๘ การส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรเพื่อยกระดับสินค้าทางการเกษตร (สนง.กษจ.กาฬสินธุ์) กิจกรรมที่ ๙ การเชื่อมโยงตลาดและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินค้าสมุนไพร และสินค้า BCG ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (สนง.พาณิชย์ จว.มหาสารคาม)
๗.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ๗๔๒,๗๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.กษจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ ศวพ. , สสจ.	ดำเนินการอบรมการเพาะปลูกให้ได้มาตรฐานและอบรมการกระบวนการเก็บรักษาสาระสำคัญ กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒๐๐ ราย
๗.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ๔๕๘,๑๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.กษจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ -	การศึกษาดูงานการผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพร ที่ประสบความสำเร็จ กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๑๐๐ ราย

หัวข้อ	รายละเอียด
๗.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ๒,๕๒๒,๔๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.กษจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ ศวพ.	สนับสนุนสนับสนุนปัจจัยการผลิตและวัสดุในการสาธิตประกอบการฝึกอบรม เป็นท่อนพันธุ์สมุนไพรมะนาว จำนวน ๗ ชนิด ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน ไพล ว่านชักมดลูก กระเจี๊ยบแดง ใบบัวบก มะขามป้อม
๗.๔ กิจกรรมหลักที่ ๔ งบประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.กษจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ ศวพ.	ตรวจสอบรับรองมาตรฐาน GAP แบบรายเดี่ยว จำนวน ๑๕๐ ราย และตรวจสอบรับรองมาตรฐานอินทรีย์ แบบรายเดี่ยว จำนวน ๕๐ ราย
๗.๕ กิจกรรมหลักที่ ๕ งบประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.กษจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ สนง.สสจ.มค.	นำมันเชื้อเพลิงและวัสดุสำนักงาน
๗.๖ กิจกรรมหลักที่ ๖ งบประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.สสจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ ม.มหาสารคาม	ตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ (product) จากสมุนไพร จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง
๗.๗ กิจกรรมหลักที่ ๗ งบประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.สสจ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ ม.มหาสารคาม	จ้างเหมาวิจัยวัดค่าสารสำคัญในสมุนไพรพื้นถิ่น
๗.๘ กิจกรรมหลักที่ ๘ งบประมาณ ๖๒๗,๒๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.กษจ.กส. หน่วยงานร่วมดำเนินการ ศวพ.	อบรมเพาะปลูกมาตรฐาน ๕๐ ราย และสนับสนุนปัจจัยท่อนพันธุ์ ๓ ชนิด ได้แก่ มะระขี้นก มะแว้ง ฟ้าทะลายโจร และครุภัณฑ์เครื่องอบลมร้อน ขนาด ๑๒ ถาด จำนวน ๓ ตู้
๗.๙ กิจกรรมหลักที่ ๙ งบประมาณ ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.พณ.มค. หน่วยงานร่วมดำเนินการ -	- จ้างเหมาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินค้าสมุนไพร และสินค้า BCG ของกลุ่มจังหวัด จำนวน ๒๐ ราย - จ้างเหมาส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สินค้าสมุนไพร และสินค้า BCG ของกลุ่มจังหวัด จำนวน ๔๐ คูหา
๘. หน่วยงานดำเนินงาน	๑. สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ๒. สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ ๓. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม ๔. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม
๙. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๖๗
๑๐. งบประมาณ	๑๔,๓๕๕,๒๐๐ บาท (งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง)
๑๑. ผลผลิต (Output)	มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพสำหรับการส่งให้โรงงานผลิตยาสมุนไพรและโรงงานอุตสาหกรรมสมุนไพร มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็น Product champion ของแต่ละจังหวัดในเขตสุขภาพที่ ๗
๑๒. ผลลัพธ์การดำเนินโครงการ (Outcome)	มีระดับความสำเร็จการดำเนินงานพัฒนาเมืองสมุนไพรระดับ ๕

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	เพิ่มมูลค่าผลผลิตโคเนื้อบนพื้นฐานเศรษฐกิจชีวภาพในพื้นที่รอยแ่งนสารสินธุ์
๒. แนวทางการพัฒนา	การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๓. หลักการและเหตุผล	<p>สินค้าปศุสัตว์เป็นสาขาที่ยังคงได้เปรียบและมีโอกาสทางการแข่งขัน โดยเฉพาะโคเนื้อ เนื่องจากปริมาณโคเนื้อไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก มีการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องทุกปี ในปี ๒๕๖๔ (ม.ค-ก.ค.) มีการนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ คิดเป็นมูลค่า ๓,๐๗๓.๗๕ ล้านบาท(ศูนย์เทคโนโลยีและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์) กลุ่มจังหวัดรอยแ่งนสารสินธุ์มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ศูนย์กลางหรือจุดยุทธศาสตร์ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพร้อมด้านเส้นทางการคมนาคมที่สำคัญ เช่น การขนส่งทางบก การขนส่งทางอากาศ ทำให้สามารถเดินทางหรือขนถ่ายสินค้าได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีหน่วยงานทางวิชาการทางการศึกษาอยู่ในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งมีหน่วยงานวิชาการของกรมปศุสัตว์และหน่วยให้บริการด้านปศุสัตว์อยู่ในระดับอำเภอ ประกอบกับเกษตรกรมีพื้นฐานการดำรงชีวิตในด้านการปลูกพืชและการเลี้ยงโค-กระบือเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว กลุ่มจังหวัดรอยแ่งนสารสินธุ์มีผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน ๒๒๖,๙๐๓ ครอบครัว ปริมาณโคเนื้อ จำนวน ๑,๑๗๒,๘๔๙ ตัว(ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์,๒๕๖๕) ดังนั้น กลุ่มจังหวัดรอยแ่งนสารสินธุ์จึงเป็นแหล่งผลิตโคเนื้อโคขุนที่สำคัญของภาคอีสานและประเทศไทย ภายใต้การบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ตลอดจนกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ฯลฯ เพื่อเชื่อมโยงระบบการผลิต ระบบการตลาด สร้างเครือข่ายตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพิ่มปริมาณโคเนื้อเข้าสู่ระบบการผลิต โดยการยกระดับสายพันธุ์แม่โคลูกผสม ให้มีสายเลือดที่เหมาะสมในการผลิตโคคุณภาพสูงและการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อโคขุนแบบประณีต (Intensive Farm) บนพื้นฐานเศรษฐกิจชีวภาพที่มีมูลค่าสูงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการผลิตโคเนื้อให้มีมูลค่าสูง โดยใช้หลักการตลาดนำการผลิต การลดต้นทุนการผลิต และสนับสนุนการประกอบอาชีพทางเลือกใหม่ เช่น การปลูกพืชอาหารสัตว์ทดแทนการปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศและความไม่แน่นอนของราคาสินค้า</p> <p>การนำมูลโคมาประยุกต์ใช้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี นำมาใช้ในเรื่องพลังงานทดแทนก๊าซหุงต้ม ซึ่งจะส่งผลในการนำของเสียจากกระบวนการผลิตโค นำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต คืนสภาพความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน และ บรรยากาศ</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
<p>๓. หลักการและเหตุผล (ต่อ)</p>	<p>เนื่องจากปริมาณโคเนื้อไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก มีการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องทุกปี (กรมปศุสัตว์, ๒๕๖๔) ประกอบกับพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ลดลงส่งผลต่อต้นทุนการเลี้ยงโคที่สูงขึ้นมาก ปัจจุบันกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์มีผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน ๒๒๖,๙๐๓ ครอบครั้ว ปริมาณโคเนื้อ จำนวน ๑,๑๗๒,๘๔๙ ตัว ดังนั้น กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์จึงเป็นแหล่งผลิตโคเนื้อโคขุนที่สำคัญของภาคอีสานและประเทศไทย ถือเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบโจทย์และขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ และความผันผวนของราคาซื้อขายโคเนื้อทำให้จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อลดลง เพื่อเพิ่มปริมาณโคเนื้อที่มีชีวิตในระบบด้วยการส่งเสริมการเลี้ยงโคขุนแบบประณีต (Intensive Farm) ช่วยเพิ่มขีดความสามารถการผลิตโคเนื้อให้ได้รับผลตอบแทนเป็นปศุสัตว์มูลค่าสูง โดยใช้หลักการตลาดนำการผลิต การลดต้นทุนการผลิตด้วยนวัตกรรมทางด้านอาหารสัตว์ เช่น การใช้อาหารที่เอ็มอาร์และให้อาหารตรงตามความต้องการของสัตว์เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเนื้อโคที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคต่อไป</p>
<p>๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อให้มีมูลค่าสูง ๒. เพื่อพัฒนาอาชีพที่มั่นคงแก่เกษตรกรที่อยู่ในระบบการผลิตโคเนื้อ ๓. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลพลอยได้ภาคการเกษตรในการผลิตโคเนื้อ ๔. เพื่อสนับสนุนการใช้มูลโคทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและผลิตพลังงานทดแทน
<p>๕. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรผ่านการฝึกอบรมตามกระบวนการ จำนวน ๓,๐๘๐ ราย ๒. เกษตรกร ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๓,๐๘๐ ราย ๓. โคเนื้อได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพให้มีมูลค่าสูง จำนวน ๙๐๐ ราย ๔. เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากผลพลอยได้ภาคการเกษตร จำนวน ๓,๐๘๐ ราย ๕. พื้นที่การเกษตรที่ลดการใช้ปุ๋ยเคมี จำนวน ๖,๑๖๐ ไร่ ๖. เกษตรกรที่ร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒๐ ๗. เกษตรกรมีการใช้พลังงานทดแทนจากมูลโค จำนวน ๑๐๐ ราย
<p>๖. พื้นที่เป้าหมาย</p>	<p>พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์</p>
<p>๗. กิจกรรมหลัก</p>	<p>กิจกรรมหลักที่ ๑ กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อให้มีมูลค่าสูง</p> <p>กิจกรรมหลักที่ ๒ กิจกรรมการใช้ผลพลอยได้หรือวัสดุเหลือใช้ภาคการเกษตรมาประยุกต์ใช้เป็นอาหารโคเนื้อ</p> <p>กิจกรรมหลักที่ ๓ กิจกรรมการเพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อโค</p> <p>กิจกรรมหลักที่ ๔ กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และพลังงานทดแทนจากมูลโคเนื้อ</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
<p>๗.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ๒๐,๔๖๖,๕๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ ๑. สนง.ปศจ.มค. ๒. สนง.ปศจ.รอ. ๓. ศวอ.กส.</p>	<p>๑. การฝึกอบรมหลักสูตร : การยกระดับการเลี้ยงโคเนื้อสู่ระบบฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคที่เหมาะสม(GFM) ๒. การฝึกอบรมหลักสูตร : การเพิ่มมูลค่าโคเนื้อโดยการปรับปรุงพันธุ์ ๓. การฝึกอบรมหลักสูตร : การเพิ่มมูลค่าโคเนื้อด้วยการระบบการเลี้ยงแบบประณีต ๔. การขุนโคเนื้อด้วยอาหารที่เอ็มอาร์ที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ๕. ตราซังสัตว์แบบเคลื่อนที่ (Load Cell) ๓ ชุดๆละ ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อชั่งน้ำหนักโคทุกเดือนเพื่อวัดการเจริญเติบโตจากนั้นนำไปคำนวณต้นทุนการผลิตโค</p>
<p>๗.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ๖,๑๔๑,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ ๑. สนง.ปศจ.มค. ๒. สนง.ปศจ.รอ. ๓. ศวอ.กส.</p>	<p>๑. ฝึกอบรมการทำอาหารผสมครบส่วน (TMR) ด้วยฟางข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ (รอ.) ๒. ฝึกอบรมการทำอาหารผสมครบส่วน (TMR) ด้วยฟางข้าวและยอดใบมันสำปะหลัง (มค. และ กส.)</p>
<p>๗.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ๙๐๒,๙๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ ๑. ศ.ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม ๒. สนง.ปศจ.รอ.</p>	<p>๑. ฝึกอบรมหลักสูตรการตัดแต่งเนื้อโคแบบมืออาชีพ (มค.) ๒. ฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างตลาดออนไลน์ (มค.) ๓. ฝึกอบรมหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อโค (รอ.)</p>
<p>๗.๔ กิจกรรมหลักที่ ๔ งบประมาณ ๒,๑๒๔,๖๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สนง.สสจ.มค. ๑. สนง.ปศจ.ทั้ง ๔ จว. (รอ,ชก,มค,กส.) ๒. ศวอ.รอ. , ศวอ.มค และ ศวอ.กส. ๓. ศ.ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม ๔. สพด.มหาสารคาม ๖. สนง.พลังงาน จว.มหาสารคาม</p>	<p>๑. ฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตปุ๋ยพลังงานทดแทน (รอ.) ๒. ฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโค (มค.) ๓. ฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตสร้างบ่อแก๊สชีวภาพจากมูลโค (มค.) ๔. ติดตาม ประเมินผลโครงการ (ทั้ง ๔ จว.)</p>
<p>๘. หน่วยงานดำเนินงาน</p>	<p>๑. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ๒. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ๓. ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม ๔. สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม ๖. สำนักงานพลังงานจังหวัดมหาสารคาม</p>
<p>๙. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ</p>	<p>เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๖๗</p>
<p>๑๐. งบประมาณ</p>	<p>๒๙,๖๓๕,๐๐๐ บาท (งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง)</p>
<p>๑๑. ผลผลิต (Output)</p>	<p>๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ได้รับการฝึกอบรมด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อให้มีมูลค่าสูง ๒. เกษตรกรได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อนำไปเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อ ๓. มีฐานข้อมูลในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลการผลิต การตลาดและผลิตภัณฑ์โคเนื้อ(เชียงใหม่)</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๑. ผลผลิต (Output) (ต่อ)	๔. มีการใช้ผลพลอยหรือวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตรมาประยุกต์ใช้เป็นอาหารโคเนื้อ ๕. มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากมูลโคเนื้อ ๖. มีการใช้พลังงานทดแทนจากมูลโคเนื้อ
๑๒. ผลลัพธ์การดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่โคเนื้อ ๒. เกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาทต่อตัวต่อเดือนหรือ ๒๐,๐๐๐ บาทต่อระยะเวลา ๔ เดือนที่มีโคขุนจำนวน ๕ ตัวสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและส่งผลต่อค่า GPP ของจังหวัดมหาสารคามที่สูงขึ้น ๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ จากการใช้ผลพลอยได้หรือวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตรมีเป็นอาหารโคเนื้อ ๔. โคเนื้อและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากโคเนื้อมีมูลค่าสูงขึ้น ๕. ที่ดินภาคการเกษตรได้รับการฟื้นฟูคุณภาพ ๖. มีระบบบริหารจัดการภาคการผลิตและการตลาดที่แม่นยำ

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มศักยภาพห่วงโซ่การผลิตสินค้าพืชท้องถิ่นอัตลักษณ์และการบูรณาการแบบครบวงจร : มันแกว
๒. แนวทางการพัฒนา	การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรและส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. หลักการและเหตุผล	<p>มันแกว เป็น พืชจำพวกถั่ว มีชื่อวิทยาศาสตร์คือ Pachyrrhizuserosus (L.) Urban. เป็นพืชอยู่ในวงศ์ Leguminoseae อยู่ในวงศ์ย่อย Papilionaceae เป็นไม้เลื้อยพันต้นไม้อื่น ชาวบ้านในประเทศอินโดนีเซียใช้เป็นส่วนประกอบของพสต์ที่ใช้บำรุงผิวหน้าให้ขาวและป้องกันแสงแดด ปัจจุบันมีเครื่องสำอางที่ช่วยทำให้หน้าขาวที่มีขายในประเทศอินโดนีเซีย ในรูปของครีม ชีร์ม เป็นต้น จากการทบทวนเอกสารพบว่าหัวมันแกวประกอบด้วยสารจำพวก ฟลาโวนอยด์ ๔ ชนิด คือ daidzein และ glycoside ของมัน คือ daidzein-๗-O-β-glucopyranose และ ๕-hydroxy-daidzein-๗-O-β-glucopyranose และ สาร ๘,๙-furanyl-pterocarpin-๓-ol โดยสารทั้งหมดมีคุณสมบัติเป็น “Phytoestrogen” ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายฮอร์โมนเอสโตรเจน จึงมีส่วนช่วยในการบำรุงผิวให้ชุ่มชื้นและกระจ่างใสผลิตเป็นเครื่องสำอางเชิงพาณิชย์ เป็นเซรัม ครีม หรือเซรัมครีมเพื่อบำรุงผิวหน้าให้ชุ่มชื้นกระจ่างใส (เน้นผิวของสตรี เนื่องจากมีสารจำพวก ฟลาโวนอยด์ที่มีฤทธิ์คล้ายกับ ฮอร์โมนเอสโตรเจน) เกษตรกรจังหวัดมหาสารคามสามารถผลิตมันแกวได้ผลผลิตเฉลี่ย ๓.๖ ตันต่อไร่ โดยมีต้นทุนเฉลี่ยประมาณ ๕,๓๐๘ บาทต่อไร่ คิดเป็นเงินรายได้กว่า ๕๒,๙๒๐,๐๐๐ บาท ต่อหนึ่งฤดูปลูกต่อปี ซึ่งถือเป็นพืชท้องถิ่นที่สร้างรายได้และผลตอบแทนต่อไร่ให้กับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามได้ในระดับที่น่าพอใจ ขณะนี้มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการใช้ประโยชน์ของการประดิษฐ์ในการผลิตทางอุตสาหกรรมผลิตเป็นเครื่องสำอางเชิงพาณิชย์ เป็นเซรัม ครีม หรือเซรัมครีมเพื่อบำรุงผิวหน้าให้ชุ่มชื้นกระจ่างใส (เน้นผิวของสตรี เนื่องจากมีสารจำพวก ฟลาโวนอยด์ที่มีฤทธิ์คล้ายกับ ฮอร์โมนเอสโตรเจน โดยนำมาสกัดและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์บำรุงผิวที่วิจัยมาร่วมเปิดตัว ที่ได้รับความสนใจคือ เครื่องสำอางจากสารสกัดมันแกวอบรบือของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม”</p> <p>ที่ http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/๗๖๙๒๐๒ และได้จัดแสดงในงานอัตลักษณ์ไทยอีสานสปา จากภูมิปัญญาสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ณ เซนส์สปา ชิวาทิพย์ ขอนแก่น วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ พร้อมมีการสัมภาษณ์เพื่อออกทีวีและสื่อหลายประเภท เป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความเข้มแข็งของภาคเกษตรสร้างความสามารถในการแข่งขันทางการเกษตรสามารถพัฒนาต่อยอดด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มเน้นเกษตรคุณภาพสูง ในรูปแบบการทำเกษตร</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๓. หลักการและเหตุผล (ต่อ)	ปลอดภัย และขับเคลื่อนโดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของตลาดยุคใหม่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและผลิตภัณฑ์ และการสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชน ในการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมทั้งสร้างอัตลักษณ์หรือเรื่องราวแหล่งกำเนิด สร้างความแตกต่างและ ความโดดเด่น และสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ พื้นถิ่นทั้งในระดับประเทศและเพื่อการส่งออก โดยเพิ่มศักยภาพห่วงโซ่การผลิตสินค้าพืชท้องถิ่นอัตลักษณ์และการบูรณาการแบบครบวงจรต่อไป
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตมันแกวให้เหมาะสมตามแนวทางเกษตรปลอดภัยที่เหมาะสม ลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพมันแกว เพื่อการแปรรูปผลผลิตและเพิ่มมูลค่า สร้างจุดเด่น ขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายตลาด และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ๒. เพื่อยกระดับสินค้ามันแกว สร้างความแตกต่างทางตลาด และการใช้ระบบโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทานให้สามารถแข่งขันในตลาดได้หลากหลายและยั่งยืน
๕. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เพิ่มคุณภาพ ผลผลิต และมูลค่าสินค้ามันแกว อย่างน้อยร้อยละ ๑๕
๖. พื้นที่เป้าหมาย	อ.บรบือ อ.กุตุรัง จ.มหาสารคาม
๗. กิจกรรมหลัก	กิจกรรมหลักที่ ๑ วิจัยและพัฒนา กิจกรรมหลักที่ ๒ การยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน กิจกรรมหลักที่ ๓ ส่งเสริมพัฒนาการสร้างตราสินค้าและขยายช่องทางการตลาด
๗.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ ศวพ.มค. หน่วยงานรับผิดชอบร่วม ๑. สนง.กษจ.มค. ๒. สนง.สสจ.มค. ๓. ม.มหาสารคาม	๑. การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตพืชอาหารปลอดภัยและพืชอินทรีย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน ๒. การวิจัยและพัฒนาการผลิตมันแกวคุณภาพและปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและเสถียรภาพด้านรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน ๓. การวิจัยและพัฒนาการผลิตมันแกวเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์เวชสำอางและเครื่องสำอาง ๔. การวิจัยและพัฒนาสารสกัดธรรมชาติจากเศษเหลือใบเถาหรือเมล็ดมันแกวเป็นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ

หัวข้อ	รายละเอียด
๗.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบ ศวพ.มค. หน่วยงานรับผิดชอบร่วม สนง.กษจ.มค.	การส่งเสริมพัฒนาการสร้างตราสินค้าและขยายช่องทางการตลาด (Modern Trade) ทั้งในและนอกพื้นที่ และด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของผลิตภัณฑ์เกษตร
๘. หน่วยงานดำเนินงาน	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม
๙. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๖๗
๑๐. งบประมาณ	๒,๙๐๐,๐๐๐ บาท (งบปกติ (โครงการ BCG ของจังหวัดมหาสารคาม))
๑๑. ผลผลิต (Output)	สามารถยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้ามันแกวแปรรูปเพิ่มความหลากหลายของสินค้าจากมันแกว
๑๒. ผลลัพธ์การดำเนินโครงการ (Outcome)	ได้ผลผลิตมันแกวในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีคุณภาพตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น รวมทั้งได้ สามารถนำผลผลิตไปแปรรูปเพื่อผลิตสินค้าพรีเมียม มีมูลค่าสูง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มมูลค่าผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกมันแกวให้สูงขึ้นได้เป็นสินค้ามีเอกลักษณ์ของจังหวัดมหาสารคาม

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
๒. แนวทางการพัฒนา	การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และการบูรณาการการทำงานของบุคลากรทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูง
๓. หลักการและเหตุผล	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน่วยงานระดับกรมทั้งหมด ๑๕ หน่วยงานและรัฐวิสาหกิจ ๔ หน่วยงาน โดยหน่วยงานระดับกรมสามารถแบ่งออกได้ ๓ ภารกิจตามกฎกระทรวง ดังนี้ ๑) ด้านพัฒนาการผลิต ๕ หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร และกรมหม่อนไหม ๒) ด้านบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต ได้แก่ กรมชลประทาน กรมฝนหลวงและการบินเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๓) ด้านส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์</p> <p>นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ไม่อยู่ใน ๓ ภารกิจหลักตามกฎกระทรวงซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการข้อมูลและประสานงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ</p> <p>จังหวัดมหาสารคาม มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่และหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาดำเนินงานในพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น ๑๘ หน่วยงาน ซึ่งมีครบทั้ง ๓ กลุ่มภารกิจตามกฎกระทรวง ได้แก่ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และอีก ๒ หน่วยงานที่นอกเหนือจากที่แบ่งกลุ่มภารกิจกฎกระทรวง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นอกจากนี้ยังมีรัฐวิสาหกิจ ๒ หน่วยงาน ได้แก่ การยางแห่งประเทศไทย และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร โดยแต่ละหน่วยงานล้วนมีอำนาจหน้าที่และพันธกิจที่แตกต่างกันออกไปตามความเชี่ยวชาญตามกลุ่มภารกิจและหน่วยงาน แต่ทั้งนี้หน่วยงานทุกหน่วยงานและทุกกลุ่มภารกิจล้วนแล้วแต่ต้องมีการบูรณาการและทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งจากที่ผ่านมาพบว่าการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานยังไม่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกันเท่าที่ควร ทั้งทางด้านอำนาจหน้าที่พันธกิจและเป้าหมายเชิงพื้นที่ โดยยังทำงานแบบแยกส่วนตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและกำหนดพื้นที่การพัฒนาแบบแยกส่วน ดังนั้น เพื่อให้การทำงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมหาสารคาม เกิดการทำงานแบบบูรณาการของเจ้าหน้าที่/บุคลากรของหน่วยงาน เกิดการบูรณาการร่วมกันในการพัฒนา การบูรณาการของแผนงาน/โครงการการบูรณาการในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทั้งเชิงยุทธศาสตร์ เชิงตัวชี้วัด เชิงพื้นที่ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและตอบสนองต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม จึงได้จัดทำโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคามขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะบุคลากร การเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และเกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะของเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้านการจัดทำแผนพัฒนาฯ/แผนงาน/โครงการ ๒. เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์และบูรณาการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	บุคลากร/เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๘ หน่วยงาน
๖. พื้นที่ดำเนินการ	จังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดนครราชสีมา
๗. กิจกรรมหลัก	๑. การศึกษาดูงานนอกพื้นที่ ๒. การสัมมนาปฏิบัติการการพัฒนาความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
๘. หน่วยงานดำเนินงาน	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
๙. ระยะเวลาในการดำเนินงาน	ตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗
๑๐. งบประมาณ	๑๐๐,๐๐๐ บาท งบปกติของหน่วยงาน
๑๑. ผลผลิต (Output)	บุคลากร/เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๘ หน่วยงาน ได้รับการพัฒนาความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
๑๒. ผล ที่ คาด ว่า จะ ได้ รับ (Outcome)	๑. บุคลากร/เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมหาสารคาม ทั้ง ๑๘ หน่วยงาน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสามารถการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมหาสารคาม สามารถจัดทำแผนการพัฒนาฯ / แผนงาน / โครงการ ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกันทั้งในเชิงภารกิจหน้าที่และเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

คำสั่งจังหวัดมหาสารคาม

ที่ ๑๔๙/๒/๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

*****

ด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งจะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละปีทุกปี และเพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด รวมไปถึงเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานและจัดทำคำของบประมาณของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนการพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตรและสหกรณ์ตามศักยภาพของพื้นที่

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม (ที่รับผิดชอบกลุ่มภารกิจด้านเศรษฐกิจ)	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	ประธานคณะกรรมการ
๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๔. เกษตรจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๕. ปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๖. ประมงจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๗. สหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๘. ปฎิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๙. พาณิชยจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๐. อุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๒. พลังงานจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
- / ๑๓. ผู้อำนวยการ...

-๒-

๑๓. ผู้อำนวยการโครงการชลประทานมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๔. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๕. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๖. หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์มหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๗. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๔ ขอนแก่น หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๘. ผู้อำนวยการการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดร้อยเอ็ด หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑๙. หัวหน้าหน่วยส่งเสริมหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๒๐. ประธานกรรมการบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี มหาสารคาม (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด	คณะทำงาน
๒๑. ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๒. ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๓. ประธานแปลงใหญ่ระดับจังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๔. ประธานกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๕. ประธาน Smart Farmer จังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๖. ประธาน Young Smart Farmer จังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๗. นายอดิสร เหล่าสะพาน (ผู้แทนปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดมหาสารคาม)	คณะทำงาน
๒๘. ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๒๙. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม จังหวัดมหาสารคาม : AIC จังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงาน
๓๐. หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงานและ เลขานุการ
๓๑. นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ/ชำนาญการ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. จัดทำข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญให้ครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน
๒. วิเคราะห์ประเมินสถานะแวดล้อมและศักยภาพทางการเกษตรและสหกรณ์ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ประเด็นการพัฒนา แนวทางการพัฒนา และตัวชี้วัดให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด

/ ๓. จัดทำหรือทบทวน...

-๓-

๓. จัดทำหรือทบทวนแผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
มหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

๔. นำเสนอแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
ต่อคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

๕. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

ที่ กษ ๐๒๒๔.มค/ว ๓๕๖

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ถนนเลี้ยวเมืองมหาสารคาม-ร้อยเอ็ด
มค ๔๔๐๐๐

๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
ฉบับทบทวน

เรียน คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาคำสั่งจังหวัดมหาสารคาม ที่ ๑๔๘๔/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
จำนวน ๑ ชุด

๒. ระเบียบวาระการประชุม ฯ

จำนวน ๑ ฉบับ

๓. แบบตอบรับเข้าร่วมการประชุม ฯ

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ให้มีความ
สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค
แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด และให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นกรอบ
ในการดำเนินงานและจัดทำคำของบประมาณของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจน
การพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตรและสหกรณ์ตามศักยภาพของพื้นที่

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงขอเรียนเชิญท่าน
หรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนฯ ดังกล่าว ในวันอังคารที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๔๐๙ ชั้น ๔ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้ ขอความร่วมมือส่งแบบตอบรับให้สำนักงาน
เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ภายในวันอังคารที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ทาง E-mail :
Paco_mkm@opsmoac.go.th หรือติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่ นายณฤตล ศรีมงคล ตำแหน่ง นักวิเคราะห์
นโยบายและแผนชำนาญการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๕๗๖๓๕๖๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายทรงวุฒิ เดชวิชิตชัย)

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร

โทร ๐ ๔๓๗๗ ๗๐๖๔

โทรสาร ๐ ๔๓๗๗ ๗๐๖๕

การประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน
เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ห้อง ๒๐๔ ชั้น ๒ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ต.แวงนาง อ.เมือง จ.มหาสารคาม

วันที่
๒๖
กรกฎาคม
๒๕๖๕

การประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด มหาสารคาม (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) ฉบับทบทวน

๒๖ ก.ค. ๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ น. **นายทรงวุฒิ เคววิชิตชัย เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม** เป็นประธานในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ณ ห้องประชุม ๔๐๙ ชั้น ๔ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม โดยมี **หัวหน้าส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมหาสารคาม คณะทำงานจัดทำแผนฯ** เข้าประชุมเพื่อร่วมกันพิจารณาแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามประเด็นการพัฒนา ดังนี้ ๑) การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ๒) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ๓) การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) และ ๔) การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

การประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕
เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๕
เพื่อให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน

ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) จังหวัดมหาสารคาม
ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕

๒๕ ส.ค. ๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ น. **นายทรงวุฒิ เดชวิจิตชัย เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม** เข้าร่วมการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕ ณ ห้องประชุม ๔๐๙ ชั้น ๔ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม โดยมี **นายธัญญวัฒน์ ชาญพินิจ รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม** พร้อมด้วย **คณะอนุกรรมการฯ** เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบรายงานผลการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบาย/โครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ พร้อมทั้งพิจารณาร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ และพิจารณาร่างแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๖- ๒๕๗๐

